LiterNet 2003

Bogdan Suceavă

Imperiul generalilor târzii

şi alte istorii

Redactori: Răzvan Penescu rpenescu@literNet.ro
Anca Şerban aserban@literNet.ro

Prima ediţie a acestei cărţi a fost îngrijită de Vasi Ciubotariu (redactor), Mona Mamulea (lector).

Editor format **.pdf** Acrobat Reader: Anca Şerban aserban@literNet.ro

Ilustraţiile şi coperta: © Andrei Mănescu

Text : © 2003 Bogdan Suceavă. Toate drepturile rezervate autorului.
Prima ediţie a acestei cărţi a apărut la Editura Dacia, în anul 2002.

© 2003 Editura LiterNet pentru versiunea **.pdf** Acrobat Reader
Este permisă difuzarea liberă a acestei cărţi în acest format, în condiţiile în care nu i se aduce nici o modificare şi nu se realizează profit în urma acestei difuzări. Orice modificare sau comercializare a acestei versiuni fără acordul prealabil, în scris, al Editurii LiterNet este interzisă.

ISBN: 973-8475-27-9

Editura LiterNet
http://editura.literNet.ro
office@literNet.ro

CUPRINS:

Să auzi forma unei tobe 5
Miraculoasa istorie a înălţării omului în văzduh 10
Imperiul generalilor târzii 14
Ora Nibelungilor 29
Tata a vrut televizor sâmbătă seara 34
Sensibile aplicaţii 40
Cestita poveste a corabeei 46
A trimis diavolul un pian 48
Praf de cărbune 52
Ultimul diamant al coroanei 57
Poveste cu un acordeon 64
Urşi experimentali 69
Ireparabile 72

Istorie duminicală 76

Un obiect tensionat cu neobişnuite aplicaţii 79

Anii noştri cei mai frumoşi 83

Zidul 88

Am vrut să ştiu de unde-i lumina 95

Să auzi forma unei tobe

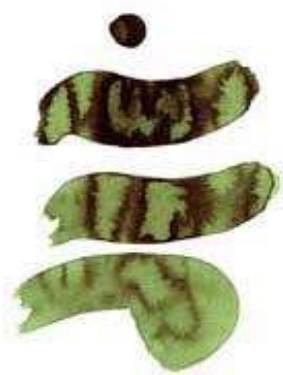

Vei rămâne cu un sentiment bizar, dar nu vei avea nici o îndoială asupra acurateţei istoriei atunci când îţi voi povesti despre toate personajele ciudate pe care le-am întâlnit prin Bucureşti, fie de-aş aminti numai de Jack, tipul care purta pe umăr un papagal şi-l aducea la *Carul cu bere,* strecurându-se prin mulţimea de pe Lipscani, ţeapăn de parc-ar fi fost heraldul ţarului, sau Waldo, tipul care rămăsese ţicnit de-a binelea de pe urma spaimei pricinuite de un accident de tren ale cărui detalii nu le-am ştiut niciodată, şi care era atât de fascinat de şuruburi, fiare, lanţuri, unelte, pârghii, amplificatoare, scripeţi şi ceasuri vechi, încât amicii râdeau de el zicându-i nu-i aşa, Waldo, că tu faci amor cu a ta motocicletă sau poate eşti foarte timid şi doar o iubeşti de la distanţă, privind-o pe furiş în garajul tău secret din Bucureştii Noi.

Fireşte că cel mai alături de lume era Trixi, care la 15 ani contractase în forma cea mai insistentă ideea că trebuie să-şi pună capăt zilelor. Pe vremea aceea era licean la *Caragiale,* se trezea urlând la mijlocul orei şi vroia să se sinucidă chiar atunci, pe loc. Avea o voce stridentă, răguşită, de fiară cu venele deschise: îţi dădea fiori. Întâia dată s-a izbit cu capul de cuierul metalic de şase ori şi a leşinat după ce şi-a provocat numai leziuni superficiale, iar a doua oară a coborât pe scara principală, a încălecat balustrada deasupra unui hău de zece metri şi, urlând, a rămas suspendat ca un pendul de grilajul de fier din dreptul primului etaj. Au negociat cu el vreme îndelungată, aproape jumătate de ceas, rugându-l să nu dea drumul grilajului, să ridice piciorul şi să se urce la loc pe palier. Cu spume la gură, el argumenta de ce **nu**, de ce totul devenise insuportabil, de ce zgomotele pe care le auzea năluceau intensităţi insurmontabile, făcând inaudibil fluxul natural al vieţii. Mă rog, nu spunea chiar aşa, dar urletele lui articulau acea coerenţă care ducea exact acolo, către acel ultim şi bine motivat **nu**. Când şi-a dat drumul de sus a făcut aşa încât, răsucindu-se, nu a căzut în casa scărilor până la subsol, ci s-a întins pe spate, pe treptele dintre parter şi primul etaj. Doar fracturi. Vara aceea avea să reuşească, mult mai puţin spectaculos şi violent, înghiţind parte din conţinutul unei lădiţe cu cuie, dincolo de limitele oricărui record.

Dar nu cred că vreunul dintre aceste personaje cu totul aparte era la fel de interesant ca bătrânul al cărui al doilea nume era Sfântul Petru, pe care l-am văzut întâia dată la Piaţa Romană, în vara lui 1988, purtând un sacou jerpelit, cu buzunarele lărgite, rupte şi doldora de cărţi, cărând în mizere

pungi de un leu tot felul de terfeloage desfoliate, tratate mirabile, manuale sau ediţii apocrife ale *Filocaliei.*

Imaginează-ţi cel mai paşnic personaj din lume, un bătrân hrănindu-se numai cu pâine goală (o începea de dimineaţă, la prima oră, şi către seară ajungea cu molfăitul cam la trei sferturi şi asta îi era tot), petrecându-şi tot timpul fie la cursurile tehnice de la Arhitectură sau Politehnică, fie la Măgurele, la Fizică, fie alteori la Matematică. Locuia undeva la intersecţia străzii Polonă cu Mihai Eminescu, într-un cotlon mai de nimeni ştiut, unde iniţiaţii spuneau că s-ar afla, în condiţii de subterană amintind de adăposturile antiaeriene din vremea războiului, cea mai mare bibliotecă din Bucureşti, net superioară ca număr de volume Bibliotecii Academiei, care ar fi – după statistica Bibliotecii Congresului – a noua în lume. Imaginase un sistem propriu de fişare, clasificare, ordonare şi căutare a volumelor, aşa încât nu era niciodată pierdut în infernala lui bază de date. Era un spaţiu aparte subsolul acela, cu ample ramificaţii către canalizare, iar fiecare cotlon era umplut cu dosare, volume fără coperţi, fotocopii, ediţii uitate, toate semnate de mulţi, foarte mulţi autori obscuri de care nimeni nu auzise vreodată, ca şi cum biblioteca lui s-ar fi format ca o alternativă plauzibilă la întregul univers. Spaţiul acela era laborator şi sală de lectură (tu l-ai fi găsit prea puţin confortabil, dar pentru el nu conta), lăcaş de meditaţie şi sală de rugăciune cu pereţii acoperiţi, acolo unde nu erau rafturi, de icoane. Teoria lui se baza în principal pe o consecinţă de bun simţ la una dintre ecuaţiile lui Lorentz, o speculaţie mai degrabă elementară, un raţionament de tipul: când *v*, viteza particulei, este mai mare decât *c*, viteza luminii, raportul *v/c* depăşeşte 1, obligând cantitatea de sub un anumit radical să fie negativă, ceea ce i-a condus pe fizicieni de aproape un veac la concluzia că nici o particulă n-ar putea călători cu o viteză superioară celei a luminii. Sfântul Petru credea altfel: că acest termen negativ de sub radical era perfect acceptabil, iar numitorul complex care ar rezulta nu mai reprezintă materia aşa cum o ştim noi (nu e nici antimaterie, pentru că nu dă cu minus, spunea el), ci materie angelică. Observaţia lui se baza pe o intuiţie genială, susţinută de următoarea imagine: închipuieşte-ţi că ai călători în spaţiul cosmic cu viteză crescândă. La 1000 km/h se va păstra masa iniţială, după cum şi la 1000 km/sec masa va rămâne aceeaşi. Pe măsură ce viteza se apropie de viteza luminii, masa va începe să crească, urmând ca exact atunci când atingi viteza *c* corpul să dispară din spaţiul perceptibil (algebric, asta însemna împărţirea masei la un număr complex), şi numaidecât ce treci la o viteză superioară lui *c* să străluceşti în categoria angelicului.

Aceste concluzii nu erau prea departe de unele observaţii ale sfinţilor părinţi, relative la omniprezenţa serafimilor. A călători cu o uriaşă viteză nu înseamnă oare a fi omniprezent? Nu era deloc departe cu această idee de teoria căderii lui Satan, căreia i s-ar putea astfel genera modelul matematic complet: o coborâre de la o viteză superioară lui *c* la o viteză „materială", urmată de urcarea la viteza iniţială, mai mare decât *c*, de data asta pe baza unei altfel de surse de energie. Aici ar fi mai dificil de explicat. (Şi, oare, nu rezidă tocmai în asta cea mai adâncă taină a diavolului?)

Pentru referinţe, data viitoare când parcurgeţi Piaţa

Universităţii, căutaţi atent pe zid, sub uriaşul înscris Monarhia – Salvează – România, şi veţi găsi o suită de inegalităţi care, în notaţiile clasice, demonstrează riguros ceea ce am amintit mai înainte. Sub demonstraţie se află notat: *Reciproca e adevărată?* Dar nu ştiu la ce se referă întrebarea aceasta.

În seara zilei de 12 decembrie 1992, Sfântul Petru stătea lipit de zidul blocului cu nr. 153 de pe Calea Victoriei, cel unde se află sediul trustului *Expres*, cenuşiii vânzători ai celor mai fascinante minciuni ale zilelor noastre. Seara aceea avea să inaugureze suita lui de experimente menite să demonstreze existenţa materiei angelice. Era de notorietate în întregul Bucureşti că blocul cu pricina avea fundaţiile serios avariate de cutremurele din ultimii ani. Cândva se va prăbuşi, aşadar. Această prăbuşire nu trebuie imaginată altfel decât ca pe o re-punere în mişcare a unui obiect aflat în repaos (Sfântul Petru mi-a povestit asta), mişcare precedată de un şir de vibraţii de rezonanţă mai degrabă muzicală, anticipând dezastrul final. În seara aceea mi-a mărturisit că, încercând să asculte zidurile, nu aude nimic. Ulterior, se pare că a găsit o modalitate mai bună de a realiza Captarea Vibraţiilor, dar nu ştiu să îţi povestesc nimic despre perioada misterioasă când a pus la cale filtrul de Captare absolută a Vibraţiilor, acel instrument miraculos care i-a permis să facă progresele despre care am auzit cu toţii. Bazat pe acea procedură secretă, a prezis că pe 29 iunie 2005 imobilul respectiv se va prăbuşi dracului odată, nu din cauza unui seism, ci pentru că atunci muzica lui lăuntrică va ajunge la apogeu.

Problemă fundamentală în veacul al XVII-lea, Captarea Vibraţiilor are o îndelungată istorie. Imaginaţi-vă că putem auzi două tobe distincte, fără a le vedea. Problemă: s-ar putea oare determina forma unei tobe recurgând doar la analiza sunetului ei? Poţi tu auzi forma unei tobe? În fapt, materia lasă urme perceptibile în întregul spaţiu, cum un hoţ nătâng amprente clare, şi tu vrei – citind aceste urme – să ghiceşti forma ce le-a lăsat. Ce vibraţii lasă oare materia angelică? Sfântul Petru, căutând îngerii pierduţi, nu ştia la ce să se aştepte. În corolar, imaginaţi-vă cât de totală ar fi o asemenea informaţie, pentru că Citirea Vibraţiilor ar aduce o mai bună descriere a Big Bang-ului iniţial, cel care mamă ne-a fost atât nouă, cât şi îngerilor.

Bătrânul a putut fi văzut săptămâni în şir în Piaţa Universităţii, purtând în braţe un fel de patefon cu pâlnia membranată, alimentat la o baterie de maşină pusă pe un cărucior de butelie pe care îl trăgea după el, aparat din care ieşeau mii de fire, unul dintre ele către casca uriaşă, ca de tanchist, pe care o purta peste părul vâlvoi. Ochii albaştri, mari, miopi priveau în gol şi nu auzeau ce îi spuneam noi, ceilalţi, ca şi cum ar fi uitat cuvintele în banda normală şi s-ar fi mutat definitiv şi improbabil pe alte imateriale frecvenţe.

O primă aplicaţie a fost anticiparea, cu precizie de nanosecundă, a mişcărilor tramvaielor 40 de-a lungul Bulevardului Basarabia. Asta a fost înainte de accidentul de tramvai de la Piaţa Sudului, pe care Sfântul Petru l-a prevăzut cu o bună aproximare, căci l-am auzit cu toţii atunci când a spus:

– Reţeaua de tramvaie a întregului Bucureşti e ca un filigran pe-o uriaşă tobă, şi a intrat în deplină rezonanţă cu vibraţia lœssului din Câmpia Bărăganului. Se aude câmpia. Vârtejurile sunt posibile oricând.

Urmau cifrele.

Anomaliile cosmice se pot recepta la nivelul vibraţiilor în plin Bucureşti. Sfântul Petru regreta sincer înlăturarea de pe soclu a Lenin-ului atât de frumos vibrator din faţa Casei Scânteii, care ar fi putut îngădui predicţii spectaculoase la scara istoriei. Ceea ce ar fi putut spune el ar fi fost atât de clar, încât, amplificat de filtrul Sfântului Petru, ar fi fost ca şi cum Lenin însuşi ar fi fost viu, urcat pe soclu, şi ar fi strigat profeţii. Fiecare dintre statuile din Herăstrău îşi vibra forma şi, întrucât chipul e oglinda spiritului, în amplificator el recepţiona, în vecinătatea busturilor, versuri clasice şoptite în germană, laolaltă cu mârâieli cazone, savuroase înjurături în aromână sau o îngrozitoare tuse tuberculoasă ce mergea foarte armonios cu poezia, terţine în italiană sau delicate graseieri cu accent normand. Totul îşi vibra forma. Casa Republicii vibra mormântul unui Bucureşti uitat şi îngropata senzualitate a cartierului Uranus, după cum şi Casa Vernescu, Hotelul Continental sau biserica Domniţa Bălaşa aveau fiecare vibraţii aparte, de cele mai multe ori în total dezacord cu situaţia prezentă a clădirii, ca şi cum zidurile respective ar fi căzut din propria lor realitate. Singurele lucruri absolut tăcute, graţie formei lor, erau crucile de pe morminte. Ca şi cum nimic n-ar mai fi de spus, nimic de adăugat. Dar Sfântul Petru interpreta datele diferit: absenţa oscilaţiilor nu însemna pentru el altceva decât transgresarea materiei întru angelic. Cu toţii devenim după moarte materie angelică, iar sufletul părăseşte pământul, spre o destinaţie necunoscută, cu o viteză superioară lui *c*.

Altfel, totul este vibraţie. Râdea bătrânul ascultând, de la distanţă, în mărginaşele cartiere ale Bucureştilor, vibraţiile atât de distincte ale dragostei. Aparatul i se perfecţionase şi îşi sporise acurateţea atât de mult, încât putea doar să închidă ochii, satir bătrân, voyeur impenitent, şi vedea cu limpezime de oglindă magică trupurile amanţilor, mângâiere de mângâiere, apropiere de apropiere, murmur de murmur. Intimitatea ultimă a semnelor materiei.

În vara lui 1998 îşi luase obiceiul să adoarmă în Piaţa Universităţii, printre cei fără de adăpost. Acolo, zicea el, vibrează cel mai clar în liniştea nopţii uriaşa tobă pe nume Bucureşti. Nici urmă până atunci de materie angelică. Începuse să bănuiască faptul că oscilaţiile angelice ar putea cădea în registrul imperceptibilului şi că proba esenţială ar putea să fie pentru totdeauna inaccesibilă.

Pe vremea aceea, Circul de Stat tocmai antrenase marele elefant alb indian, Jumbo, să cânte imnul naţional la tobe. Elefantul se urca pe patru tobe speciale, făurite la comandă din oţel înalt aliat, şi-şi mişca picioarele într-un ritm de dans drăcesc, bizar woodoo adaptat situaţiei – al cărui rezultat final era totuşi un cântec. Uneori, paşii de dans trebuiau mascaţi în plin balans, ca să nu dea sunete în plus, şi atunci Jumbo călca toba pe vârfuri, silenţios. Partea aceasta îi fusese cel mai greu s-o înveţe. La fel de silenţios a evadat în seara aceea fierbinte de iulie şi, dansând în ritmul cu care interminabilele repetiţii îl obişnuiseră, a plecat prin oraş în căutarea răcoroasei jungle unde aerul vibrează cântarea marilor elefanţi albi. Sfântul Petru era treaz la acel ceas din noapte şi stătea întins pe spate în mijlocul Pieţei Universităţii, cu ochii la cerul înstelat, conectat la

cele douăsprezece pâlnii membranate care permiteau Captarea maximului de Vibraţie din eter. Asculta de la simfonia astrelor până la ultimul tramvai rătăcit în noapte, de la poemul murmurat la urechea iubitei în apt. 27, Calea Dorobanţi nr. 172, până la cântecul beţivului dintr-o baracă din Militari, auzind totul în afară de paşii înveliţi în pâslă ai celui mai uriaş pahiderm pe care l-a văzut vreodată Valahia, venind tot mai aproape. La locul strivirii sale a avut loc un scurt pelerinaj, medic legist, poliţişti, preot, echipajul morgii şi când, în fine, ultimele sale rămăşiţe lumeşti au fost strânse, moartea păru mai degrabă o ţintuire în lut, o fixare în ţărână, o pironire a trupului cu sufletul deopotrivă de ceva static şi inert decât o părăsire a pământului cu o viteză superioară lui *c*, cu atât mai mult cu cât există fiinţe vii, oricât de mici sau oricât de uriaşe care, antrenate până la nebunie, pot imita tăcerea, tăcerea ultimă, cosmică, abisul, tăcerea unui fund de lac îngheţat într-o noapte de decembrie.

Miraculoasa istorie a înălţării omului în văzduh

Din pricina căldurii a plesnit un butoi cu vin roşu, dintre cele aduse astă toamnă cu cheltuială de la Drăgăşani, şi Ioasaf l-a aflat către seară. Fierbinţeala coborâse ca un şarpe de jar până în beciuri şi, după asfinţit, Ioasaf cârciumarul a intrat în pivniţă lipăind, dincolo de roţile de caşcaval, spre rândul cu butoaie de vin. Atunci a văzut ce pagubă i-a adus miezul verii. N-a înjurat, nici n-a fluierat a pierdere, ci a ridicat talpa papucului din clisa pivniţei, a mirosit umezeala parfumată şi a clătinat din cap. Ardeau zidurile, pietrele, nisipul, duhnea râul cu gunoaiele înspumate pe maluri, ardea aerul peste Bucureşti, iar sudoarea se lipea de feţe ca un clei păstos. Căldura mai ridica în aer şi zvonuri pe care Ioasaf le auzea în treacăt, aşa cum trecea printre mese. Nu le dădea nici o crezare: de felul lui nu se încredinţa în nimic.

Zilele acelea se zvonise că unul dintre beizadele domneşti fusese prins de pungaşi pe Podul Beilicului când, la ceas de noapte, se întorcea neînsoţit din casă ascunsă. Îmbrăcat în mătăsuri şi cu inelele luminând în întuneric, s-ar fi aflat la strânsoare între junghere lucind la lumina lunii şi, înainte ca cineva să apuce să-i facă vreun rău, s-ar fi răsucit în loc ca un titirez, iar în urma lui ar fi rămas un abur şi-un praf de tăciune fărâmiţat în văzduh, lăsând pe tâlhari cu ochii sticlind a spaimă şi a nebunie. „Prostii", zicea Ioasaf auzind una ca asta pe când aducea carafele cu vin la mese. „Ba nu sunt zvonuri, ci adevărul nesmintit", se încrâncena câte o voce, „neamul lui vodă Caragea are pe dracu'n sămânţă, sunt toţi nelalocul lor."

De aceea Ioasaf n-a dat crezare nicicum, în seara aceea când a venit zvon nou că vodă a tocmit nişte nemţi de la Lipsca să arate prostimii minunea înălţării omului în văzduh cu un balon cu spirturi şi aer cald. „Nu se poate una ca asta", se mai zvonea că ar fi zis vodă, încredinţat că omului nu-i este dat să cunoască taina înălţării, oprită celor ce nu sunt îngeri. Şi tot zvonul spunea că domniţa Ralù Caragea ar fi stăruit zicând: „Au mai fost şi pe la alte curţi, tată! Nu se poate să rămână domnia ta de-a coada lumii. A venit vremea să înalţe nemţii şi aici un lupbalon, acum, pe lângă alte minunăţii pe care le-ai adus la curte."

Cu un an înainte, un mag egiptean tocmit de vodă descântase ploaia, şi nori negri se abătuseră dinspre miazănoapte de înturnaseră pe dos colbul câmpiei. Tot atunci, vodă poruncise cântare de viori şi clavecine la palat. Zece trăsuri cu muzicanţi s-au rostogolit prin toate prafurile lumii până la noi, unde au răsfirat aerului game şi potriveli, păreri lunatice, foarte altfel decât cântările pe care le auzim noi în cârciumile noastre, de la tarafe. La nici unul dintre zvonuri Ioasaf nu

dăduse crezare şi n-avusese unde auzi alte cântări decât cele care se scârţâie aici prin tot locul.

De data aceasta însă era adevărat. Căci, înainte cu trei ani, un hârzob cât un butoi mare se ridicase la curtea eşilor, de sfântul Nicolae, ziua cinstitei feţe boier Roset-Roznovanu, când înălţaseră nemţii în înaltul cerului o oaie şi două gâşte, spre râsul şi veselia unei lumi care nu ştia bine ce vede. Se înturnaseră acelea pe pământ fără nici o vătămare, iar acum zvonul povestea că nemţii aveau să ridice în slava cerului un om care urma să se arăte prostimii de sus, cum numai păsările o fac.

A doua zi, zvonul se auzise în întregimea lui: vodă pusese rămăşag cu neamţul pe zece mii de taleri că nu ridică balonul pe cer, iar de-l ridică nu se-ntoarnă zdravăn pe pământ. Dacă pierdea rămăşagul, neamţul se obliga să plătească suma îndoit. Nebunia prinsorii venise în clipa când cei trei nemţi au fost înfăţişaţi lui vodă, şi el le-a cerut să-i explice ce şi cum. Poate n-a înţeles sau poate a înţeles altceva, ori poate au explicat nemţii totul pe dos, vodă n-a crezut nimic. Şi a ieşit poruncă domnească să nu ajute nimeni pe neamţ, oriunde va cădea, pe cuprinsul cetăţii ori în afara ei. Şi la locul căderii sale să vină lefegiii şi să pipăie să vadă dacă Herr Johann e teafăr sau ba, la sorocul prinsorii domneşti.

Tot atunci părintele Anghelache de la biserica Mihai-Vodă au ridicat arderi de tămâie către ceruri şi au rostit rugăciuni de scoatere a cetăţii de sub semnul lui Arie şi al lui Nestor, şi-al tuturor necredinţelor şi eresurilor, cele care se arată în cărţile sfinţilor părinţi că sunt fără tăgadă semne diavoleşti. Unde scrie în Sfintele Scripturi despre înălţarea la ceruri? Unde scrie despre una ca asta în Sfinţii Părinţi? Ba încă mai mult, nu există păcatul de a-şi face omul din zbor idol păgân, cum a fost viţelul cel de aur pe care l-au răsturnat Moise?

„Lucrurile se leagă", ziceau muşterii cârciumii după primele bărdace de vin, „diavolul cheamă alt diavol să facă înălţare în văzduh." „Cine se va uita la ei îşi va vinde sufletul", ar fi spus părintele. Ioasaf nu credea să fi spus chiar aşa, pentru că nimeni nu mărturisea a-l fi auzit, dar toţi se jurau a crede ceea ce li s-a spus de la masa vecină.

„Prostii," spunea pentru sine Ioasaf, cârciumarul, coborând în pivniţă şi aducând vin pentru mese, vârând monezile la chimir, legând şireturile vestei, ştergându-se de sudoare cu mâneca.

Vara aceea începuse să-l ţină de frig şalele. Era singurul locuitor al cetăţii pe care vipia verii nu-l atingea cu nimica. Ţinea un brâu de lână peste mijloc în miezul verii, pentru frigul care-i rămăsese de când se opintise la ridicarea unei butii de unul singur. Nu-l durea nimica, decât că oasele ţineau rece, şi la vreme noroasă se apleca greu. Ioasaf nu mai era tânăr, văzuse multe la viaţa lui şi nu prea credea nici în doctori, nici în leacurile lor. Nu cheltuise nimica pe frigul acesta, că întărirea de oase nu-i băuse şi minţile.

Apoi a venit duminica aceea fierbinte, cu arătare de rochii scumpe şi evantaie de preţ la ceasul dimineţii, când nemţii au zis c-ar fi cel mai bine să se ridice hârzobul în tării. Era chiar în vremea sfinţirii liturghiei în biserici. Pesemne aşa a stat scris, să se ţină slujba cu bisericile goale în duminica aceea, cu toate

afuriseniile şi ameninţările cu focul veşnic murmurate în zilele dinainte. Încă părintele Grigorie de la Biserica Doamnei a păţit ruşinea târgului, căci i-au plecat cântăreţii să vadă hârzobul şi n-a avut pe nimeni în strană să-i citească răspunsurile.

Erau la poalele dealului caftane de mătase, giubele înalte, călugări închinându-se neîncetat, vânzători de bragă simţind rost de vânzare, lăutari ca la zaiafet împingând ţambale prin gloată, lume călcându-se pe picioare şi îmboldindu-se cu coatele, lefegii călare şi rădvane trase de măgari pe care în mulţime căruţaşii ajunseseră să le împingă cu umerii, femei cu copii pierduţi prin norod şi elevi de la şcoala grecească, toţi curioşi nevoie mare să vadă dacă e adevărat.

Când a ajuns în apropierea locului, Ioasaf a întâlnit zvonul că vodă le-a îngăduit nemţilor să strângă trei parale de căciulă de la curioşii care vor să vadă pregătirea lupbalonului de aproape, să ţină minte omul şi cu punga cum se ridică nemţii în văzduh. Nu a zis nimic Ioasaf, a băgat mâna pe sub brâul de lână, la chimir, şi a scos cele trei parale şi le-a dat, iar de data asta a ajuns de-a văzut cu ochii lui un cort mare, ca de patru stânjeni, care stătea agăţat de frânghii, pus la proptele drepte peste nişte lămpi mari arzând cu flacără albăstrie şi înaltă care se întindeau să lingă pânza. Era pânză fină, ca cea care ne vine de la Braşov, o preţui Ioasaf, un fel de batistă roşie, dar mai groasă şi bătută des, legată pe cusături cu un postav zdravăn pentru străşnicie, să nu răsufle. În balconul casei care fusese a lui vodă Ipsilanti, pentru că palatul domnesc arsese mai an şi rămăsese în paragină, Ioasaf văzu pe doamna Elena de-a dreapta lui Vodă, apoi pe prinţesele Ralù şi Smaranda, pe cei doi băieţi ai lui Vodă, dintre care nici unul nu arăta mai de Doamne-ajută cât să poată întoarce faţa unor bărbaţi în toată firea ieşiţi la căpătuit în creierii nopţii pe Podul Beilicului.

Tot acolo în balcon Ioasaf văzu boierime puzderie, înşiraţi la umbră, fiecare după cum le era rangul. Toţi se uitau şi se mirau întrebându-se între ei, neînţelegând pregătirile neostoite pe care cei trei nemţi, îmbrăcaţi în haine strâmte şi numai în cămaşă, le făceau în jurul pânzei care începea să se umfle. Şi părea că s-a înghesuit sub deal toată suflarea Bucureştilor. Toţi au avut de dat trei parale şi se uitau, ridicaţi pe vârfuri, şi căscau gura cum unul dintre cei trei nemţi sări în hârzob şi începu să le facă semne celorlalţi doi, să dea ordine cu vorbă răstită, să îndrepte frânghiile de sub cortul care acum începuse să fie rotund, boltit spre înalturi ca o giubea. Flăcările din lămpi se lungiră şi nemţii aduseră una dintre ele în coş, cea arzând cel mai tare, şi o puseră în lăcaş potrivit, luând seama cât se înalţă flacăra, să nu le ia foc tot meşteşugul. Pânza se legăna cum coroana unui plop, la înălţimea turlei bisericii de la Curtea Arsă, cu care părea să se semeţească cine poate mai sus. Herr Johann dezlegă una câte una multele frânghii care ţineau coşul de pământ, apoi suci de butoanele lămpii şi, în vuietul mulţimii şi spre uimirea lui vodă care se lăsase pe spate în jilţul lui din balcon, săltă băşica hop din pământ spre acoperişul Curţii Arse. Stătu acolo preţ de-o clipită, de au zis toţi Doamne păzeşte, pentru că s-a clătinat urât deasupra capetelor. Dar neamţul struni bine focul din burta lupbalonului şi acesta începu să urce ca un ogar pândar către cer, drum încet şi anevoie, şi parcă la fereală de ceva, de zici c-ar fi dus o greutate pe-o costişă

pietruită, de trebuiră cu toţii să sucească gâturile în toate părţile, urcarea către cer nefiind dreaptă deloc, ci împinsă după cum dădea vântul. Se dovedi că acolo, în înalturi, sunt vânturi care nu se simt pe obrazul nostru, aici, în praf, şi Ioasaf se uita cu gura căscată şi vedea la depărtare înălţându-se către cer un işlic boieresc cu un foc mare sub burtă, ca un luceafăr în plină zi, bâţâind la atingere de vânturi neştiute. Abia atunci Ioasaf duse mâna la şale şi simţi că cineva i-a umblat la brâu, că i-au tăiat pe neştiute chimirul lipovenesc plin cu parale într-însul şi l-au lăsat curat tocmai la ceasul sfintei liturghii, sub ochii Bunului Dumnezeu şi sub ochii lui vodă.

Şi era aşa de strânsă mulţimea om în om, încât nimeni nu putea mişca, se făcuseră cu toţii nod înaintea minunii, de au venit oamenii agiei şi au început să-i desfacă din nod de pe la margini, unul câte unul, să le dea drumul acasă.

În vremea aceasta nevăzut se făcu şi neamţul şi pânza umflată, luând calea către miazăzi, apoi spre răsărit, de-l mai găsi din ochi numai avghie-başa, cel obişnuit cu zborul şoimilor de vânătoare domneşti, căci balonul se lăsă spre pământ către satul Căţelu, la bună cale de curte, de unde neamţul s-au întors pe jos către seară, umplut de praf şi glod din locul opintirii într-un dâmb al hârzobului, râzând cu toţi dinţii şi strălucind ca un crăiţar în soare, târând după el pleaşca de pânză de care întindeau câinii. Şi se înfăţişă la vodă, de unde zvonul nu ne mai povesteşte ce au zis între ei şi şi-au spus, decât că ştim restul istoriei de a doua zi în zori, când nemţii au plecat grăbiţi într-un rădvan, cu chipuri mulţumite foarte.

Când soarele a uscat ciulinii şi căldura verii s-a ridicat în văzduh, încă şi mai mult toropind până şi praful Bucureştilor, când uscăciunea a intrat în lemnăria caselor, în picioarele meselor, otrăvind cariul, în bârnele de pe Podul Mogoşoaei, în doagele butoaielor goale pe care Ioasaf le stropea să nu plesnească stând în aşteptarea rodului toamnei, s-au ivit lăcustele. Au murdărit toate zidurile date cu var cu pete galbene, au pustiit livezile, au intrat în biserici prin clopotniţe şi în şcoala grecească prin coş, au umplut iatacurile prin ferestrele deschise şi au speriat caii în grajduri, aşa încât toată cetatea s-a întors cu susul în jos de la prânz până către seară. Au dat năvală ca un râu verzui întins peste cer şi uitării a fost dată istoria lupbalonului, aşa cum se întâmplă de când lumea cu minunile de tot felul.

Imperiul generalilor târzii

În fiecare dimineaţă se trezea brusc, ridicându-se în capul oaselor încă mahmur, şi abia după câteva clipe deschidea ochii cu un efort cazon. Rămânea puţin nemişcat, fără să vadă nimic. Apoi pleca să se spele. Era un vechi obicei, păstrat de acum peste cincizeci de ani, de pe vremea primei şcoli militare, pe când nu putea şti dacă ceea ce l-a trezit a fost deşteptarea sau o alarmă de situaţie excepţională.

În acea zi de miercuri a fost la fel. Pe când apa îi răcorea pleoapele îngreunate de somn, îşi aminti de când aştepta ziua de azi. „*O lovitură de maestru",* gândi el. „*O lovitură pe care puţini o pot da."*

Trecea apoi la bucătărie, unde-şi lăsa de cu seară pregătită pipa, pe care-o aprindea cu gesturi grăbite şi nesigure. Se învăluia într-un nor de fum aromat care îi alunga repede, cu o ciudată alchimie a somnului şi treziei, orice urmă de mahmureală. Îşi imagină că Elena l-a auzit când a intrat în bucătărie, şi acum se dă jos din pat, îşi caută papucii şi se îndreaptă spre uşă. Nu mai dormeau împreună de peste douăzeci de ani, pentru că, noaptea, trupul ei se făcea rece, oasele ei îl atingeau cu un frig străin şi chemau în el visuri urâte şi gânduri negre.

Elena deschise uşa şi-l privi încercând să prindă dintr-o privire dacă va fi o zi bună sau una nefastă, în care soţul ei va fi prost dispus până seara din cauza imprevizibilelor lui insomnii.

– Bună dimineaţa, spuse ea. Apoi, fără a aştepta răspuns:

– Cum ai dormit?

El rostogoli cuvintele, pripit şi dezlânat:

– Aşa şi-aşa. Am adormit târziu. Iar astăzi mă aşteaptă o zi foarte importantă.

Ea nu era la curent cu nimic. De obicei ştia totul, dar de data asta el se pregătise îndelung şi meticulos, fără să scape către ea nici o vorbă. Elena tăcu şi se apropie de aragaz, ca să pregătească cafeaua. Făcuse de curând şaizeci de ani şi nu mai vedea bine, mereu punea prea puţin zahăr în cafeaua care nu trebuia să fie prea tare. Inima lui, se gândea ea în fiecare dimineaţă, inima lui. Îl cunoscuse pe când ea avea douăzeci de ani, el revenise de la studii şi lucra ca ofiţer de stat major la o mare unitate din Ardeal. Mai în vârstă decât ea cu şapte ani, cuvântul lui contase totdeauna în familie. Pentru el ea renunţase să aibă un loc de muncă, vreodată, şi îi dedicase întreaga viaţă. Tot ceea ce făcea ea acum, la bătrâneţe, ţinea de devotamentul de altădată, transformat demult în instinct. După ce băură cafeaua şi terminară primele felii de pâine cu unt, Elena se aşteptă ca el să înceapă să-i povestească. După decembrie 1989, când fusese reactivat în serviciul militar cu mai vechiul

său grad de general maior, el reîncepu să o ţină la curent cu toată actualitatea politică şi militară a ţării, nu cea care se citeşte în ziare, ci *cealaltă,* cea reală, a adevăratei exercitări a puterii.

– Era mai simplu înainte, când lucrai la Armată, spunea ea uneori.

Soţul ei, generalul, trăia o a doua tinereţe, şi ea era cea dintâi care simţea asta. Îi iubea cu un devotament matern gesturile cu care îşi aprindea pipa şi îşi ştergea ochelarii, cuvintele care spuneau în trei silabe totul, deciziile cumpătate şi bazate pe tactica eternei aşteptări. Clipa micului dejun era pentru Elena de o intensitate atât de mare încât îi umplea toată ziua. Apoi nu-l mai vedea decât seara, târziu. El era toată societatea ei, cercul ei de cunoştinţe, de prieteni, el era ţara, el era lumea. Ascultându-l şi uneori dându-i câte un sfat, ea se simţea dispunând de o delicată putere, pe care nimeni n-ar putea-o înţelege. Prin asta, ea se simţea fericită. Uneori câte o timidă previziune a ei se adeverea, şi atunci spunea: „– Ai văzut? Simţeam eu!" Sau: „– Se va vedea la alegerile din septembrie! Le va veni lor rândul să iasă cu coada între picioare din Minister."

Pe când el ceru ceaiul medicinal, în acea dimineaţă de miercuri, ea îl întrebă:

– Azi aveţi conferinţă de presă?

– Ai început să uiţi, spuse el dând din cap. La Ministerul de Interne nu se fac conferinţe de presă miercurea, ci vinerea. Ne e tuturor mai simplu aşa.

Apoi ea încercă:

– Vroiai să-mi spui ceva?

El zâmbi şiret. Ştia foarte bine că o făcuse curioasă, dar încă nu considera că e timpul să-i spună. De aceea, o repezi:

– Nu-ţi mai băga nasul în toate! Pe toate vrei să le ştii!

– Tu ai vrut să-mi spui, se dezvinovăţi ea.

– N-am vrut să-ţi spun nimic. Decât că azi e o zi importantă.

După micul dejun, el trecu să se îmbrace. Îşi alese pentru început cămaşa, pe care nu o purta decât dacă avea un guler impecabil.

– Te îmbraci militar? se miră ea. În ultimele zile, el preferase costumul gri, civil. El nu-i răspunse nimic. Hotărâse singur şi nu avea nici un rost să se explice cu ea.

– Dacă nu este o conferinţă de presă importantă, atunci măcar o şedinţă a comisiei superioare...

Atunci el se întoarse către Elena şi o privi liniştit şi rece, cu acei ochi gri despre care toţi cei care i-au privit de aproape au susţinut că au forţă, dar în nici un caz nu au culoare. Era o privire pe care ea i-o cunoştea şi, ori de câte ori îi era adresată, îi făcea frică.

– Te rog, spuse el, te rog du-te în hol şi fă-mi pantofii.

Trecu prin faţa oglinzii şi se măsură în treacăt cu privirea. Uneori se juca atunci când făcea câte o nouă cunoştinţă (lucru greu şi rar să se mai întâmple, pentru că, în acest Bucureşti febril şi în plină schimbare, toată lumea părea să-i cunoască pe cei investiţi cu putere) şi întreba:

– Ce vârstă îmi daţi?

Acela, prevenit sau nu, estima după vârsta de pensionare a cadrelor din poliţia română:

– Cincizeci şi cinci? Ori poate cincizeci şi şase?

El tăcea şi zâmbea cu ochii pe jumătate închişi. Avea şaizeci şi şapte de ani, făcuse înalte studii militare la Moscova şi la Academia de la Frunze, şi inima începea să-i bată haotic la cea mai mică ironie din presă, relativ la vârstă, studii sau abstractă geografie a Estului. În fiecare dimineaţă, ca şi în aceasta de miercuri, se privea în oglindă cu un ochi rece şi cercetător pe care, în vremurile bune, l-ar fi rezervat pentru alţii. Se uită în treacăt la Elena, care, aplecată greoi pe un scaun din hol, îi lustruia pantofii şi trecu pentru ultima oară (conform tabietului dimineţii) în bucătărie. Pe o policioară, erau aşezate, ca un pluton al vieţii şi morţii, tuburile cu pastilele pentru inimă. Înaintea lor, în poziţie privilegiată, se aflau picăturile, pe care le numără încet, fără grabă, una câte una, într-o cană cu ceai care începuse să se răcească. Apoi strecură înăuntru cele două pastile efervescente. Iar la urmă înşiră pe masă celelalte şase pastile, pe care obişnuia să le ia cu ceaiul devenit amar de la picături şi vitamine. În fiecare dimineaţă urmau şase înghiţituri scurte, la intervale perfect egale, ritmat. Nu se gândea la nimic, nu era grăbit, nu simţea amărăciunea, nu simţea că ceaiul s-a răcit.

În dimineaţa aceea de miercuri, ieşi din bucătărie, se încălţă grăbit cu pantofii de-acum impecabili, nu auzi urările de zi bună ale Elenei, iar către ea nu mai spuse nimic.

* * *

Plutonierul Duma aşteptase în dimineaţa zilei de miercuri exact cinci minute în faţa blocului. Lucra de peste un an de zile cu generalul şi ajunsese să-l cunoască bine.

– Să trăiţi, domnule general, spuse el.

Dar acesta nu-i răspunse nimic. Intră în maşină şi-şi pregăti cu gesturile lui măsurate pipa cu tutun aromat. Când maşina porni, generalul spuse:

– Ce mai faci, Duma?

– Bine, domnule general. Apoi adăugă, după o clipă: mulţumesc pentru întrebare.

– Prin oraş ce mai e?

– Linişte.

– Azi noapte la Minister a fost ceva?

Pentru că plutonierul Duma ridica maşina de la garajul Ministerului de Interne dis-de-dimineaţă, el era printre cei dintâi care se puteau informa dacă în cursul nopţii interveniseră schimbări spectaculoase sau evenimente excepţionale. Rareori se întâmpla cu adevărat ceva, dar schimbările erau atunci incredibile. În plus, toată lumea îşi dorea ca într-o dimineaţă, ca printr-o minune, lucrurile să fie altfel.

– Domnule general, raportez: n-am auzit să fie ceva nou.

În urmă cu exact şase luni, şoferii de la garaj fuseseră cei dintâi care aflaseră decizia surprinzătoare a preşedintelui de a trece în rezervă, peste noapte, opt generali în vârstă de peste 60 de ani, care fuseseră reactivaţi toţi în zilele fierbinţi ale lui decembrie 1989, şi fuseseră toţi avansaţi cu atâta glorie, de parcă ar fi câştigat numai ei, singuri, războaiele reîntregirii. Ca să scape de trecerile în rezervă care se făceau în acest răstimp tulbure, generalul a avut nevoie de un abil joc de culise. Aici era

neîntrecut. Nu era greu să obţii două avansări succesive în grad, cum făcuseră aceia care acum primeau pensia, ci ca vârsta să fie făcută neobservată celor care decid şi ar putea s-o vadă.

– Astăzi, Duma, o să lucrăm până târziu. După-masă am de făcut nişte drumuri. O să dureze până către seară.

– Cum ordonaţi, domnule general.

Maşina cotea pe lângă Casa Poporului şi se îndrepta, pe lângă Dâmboviţa, către capul Căii Victoriei, pe unde la prima oră a dimineţii treceau cei mai importanţi oameni ai momentului. Generalul spuse:

– Pentru început, mergem la Arhive.

Plutonierul Duma îndreptă maşina la stânga, pe chei, spre clădirea Arhivelor. E situată aproape de Ministerul de Interne şi de policlinica aceluiaşi Minister, în acea parte a oraşului unde dintotdeauna, la anumite ore ale zilei, străzile devin gri-albastre de uniforme. Pe una dintre acele străduţe aparent insignifiante îndreptă plutonierul Duma maşina. Era o *Dacie* albă, de serviciu, comună, pentru a nu atrage atenţia nimănui (de când maşini ale poliţiei arseseră în stradă ca nişte chibrituri în timpul unor manifestaţii), nu era nici prea curată şi nici murdară, era într-un mod atât de ostentativ obişnuită, încât pentru un ochi cunoscător nu putea să fie un secret cărei instituţii aparţine. De la general şi până la plutonierul Duma, nimeni în Minister nu părea să ştie lucrul acesta.

Când ajunseră la secţia de documente istorice, Duma parcă maşina cu gesturi scurte, nervoase, pentru a câştiga timp. Generalul sări din maşină şi, fără să mai aştepte ca Duma să-i aducă servieta diplomat, apăsă pe clanţa uriaşei porţi de metal.

Poarta masivă, veche de peste o sută de ani, nu se clinti.

Generalul se uită la ceas. Era opt fără zece. Înjură cu sete, birjăreşte, apoi spuse:

– Ăstora de la Arhive ar trebui să li se dea câte o alarmă pe zi. La ei nici plutonierul de la poartă nu-şi face datoria.

Nu putea tolera două lucruri: indisciplina şi lipsa de punctualitate. Găsea că în aceste două rele îşi află explicaţia totul, de la dezastrul economic al României, şi până la faptul că străzile sunt prost măturate. Văzându-i enervarea, plutonierul Duma încercă să-i spună:

– Domnule general, la Arhive programul începe întotdeauna la opt.

Se mai uită o dată la ceas.

– Şi cu câteva minute înaintea începerii lucrului nu-i nimeni aici, nici măcar subofiţerul de la poartă?

Când generalul se aprinse şi începu să zgâlţâie poarta, nu-i răspunse decât fierul ruginit care duduia ca o tobă uriaşă, la intrarea în infern. Lângă el, plutonierul Duma stătea liniştit, îmbrăcat în civil, purtând în mâna dreaptă o servietă diplomat de general.

Undeva, în fundul curţii, fără să se grăbească, apăru un sergent major cu centura în diagonală şi cu banderola roşie, de serviciu, pe braţ. Îşi aranja cureaua de la pantaloni. Purta ochelari cu lentile groase, aşa că nu văzu la distanţă cine e omuleţul rotofei şi nervos care face atâta zgomot. Plutonierul Duma îl privi pe sergentul major care, deşi tânăr, avea să-şi petreacă toată viaţa în această curte, pentru defectul său la ochi care trebuie că se accentuase după admiterea în şcoala militară.

Şi el, plutonierul Duma, lucrase cândva în direcţia a cincea, în serviciul cu cei mai buni şoferi din ţară, până când, la un examen medical de rutină la care unitatea prezidenţială era supusă periodic, i-au găsit ceva la ochiul stâng. De atunci, ajunsese la Ministerul de Interne.

Apropiindu-se, sergentul major, care nu vedea bine la depărtare, rămase înmărmurit:

– Să trăiţi, domnule general!

Acesta îi răspunse răcnind scurt ameninţări amestecate cu înjurături. În urma acestei întâmplări, sergentul major avea să aibă câteva săptămâni de insomnii, convins că e numai o chestiune de ordinul orelor ca să fie trecut în rezervă disciplinar, şi că va trebui să-şi caute de lucru.

Iritat, generalul intră val-vârtej în clădirea unităţii militare, pe care toţi o desemnau cu nume fără echivoc: Arhivele. În linie ierarhică era superiorul direct al acestei unităţi, de la înfiinţarea comisiei culturale a Ministerului, al cărei şef era, şi care se ocupa, printre altele, şi de patrimoniul istoric. În cei trei ani de nesiguranţă şi perpetuă virtualitate electorală, era mai simplu să se conducă mereu contestatul Minister de Interne prin comisii care se înfiinţau şi se desfiinţau periodic, cu o precizie de metronom. Fiecare comisie analiza activitatea cadrelor compromise în timpul regimului comunist şi înainta liste cu propuneri ministrului. Practic, în perioada existenţei unei comisii la eşalonul superior, toţi comandanţii care depindeau de ea i se subordonau orbeşte. De exemplu, generalul ştia de pe acum că, începând de săptămâna viitoare, comisia de cultură se va desfiinţa prin surprindere, pentru a face loc unei comisii de asigurare a liniştii în campania electorală, al cărei şef avea să fie numit. Se pregătea chiar să mimeze surprinderea la aflarea acestei veşti. În plus, aflase că vor exista trei comisii care se vor ocupa de campania electorală, cu atribuţii care se suprapuneau, pentru a fi obligate să se verifice una pe cealaltă.

Parcurse curtea, după ce îi smulse din mână plutonierului Duma servieta diplomat, fără ca acesta să fie mirat de vreunul dintre gesturile generalului. Acesta ştia unde se află biroul comandantului, ştia clădirea ca pe propriul său buzunar, cu labirintul ei de eternă arhivă prăfuită prin care rătăcise de zeci de ori. Îl irita faptul că pe coridoare nu întâlnea pe nimeni. Aici, viaţa militară nu se simţea.

În biroul de stat major se afla numai secretara, care aranja ceva lângă un platou de ceşti. Văzându-l pe general, zâmbi profesional şi, înainte de a apuca să zică ceva, auzi întrebarea:

– Maiorul Criuleanu a venit?

Nu venise încă. Generalul intră singur în biroul comandantului şi îşi puse cascheta în cuier ca un om care se ştie acasă. Cu un gest grăbit o concedie pe secretară, invitând-o să-şi vadă de treburi. Rămas singur, se aşeză la biroul din lemn lăcuit, cum au toate sediile de poliţie din ţară, şi puse servieta sa diplomat peste mapa de note a lui Criuleanu. Scoase din mapă un dosar cu câteva file, ostentativ de subţire, apoi aşteptă câteva clipe cu el pe servietă. S-ar putea să nu trebuiască să i-l arate. *O lovitură de maestru,* se gândi, *cum nimeni altul n-ar fi conceput.* Atunci se deschise uşa şi comandantul secţiei de

documente istorice intră în birou cu o veselie atât de artificială, încât generalul nu se putu stăpâni să nu se felicite pentru alegerea acestei zile de miercuri.

– Am onoarea, domnule general.

– Ia loc, şi hai să stăm puţin de vorbă, îl invită generalul, ca şi cum s-ar fi aflat în propriul său birou.

Privindu-l pe general peste biroul cu care era familiarizat şi zărindu-i privirea gri, rece, care contrasta cu acea căldură teatrală din vocea superiorului, maiorul Criuleanu se simţi străin şi în nesiguranţă într-o încăpere departe de lume, dar care-i aparţinuse cândva.

– Măi băiatule... Te cunosc, printr-un joc al vieţii, de când erai în şcoala militară şi v-am făcut o inspecţie. Îţi mai aduci aminte? Cred că sunt aproape douăzeci de ani! Pe vremea aceea, tu erai un tânăr timid şi subţire... Eu mă ocupam cu apărarea anti-aeriană la Marele Stat Major şi inspectam totul.

Se opri din cuvânt şi-şi puse pipa pe masă, privind-o pe ea, numai pe ea.

– Aş vrea din toată inima să te ajut. Numai tu să-mi dai prilejul s-o fac. În curând, îţi vor veni nişte controale serioase aici...

Maiorul Criuleanu zâmbi, cu veselia lui voluntară. Vru să spună ceva, dar generalul continuă, ridicându-şi privirea de pe birou, agresiv, în ochii celuilalt:

– Vreau să văd imediat, şi am ordin de la ministru să fac controlul ăsta, şapte documente. Le văd, şi apoi redactez un raport. Depinde de tine dacă numele tău o să stea scris în raport sau nu.

Generalul scoase o listă din buzunarul de la piept, din interior, al vestonului. Pe măsură ce citea, chipul maiorului Criuleanu devenea imobil, se pietrifica o dată cu fiecare cuvânt:

– Atestarea documentară a comunei Livada cu pecetea lui Vlad Ţepeş, vânzarea moşiei Dumbrava de Jos, din 1702, cu semnătura lui Brâncoveanu, testamentul boierului... (se opri o clipă, silabisind) Dumitrache Făgădău, de la 1743, atestarea comunei Lipova cu semnătura lui Radu de la Afumaţi. Şi încă trei: de la Mihai Viteazu, Caragea şi Alexandru Ioan Cuza. Le ştii tu. Toate astea, vreau să le văd.

Maiorul Criuleanu rămase imobil şi livid. Atât de înalt şi atât de ghemuit în fotoliu. Nu înţelegea. Dar nu arăta asta. Generalul izbucni într-un râs care ţinea loc de explicaţie, un râs cu un chicotit inconfundabil.

– Frumos. Documente puţin cunoscute, puţin importante la prima vedere, din punct de vedere istoric. Dar fiecare având ceva preţios: o pecete sau o semnătură rară, o autentificare dintr-un an de ciumă sau mai ştiu eu ce. Nu-i aşa? Şi fratele dumitale, care zboară întâi la Rotterdam, apoi la Bologna...

Dar maiorul Criuleanu îşi reveni repede:

– Nu ştiu ce vreţi să spuneţi, domnule general. Cât despre documente, durează să le găsim. În câteva zile, le aduc eu la dumneavoastră, la Minister.

Generalul ridică din umeri:

– Nu mă pot întoarce în Minister fără. Ministrul mi-a ordonat aseară, târziu, să-l fac chiar în dimineaţa aceasta, după ce fac verificarea. El mi-a dat lista documentelor. Apropo, interesante gusturi, semnătura lui Dracula... Un colecţionar

occidental, nu-i aşa? şi, zicând acestea, pufni în râs.

Maiorul Criuleanu se făcu din nou că nu aude:

– Nu ştiu dacă sunt documente importante şi, vă mărturisesc, am avut un moment de ezitare, pentru că nu le cunosc. N-am auzit niciodată de ele. Durează să le găsim.

– Pe naiba! De-aia v-am adus calculatoare, ca să găsiţi orice hârţoagă în trei minute! Voi aţi raportat că aveţi nevoie, şi eu v-am aprobat tot ce vă trebuie ca să fiţi o super-arhivă!

Generalul se ridică în picioare şi parcurse, tăcând, jumătate din încăpere. Se aşternuse o tăcere penibilă. Murmură:

– Rotterdam sau Bologna? Mâine o să urle ziarele.

Maiorul se ridică în picioare. Îl întrebă:

– Vă servesc cu o cafea? Numai să spun secretarei.

Generalul îl privi din cap până-n picioare. La ce se gândeşte acum maiorul? Ce vrea? Ce fel de zi va fi aceasta?

– Măi băiatule... Te cunosc de când erai locotenent. Ştii câţi ani de muncă am eu? Cum crezi că aş putea reacţiona eu când aflu de „împrumutarea" peste hotare a şapte documente din patrimoniul naţional? Dar să ştii... mie nu-mi place nici să lovesc în cariera unui om... După cum vezi, nici nu mai vorbesc de dosarul penal! Ministrul îmi dă ordin să verific. Eu verific. Şi te cunosc de atâta vreme! Că veni vorba, ai un Cod Penal pe aici? Răsfoieşte-l şi ai să vezi.

Se aşezase la birou, în vreme ce maiorul Criuleanu rămăsese în picioare, ca la şcoală.

– Ai un foc?

Maiorul îi dădu cutia lui de chibrituri şi-l urmări pe când îşi aprindea pipa. Din clipa când realizase că s-ar putea discuta cu generalul, se mai liniştise. Dar senzaţia de ameninţare încă nu-i dispăruse.

Luă o carafă cu apă de ieri, stătută, şi-şi turnă în pahar. Bău repede, cu înghiţituri mari. Apoi zise:

– Nu ştiu cum aţi aflat.

– Lucrurile astea se află la noi cel mai repede. Şi uite că eu am aflat primul. Poate nu de la ministru. Poate de la un prieten.

Maiorul Criuleanu se încruntă, speriat de orice perspectivă de schimbare a jocului. Nu era sigur de unde vine ameninţarea. Zise:

– Vă pot ajuta cu ceva, domnule general?

– Dumneata nu. Dumneata chiar deloc. Dar fratele tău, da.

Fratele maiorului Criuleanu era un cunoscut om de afaceri, care licitase cu succes câteva spaţii de magazine pe Calea Victoriei, la Bucur Obor şi în Centrul Civic, crease o reţea comercială puternică şi învârtea Bucureştiul pe două degete. Între afaceri şi politică, nimeni nu a ştiut niciodată de unde a avut banii cu care şi-a început ascensiunea. Se vorbea însă tot mai mult despre influenţa lui asupra unora dintre persoanele importante ale momentului.

– Da, domnule general, spuse maiorul Criuleanu, luminat dintr-o dată. Fratele meu.

Din fotoliul său, generalul zâmbi:

– Şi ca să vezi că sunt om de cuvânt, înainte de a auzi ce-ţi cer să-mi rezolve fratele dumitale, am să limpezesc apele cu hârţoagele. O să dau două telefoane, sub ochii dumitale.

Puse mâna pe telefonul care dădea legătura cu oraşul şi, cu gesturi sigure, chemă redacţia celui mai vândut cotidian al ţării. Ceru cu secretarul general de redacţie. Îi vorbi cu „dragul meu", şi îi spuse:

– Te rog, trimite la Arhive un reporter, la comandantul unităţii, da, notează-ţi, maiorul Criuleanu. Da, ştiu că numele îţi sună cunoscut. El o să-ţi dea o listă cu documente care vor fi expuse marelui public începând de săptămâna viitoare, pentru prima oară în ultimii cincizeci de ani. Da, desigur... articolul poate să apară când vrei tu, azi sau mâine... Dar nu mai târziu.

Când închise telefonul, îi explică maiorului:

– Vom expune ceva şi toată lumea va vedea, nimeni nu se va gândi să verifice. Ziarele vor scrie, radioul şi televiziunea vor vorbi şi vor relata ce documente sunt expuse. Centrul atracţiei va fi nişte hârtii pe care o să le cauţi tu chiar acuma, după ce plec eu. Ştii tu, să coincidă semnăturile, Brâncoveanu, Cuza... Ce vrei mai clar ca dovadă că ele există? Iar un control amănunţit, aici, cu specialişti, am eu grijă să nu se facă în următorii zece ani. Între timp, o să rulăm trei-patru comandanţi în biroul acesta.

Apoi formă la telefon un al doilea număr, la Casa Centrală a Armatei. La celălalt capăt al firului, cu număr direct, un alt general, cu care era prieten din timpuri imemoriale.

– Deci ne dai sala voastră pentru expoziţia de documente? Da, desigur. Alo... Da, aşa cum am vorbit săptămâna trecută. De o lună pregătesc expoziţia, am lucrat cu băieţii. Da, şi ziarele voastre. Bineînţeles, şi emisiunea armatei de la televiziune. Ca un lucru bine făcut, cum ştiam noi să facem altădată...

Iar când încheie convorbirea telefonică, îl privi rece pe maiorul Ion Criuleanu:

– Cred că te-ai convins că acum *pot* semna un raport despre existenţa documentelor. Iar dacă, la un moment dat, eu nu le văd, nimeni nu le vede. Asta e clar. Ministrul vrea totuşi raportul. Eu i-l duc. Cât despre fratele dumitale, ascultă: el are relaţii pe care şi le-a făcut în ultimii doi ani şi care-l fac exact atât de influent cât avem noi doi nevoie. Aş vrea să-l întâlnesc în cursul serii de azi, după ce dumneata îi vei spune de mai vechea prietenie care ne leagă pe noi doi...

După ce rămase singur şi această întâlnire se încheie, maiorul Criuleanu îşi desfăcu larg nodul de la cravată, ca cineva scăpat din neaşteptata îmbrăţişare a unui leu.

* * *

De la clădirea arhivelor până la Minister sunt câţiva zeci de paşi. În dreapta, se vede Dâmboviţa. În stânga, dincolo de vuietul bulevardului, Cişmigiul. Plutonierul Duma aştepta în maşină, citind un ziar. Deschise uşa generalului şi fu fericit să-l vadă întorcându-se liniştit şi împăcat cu sine însuşi, cum nu-l mai văzuse demult. Poate că astăzi, deşi fusese prevenit că vor lucra până târziu, scapă mai devreme. Porni imediat maşina, acceleră, şi în câteva secunde o potrivi la intrarea în Minister. Abia atunci se întoarse să-l privească pe general.

Acesta aţipise. Tot mai dese şi neaşteptate, accesele lui de somn erau singurul semn exterior al bătrâneţii pe care nu

voia să şi-o accepte. Nu trebuia să picotească decât o secundă pentru a se cufunda într-un somn surprinzător de adânc, punctat uneori de vise cu durata unui fulger, dar care în realitatea lor interioară păreau adevărate epopei, în sensul că îi puteau schimba dispoziţia pentru întregul rest al zilei.

– Domnule general, spuse încet plutonierul Duma.

El se trezi brusc, discernând între alarmă şi deşteptarea de altădată. Coborî din maşină fără să spună nimic şi intră în Minister, trecând grăbit printr-un şir de sergenţi majori care-l salutau pietrificaţi, şi un alt şir, de santinele inutile, păstrate pe coridorul de la intrare de pe vremea evenimentelor din iunie.

Ajuns pe scări, se opri şi-şi scoase din buzunarul de la piept o a doua listă. Erau sarcinile pe care singur şi le trasase pentru această zi de miercuri. La început trebuia să treacă pe la un birou situat la parter, pe latura clădirii dinspre sediul S.R.I., pe uşa căruia scria *Comunicaţii speciale*. În biroul din fund se afla colonelul Roşu, şi el un vechi cadru de infanterie, mutat după decembrie 1989 într-un serviciu al poliţiei.

– Mi-ai rezolvat problema? întrebă generalul.

– Domnule general, încă nu pot. Ştiţi bine...

– Nu credeam să mă blochezi tocmai tu, spuse el cu amărăciune.

– Nu vă blochez în nici un fel, dar un fir direct cu Cotroceni nu se mai dă decât cu ordin scris.

– Iar eu îţi spun că am ordin verbal de la preşedinte să am cea mai directă legătură, începând de săptămâna viitoare, când începe campania electorală.

Discutară câteva minute bune, amândoi în picioare, încercând fiecare să explice celuilalt fapte de domeniul evidenţei, învârtindu-se într-un cerc vicios care nu se rupea nicăieri.

– Mâine îţi aduc hârtie scrisă, încheie generalul discuţia. Dar am să te ţin minte pentru ce mi-ai făcut luna asta.

Generalul ieşi pe coridor şi urmă covorul lung de cincizeci de metri, roşu, care ducea la scări. Nu lua liftul pentru că (îi spusese doctorul) chiar şi acest singur etaj urcat zilnic pe jos îi făcea bine la inimă.

Avea un birou de şef de comisie ministerială, tip cabinet, cum aveau toţi cei douăzeci de generali aflaţi la etajul întâi al clădirii de pe Cheiul Dâmboviţei, fie ei bătrâni trecuţi pe linie moartă, fie potenţiali miniştri sau consilieri prezidenţiali. După birou, nici unuia nu puteai să-i ghiceşti viitorul.

Intră întâi în anticameră, unde secretara îi spuse „Să trăiţi!", deşi asta îl irita la culme. Nu erau cuvinte să fie rostite de vocea unei femei. De aceea nu-i răspunse, ci se încruntă cu ochii lui care întăreau aerul încăperii.

– Să vii să-ţi dau să baţi ceva la maşină.

Pregătit de cu seară, raportul către ministru relativ la Arhive consemna încă de ieri o anticipare: totul e în ordine, documentele sunt la locul lor.

Secretara luă raportul şi întrebă:

– În câte exemplare?

– În trei. Le vreau acum. Şi anunţă la cabinetul ministrului că solicit să fiu primit.

Cât îşi aşeză cascheta şi mapa diplomat la locurile lor, secretara îi dădu răspunsul:

– Domnul ministru este la Palatul Victoria. Cum soseşte şi vă poate primi, ne anunţă de la cabinet.

– Bine. Tu bate materialul la maşină şi trimite-i la naiba pe toţi cei care sună la telefon, cu excepţia ministrului.

Se aşeză pe fotoliu, cât mai comod cu putinţă şi, dintre toate mapele câte se aflau pe birou conţinând corespondenţă, cercetări deschise şi dosare de avansări, toate primite în dimineaţa aceea cu curierul de la ora opt, el alese mapa cu presa.

La prima oră, fiecare personaj important al Ministerului îşi primeşte propria sa mapă cu presă. Ofiţerii de la biroul de presă începeau să lucreze la ora patru dimineaţa, când primeau primele cotidiene, citind şi selectând absolut toate ziarele care apăreau pe teritoriul României. Articolelor pe care le considerau interesante, în sensul că vizau instituţia, le făceau un număr de còpii egal cu numărul mapelor pe care le aveau de pregătit. Calomniilor, ştirilor de senzaţie, le făceau mai puţine, doar pentru persoana vizată şi ceilalţi doi-trei oameni din Minister direct interesaţi de cariera aflată în discuţie. Citind mapa cu presă, fiecare risca să afle din ziare senzaţionala avansare a unui rival de-o viaţă, pe care nimeni nu îndrăznea, de câteva zile, să i-o raporteze. Anul trecut, generalul maior Dumitraşcu, care avea şi el aproape şaptezeci de ani şi fusese reactivat în decembrie '89 pentru că era specialist în lupta antiteroristă, a făcut preinfarct citind în mapa de presă că nu este tatăl singurului său copil, zvon care fusese notoriu în Bucureştii de acum patruzeci de ani şi care azi nu mai interesa pe nimeni altcineva decât pe el. Articolaşul, publicat într-un ziar de scandal, fără semnătură, fusese copiat de biroul de presă numai pentru generalul Dumitraşcu, întrucât conţinutul lui nu discuta instituţia Ministerului, ci doar persoane particulare. Pentru gestul său de slăbiciune (preinfarct!), generalul Dumitraşcu a fost repede trecut în rezervă, pe motive de sănătate.

Răsfoind articolele, generalul căzu toropit de o nouă criză de somn. Puse capul pe birou şi rămase aşa, sprijinit pe mâini, câteva clipe. Se gândi: *Numai de-ar ţine combinaţia!* Apoi adormi. De data asta visă ceva. Se făcea că se văd din nou gutuile din copilărie, undeva pe Calea Victoriei, foarte aproape de Minister. Erau mari, galbene şi parfumate, semn că s-au copt de curând.

Peste câteva clipe, secretara îl deranjă:

– Domnule general... domnule general... s-a întors domnul ministru şi vă aşteaptă chiar acum.

Se trezi perfect lucid, fără nici o ameţeală, cu dunga mânecii de la vestonul de general întipărită pe obraz. Întrebă:

– Ai dactilografiat raportul?

Da, raportul era gata. Se ridică în picioare, trecu în anticameră, apoi ieşi pe culoarul cel lung, încadrat de atâtea uşi capitonate, încât ai fi zis că aici cuvintele rămân prizoniere în încăperile unde au fost rostite. Când ajunse în holul principal, de la etajul întâi al Ministerului, privi coloanele aurite care imitau caricatural stilul doric, apoi tablourile mari, cât tot peretele, înfăţişând fiecare câte un alt tip de furtună, a căror oribilitate li se părea tuturor celor ce treceau prin acel hol artă. De acolo, generalul intră fără să bată la uşă în anticamera de la cabinetul ministerial. Şeful de cabinet nu se ridică în picioare.

Era un locotenent foarte tânăr şi foarte îndrăzneţ, care le vorbea cu „dumneata" generalilor. Pe ei îi deranja asta, dar nu aveau cum riposta. În plus, era la curent cu toate zvonurile despre treceri în rezervă surpriză şi despre avansările neaşteptate şi se comporta ca atare, ca cineva care poate anticipa realitatea. La intrarea generalului, nu se ridicase niciodată în picioare. *Pe ăsta trebuie să-l ţin minte. Pe ăsta şi pe ăla de la telefoane,* se gândi generalul. Pe când se pregătea să intre, fără a-l privi măcar pe şeful de cabinet, acesta şuieră printre dinţi:

– Să ştiţi că domnul ministru e foarte obosit.

Aşa era. Generalul pătrunse în cabinet şi privi lungul covor persan îmbâcsit de praf, masa lungă pentru şedinţe, cu douăsprezece scaune, fotoliile de catifea cu dantele, biblioteca cu operele complete ale lui Rebreanu şi Slavici rămase în vitrină de pe vremea lui Postelnicu, volume pe care nimeni nu le răsfoise niciodată, şi, într-un târziu, zări în semiîntunericul încăperii capul creţ şi figura cu buze groase a ministrului, cu ochii închişi sub o frunte încruntată. Spuse:

– Să trăiţi, domnule ministru.

Nici o mişcare. Într-un târziu, ministrul îi făcu semn să se apropie, undeva lângă cele două fotolii de catifea. Generalul nu înţelese dacă trebuie să ia loc sau nu, şi preferă să rămână în picioare.

– Domnule ministru, am efectuat controlul pe care l-aţi ordonat la Arhive. Permiteţi să raportez că totul e în regulă. Am redactat şi semnat raportul.

Apropiindu-se, simţi că ministrul mirosea teribil a coniac. Era mai tânăr cu treizeci de ani decât generalul şi venise la Interne în urma unor evenimente care făcuseră să ardă câteva instituţii din Bucureşti şi să fie devastată Universitatea. Era nevoie de un tânăr la Interne, cu o activitate subţire înainte, necompromis, jurist, şi un om cât mai de înţeles, pentru că veneau vremuri tulburi. Aşa ajunsese ministru. Nu avea decât meteahna băuturii, de care poliţiştii, oameni versaţi şi oricând pregătiţi să speculeze fantoma oricărui viciu, aveau grijă cum ştiau ei mai bine. În fiecare seară avea invitaţii la câte o degustare şi, în câteva săptămâni de la sosirea în Minister, nu mai avea de făcut altceva decât să accepte ori să respingă ofertele care veneau o dată cu ora asfinţitului. Într-o seară, au amânat o importantă şedinţă a consiliului de comandă al Ministerului, pentru că ministrul era atât de „obosit", încât nu se mai putea ţine în scaun.

În ziua aceea de miercuri, ministrul venise de la Poiana Braşov, unde un şef de poliţie din Ardeal îi pregătise o ladă de coniac franţuzesc şi-l invitase la o cabană a Ministerului. Era după o noapte albă, încheiată cu o şedinţă de guvern la Palatul Victoria, de care nu ştiuse dinainte, şi unde a trebuit să tacă, să nu se vadă nimic.

Acum era înnebunit de somn, îşi simţea capul greu şi voia să expedieze toate problemele cât mai repede.

– Acesta este raportul, spuse generalul, întinzându-i o foaie de hârtie. Iar pentru expoziţia de la Casa Centrală a Armatei, am anunţat presa, după cum aţi aprobat ieri.

Ministrul îl privi confuz pe general şi încercă să-şi amintească exact când şi ce aprobase. I se păru că generalul se uită la el ca la un cadavru. Era o privire cenuşie care îl

înspăimânta. Pentru a-şi reafirma autoritatea, spuse:

– O să verific personal prezenţa documentelor în arhivele noastre. Poate la expoziţie.

O să verifici pe dracu, gândi generalul. *Vezi şi nici nu ştii ce vezi, te joacă ăştia pe degete.* Ministrul continuă:

– Să pregăteşti dumneata personal dosarul comisiei culturale, al cărei raport îl vei susţine săptămâna asta, sâmbătă dimineaţa. Apoi, vreau să văd mâine dosarul acela de la Bacău, cu care te-am amânat luni.

Tăcu o clipă, epuizat de exercitarea puterii, apoi zise, vrând parcă să-i arunce celuilalt oboseala lui:

– Săptămâna asta am de redactat raportul cu trecerile în rezervă la limită de vârstă. Nu l-am făcut încă. Pentru că nu m-am hotărât încă. Mai ai ceva de raportat?

* * *

Secretara îl aştepta cu notiţa zilnică de cereri ale statului major, ale telefoanelor care l-au căutat, majoritatea importante, şi de care el nu vru să ştie.

– Mai târziu, îi spuse secretarei. Acum să nu mă deranjeze nimeni.

Îl dureau umerii şi ameţea puţin. Se întinse pe canapeaua din birou şi se gândi că în aceeaşi clipă, în cămăruţa din spatele cabinetului de ministru, şi ministrul face la fel: se aşează pe spate şi încearcă să adoarmă. Generalul îşi spuse: *E o formă de şantaj de cea mai joasă speţă. De săptămâna viitoare, sunt desemnat să răspund de alegeri. Nu vrea să mă treacă în rezervă, nici nu poate, vrea numai să facă presiuni asupra mea. Are ceva să-mi ceară!*

Adormi pentru că nu mai vroia să se gândească la asta. Adormi pentru că ameninţarea cu scoaterea la pensie, de data aceasta pentru a doua oară şi pentru totdeauna, i se părea mai cumplită decât moartea.

Toată lumea ştia cât de vulnerabil este la punctul acesta. Inclusiv ministrul. De aceea se purta aşa. De aceea şi încerca să-l folosească. Ce golan! Cum l-au adus anii aceştia în prim-planul vieţii politice! Un tânăr care altădată n-ar fi avut nici o perspectivă sau care ar fi rămas ani de zile jurist-consult la vreo fabrică de conserve ori secretar de partid cine ştie pe unde. Asta în cel mai bun caz pentru el.

Nu visă nimic.

Trecuse peste o jumătate de oră, poate o oră, când cineva îl prinse de umăr şi îl legănă uşor. El mormăi:

– Ţi-am ordonat să nu mă deranjezi.

– Eu sunt, măi, nu mă recunoşti? Deschise ochii abia acum, şi preţ de câteva secunde nu văzu nimic. Apoi încăperea începu să se lumineze şi zări draperiile, harta politică a lumii mare cât tot peretele, apoi chiar în faţa lui o uniformă kaki. Era generalul Petru Mihalache, care lucra acum la Armată, ca şi totdeauna, un prieten vechi, de pe vremea studiilor la Moscova. Acesta îl întrebă ceva.

– Tu nu mă deranjezi niciodată, îi răspunse generalul, fără a fi înţeles întrebarea. – Numai că sunt puţin obosit...

– Dacă lucrezi şi tu prea mult...

– N-am avut şi eu norocul tău, să mă întorc la noi, la

armată.

Toţi militarii puşi la comanda poliţiei, fie că erau marinari avansaţi amirali, fie că erau aviatori sau artilerişti şi primiseră stelele de generali la Ministerul de Interne, regretau poziţia avută cândva în Armată şi se visau la conducerea ei.

– Lasă, zise Mihalache, că nu ai de ce te plânge. Am auzit că-ţi merge bine.

– Cât e ceasul? întrebă celălalt, încă pe canapea.

– E aproape de prânz.

– Aş avea nevoie de o cafea.

Chemă secretara şi îi ordonă să comande la bufet două cafele, şi să amâne toate telefoanele pentru mai târziu. Acum să nu-l deranjeze nimeni. După ce veniră cafelele, de la bufetul care se afla la etajul întâi al Ministerului, de unde nu puteau comanda decât funcţionarii cu rang de la director în sus, cei doi rămaseră de vorbă.

– Am auzit două zvonuri despre tine, zise generalul Petru Mihalache. Numai că se bat cap în cap.

Petru Mihalache era mai în vârstă şi recunoştea, glumind, că nervii i-au cedat demult. Era aproape senil. Din pur noroc nu fusese trecut în rezervă de conducerea Armatei, poate pentru că se arăta resemnat şi nu părea c-ar vrea să obţină nici funcţii, nici mai multe stele pe umăr. Aceasta, doar aparent. Părea veşnic distrat. Umbla tot timpul îmbrăcat militar. Pe cap, părul îi mai creştea doar pe tâmple, unde-i stătea mai totdeauna zbârlit, şi era cu desăvârşire alb. Fuseseră pensionaţi împreună în 1980, şi ani de zile se întâlniseră să joace şah, vara în Cişmigiu, iarna la unul dintre ei acasă. Pe vremea aceea, umbla mereu cu o cutie de şah sub braţ, cu carouri roşii şi negre, cu piese sculptate în fildeş şi lemn greu, primită cadou într-o vizită oficială în Ghana. Nu obişnuia să joace şah cu civilii. Îi plăcea să vorbească mult în timpul partidei, şi mereu de-ale lor, despre armată. Începea toate partidele cu un gambit spectaculos, cu două sacrificii interesante, o combinaţie pe care o învăţase de la un gruzin pe vremea când studiase la Academia de la Frunze.

– Ce zvonuri?

– Primul dintre ele, şi care zic eu că te interesează cel mai mult, e că după alegeri eşti vizat pentru numirea ca Ministru al Apărării. Am auzit că ai pe rol nişte combinaţii prin care toate partidele te vor cere. Al doilea zvon, invers, e c-ar exista un decret prin care, curând, urmează să fii trecut în rezervă.

Generalul nu reacţionă în nici un fel. Celălalt îl privi descumpănit. Chiar nu-l interesa? De aceea îl întrebă:

– Nu e asta? Atunci ce? Consilier la Preşedinţie! Sau poate la conducerea Gărzii Financiare?

Nu răspunse, ci zâmbi:

– Mai bine hai să jucăm un şah.

Generalul Mihalache, care altădată numai de şah avea chef, făcu un gest de lehamite:

– Lasă asta acum! Vine campania electorală. Sorţii, ştii şi tu, se pregătesc cu mult timp înainte.

Ştia că celălalt fusese întotdeauna mai bun ca el, atât în şah, cât şi în combinaţiile de culise.

– Spune-mi ce pregăteşti! Şi, mai ales, nu mă uita şi pe mine... Ştii că nu vreau nimic. Să mă facă general-colonel, şi apoi ies la pensie. Singur o să cer. Cât despre tine, sunt sigur că

lucrurile se vor aranja. Sunt sigur! Ne cunoaştem de atâţia ani, de pe vremea şcolii... Ştiu că dacă o să poţi, o să ai grijă de mine. Pe ăştia tinerii, care sunt acum în conducere, nici nu-i cunosc bine. Eu eram făcut deja general când ei nu erau nici măcar soldaţi.

Generalul îi spuse:

– Azi am pus în aplicare o schemă perfectă. Nu are nici o breşă. Am şi eu garanţiile mele. Am şi o întâlnire, pentru diseară. Cred că azi e cea mai importantă zi din viaţa mea.

Se ridică şi deschise fereastra. Se sufoca şi avea nevoie de aer. Trase îndelung, în piept, aerul zgomotos şi prăfuit adus de vânt dinspre Lipscani, şi continuă:

– Ministrul îmi face mereu mizerii. Nu ştiu încă ce vrea să-mi ceară, dar e şi ăsta un semn. Cu el mă descurc eu.

Celălalt se simţi dintr-o dată, ascultându-l, mai puţin singur în lumea aceasta de tineri.

– Tu te-ai descurcat întotdeauna, spuse.

– Dar acum e un pas mult mai important şi mai greu. Noi facem parte din generaţia care nu umblă nici după bani, nici după afaceri. Şi nu ne-ar fi fost mai simplu să ne mulţumim doar cu atât?

Celălalt râse şi el.

– Aşa ne-a învăţat viaţa.

– Da, confirmă, aşa ne-a învăţat, şi de aceea uneori mă întreb: ce învârtim noi aici?

Amândoi râdeau sincer. Aveau aceleaşi păreri, se înţelegeau din jumătăţi de cuvinte. Şi din priviri. Generalul era mulţumit de el şi aştepta cu încredere săptămânile care urmau să vină. Celălalt, deşi obişnuia să stea cu orele când îi făcea câte o vizită (pentru că nu avea nici o treabă), se ridică în picioare. Spuse că pleacă, adăugând:

– Trebuie să mai trec pe undeva şi, uite, e aproape unu.

Se sărutară la despărţire pe amândoi obrajii, apoi dădură mâna. După aceasta, se salutară milităreşte, cu capul gol, în joacă.

Când generalul rămase singur, se duse lângă fereastră şi privi afară. Trase îndelung aer în piept şi-şi pregăti pipa. Îşi simţea gura uscată şi amară. Foarte amară. Gândi: *Ce ciudat! Aveam chef să joc şah cu el. Îmi plăcea să-l bat mereu, să-l văd cum se străduieşte, şi eu să-l bat.* Veni la birou şi se aşeză în fotoliu. *Doar un fotoliu de şef de comisie,* se gândi din nou. Apoi privi masa de lemn lăcuit, ca la toate sediile de poliţie din ţară, pe care şedeau două ceşti de cafea, goale, pe fundul cărora se vedea zaţul. Somnul i se risipise, era perfect odihnit. Îşi aminti de influentul frate al maiorului Criuleanu şi de norocoasele sale relaţii de la care aştepta aproape totul. Văzu apoi mapele de lucru pe care trebuia să le citească şi să le semneze. Gustul amar din gură deveni insuportabil, greu, greţos. Simţi o gheară în piept, de muşchi rebel care strânge când nu trebuie. Vru să strige după secretară, dar nu putu scoate decât un sunet răguşit, nearticulat. Vru să se ridice de la birou şi să iasă în anticameră, în cabinetul său era prea puţin aer şi din cauza asta se sufoca. Căzu pe covor. Vru să se ridice. Vedea picioarele scaunului, coşul de hârtii, pipa care se rostogoli până în pragul uşii, burta de lemn a mesei, canapeaua pe care acum o jumătate de oră dormea. În cuier, o caschetă de

general. Prin fereastra deschisă bătea vântul. *Şi ce combinaţie fericită aveam!* îi trecu prin minte. Când, într-un târziu, secretara intră în birou să ceară mapele semnate, călcă pe pipă, care pocni sonor şi se sparse. Ea îi văzu privirea cenuşie, devenită acum de un albastru spălăcit, purtând în ea accentele aceluiaşi fel de îngheţ ameninţător. Secretara se sperie şi alergă pe hol, printre falsele coloane dorice, de-a lungul unui nesfârşit şir de uşi capitonate care acum nu mai dădeau nicăieri, neştiind pe cine să anunţe, pe cine să cheme, cui să se roage şi ce.

Ora Nibelungilor

În dimineaţa aceea Hans Joachim Mayer s-a trezit la ora şase fix, ca de obicei. A băut un pahar de lapte bătut şi a mâncat doi pesmeţi. Toate lucrurile lui erau strânse şi împachetate în două valize mari. Lângă ele, un sac mic de pânză în care se aflau buletinul de identitate, certificatele de deces ale soţiei şi băiatului cel mic (cel mare emigrase acum zece ani la Bremen), precum şi un teanc de acte amestecate din care rezultau vagi drepturi de proprietate asupra unor imobile iluzorii.

Ieşi în tindă şi privi curtea. Părea copia casnică a unei cetăţi medievale. Deasupra uşii de la intrarea în casă, stătea scris în medalion anul ridicării ei: 1675. Şi patru iniţiale: H.M.M.M. Fuseseră doi fraţi – Hans Mayer şi Michael Mayer – cei care cumpăraseră pământurile din Weissdorf şi ridicaseră casa împreună. Pe vremea aceea, Transilvania trecea din mâinile unui principe în mâinile altuia, dar oamenii construiau mult, fără teama că temeliile ar putea ajunge vreodată să fie lipsite de folos.

Coborî cele trei trepte care dădeau din tindă în curte, apoi se îndreptă cu paşi parcă obosiţi către poartă. O dădu deoparte. Poarta scârţâi cumplit. „Ar trebui unsă," gândi el, apoi adăugă: „dacă ar mai avea vreun sens."

Ieşi în drum şi privi satul pustiu. De la o vreme, părea că aerul a îngheţat deasupra caselor, iar norii păreau ţintuiţi sub pântecul unui cer cenuşiu.

„O ultimă zi bună", îşi spuse el în gând, apoi privi pietrele cu care era întărit drumul, ulucile gardurilor care apărau de vânturi pustiinde grădini de altcândva, zidurile de culoare galben scorojit care închideau curţile celor o sută de case părăsite din satul Weissdorf, satul în care de trei ani de zile nu mai locuia decât un singur om.

Hans Joachim Mayer clătină din cap: zidurile acestea vor înghiţi plumbii gloanţelor de mitraliere. Se poate chiar aici, în lăcaşul acesta de clanţă vechi de sute de ani, se poate chiar aici mâine să intre un glonţ. Se gândea la asta în timp ce se apleca să-şi lege lungile şireturi de la botine.

Se întoarse în casă şi îşi luă haina din cui. O încheie la toţi cei şase nasturi şi se privi în ciobul de oglindă pe care-l ţinea deasupra patului. Se pieptănă liniştit, de trei ori, ca-n fiecare dimineaţă. Din oglindă îl privea chipul unui bătrân ursuz, către şaizeci de ani, pe care nu-l cunoştea.

Ieşi din nou în tindă şi luă din cufărul cel mare cutia cu unelte. Îşi petrecu pe după gât cureaua de piele şi, când să coboare în curte, îşi puse pălăria pe cap.

O dată ajuns în drum, se întoarse şi încuie de două ori, cu

gesturi măsurate, poarta care scârţâia.

Apoi plecă spre biserică.

Drumul îi era străjuit de ferestre moarte, cu obloane închise, cu obloane într-o rână la casele celor deportaţi în anii ’50 în Bărăgan, fără obloane la casele celor a căror seminţie s-a stins. Îi dădeau fiori ferestrele pustii. Îi plăceau dimineţile cu ferestre vii, când pleca spre o zi de trudă bine chibzuită şi simţea că-n spatele fiecărui geam se află o familie, un nume care se ţinea drept înaintea timpului. Familii care se ceartă, se împacă, se iubesc şi-şi dojenesc copiii în spatele acelor obloane secretoase, care ascund şi totodată dezvăluie vieţile lor. Pentru Hans Joachim Mayer patria erau ferestrele deschise la prima oră a dimineţii într-un sat vechi din Ardeal, unde încă nu s-a destrămat nimic.

Dar toate acestea erau altădată.

Ajuns în piaţa din faţa bisericii, privi cele patru ferestre lungi şi ascuţite care păreau vii, deşi viaţa bisericii, cea cu slujbe de comuniune, cununii şi spovedanii, cea cu oameni, se stinsese demult.

Turla bisericii se înălţa către cer un vârf semeţ, abrupt, sfidare îngerilor.

La intrarea în biserică, adăpostite sub o grindă, se înşirau cele o sută de cuie. În fiecare duminică, venind la slujbă, capii de familie îşi puneau pălăria în câte un cui, mereu acelaşi, pe care, atunci când venea vremea, îl lăsau moştenire feciorului cel mare.

Hans Joachim Mayer îşi puse pălăria în cuiul lui taică-său, Franz Valentin Mayer, apoi intră în biserică. Trecu printre lungile şiruri de bănci goale şi îngenunche o clipă în faţa altarului. Se închină, apoi se ridică şi se întoarse către intrare. Lângă nişa din dreapta se aflau scările care duceau în turn. În turnul bisericii se aflau cele două comori ale satului: clopotul îmbrăcat în argint şi ceasul făcut în Austria, acum nu se ştie câte sute de ani şi care mersese perfect până acum două luni când, din motive care lui Hans Joachim Mayer îi scăpaseră multă vreme, a stat.

Satul păru cu adevărat mort şi pustiu abia atunci când dangătul ceasului la ore fixe nu se mai auzi. Pentru Hans Joachim Mayer, aceasta fusese cea mai proastă dintre prevestiri. Cum ceasul era proprietatea obştii din Weissdorf şi cum el era obştea, se hotărî pe loc să-l repare.

Reparase multe la viaţa lui, dar niciodată ceasuri. L-a întrebat şi pe Friedrich Niemenberg, ceasornicarul din Sibiu, dar acela nu cunoştea mecanismul.

– E o cutie cu secrete, i-a spus. Ceasul vostru a fost făcut de o breaslă de iniţiaţi care nu comunicau şi nu lăsau nimic scris despre mecanismele făurite de ei. Cum altfel crezi c-ar fi mers sute de ani fără să fie potrivit sau reparat nici măcar o singură dată? E o taină şi numai când ne gândim la ea ne dăm seama cât de mare era arta celor din vechime. Un asemenea meşteşug era atât de bine păzit, încât nu a ajuns până la noi secretul şi nu ştim pe ce principii funcţionează ceasul din Weissdorf.

După care Friedrich Niemenberg se trase aparte şi spuse ca şi cum i-ar fi fost frică să nu-l audă cineva nevăzut:

– Ceasul din Weissdorf scapă legilor mecanicii clasice.

Asta se întâmpla în anul în care la Cape Canaveral explodase naveta *Challenger*.

Hans Joachim Mayer era unul dintre acei oameni practici care nu au încredere decât în lucrul făcut cu mâna lor. Li se pare mai temeinic. De aceea a căutat la biblioteca de istorie lucrarea lui Sargetius, de la 1692, *Despre mersul lăuntric al orologiilor municipale*, studiile de mecanică ale lui Kepler, tratatele de magie mecanică ale fraţilor Ribbers şi monografia *Despre roţi dinţate şi mecanisme cu repetiţie* editată la Erlangen în 1750 şi considerată în epocă drept cea mai modernă. Şi-a făcut conspecte ca un şcolar sârguincios şi a încercat să înţeleagă totul, mai cu seamă acele părţi ale lumii mecanice care sunt de neînţeles. A aflat în treacăt taina magilor-preoţi de la Teba şi mecanismul bombei artizanale imaginate de ilustrul Leonardo da Vinci, şi-a luat notiţe şi despre acestea, din pasiune şi din admiraţie pentru ingeniozitatea ideilor tehnice.

Apoi a început să urce în mod regulat în turn, ca să facă o schemă completă a mecanismului despre care, până la urmă, era vorba.

Prima oară a urcat în turn în seara de dinaintea sosirii în sat a maşinii Statului Major al Armatei de Transilvania, care i-a adus pe colonelul Popescu şi pe căpitanul Buruiană. Colonelul i-a vorbit cel dintâi:

– Tovarăşe Mayer, satul Weissdorf aparţine trecutului. E un loc mort. De aceea el a intrat în atenţia armatei şi, o dată cu sistematizarea satelor, el a fost în întregime rechiziţionat.

Îi întinse o hârtie care justifica totul. Apoi adăugă, arătând la dreapta lui:

– Tovarăşul căpitan Buruiană se ocupă de toate detaliile mutării dumneavoastră. Unde preferaţi? La Sibiu sau la Braşov? Avem pregătit câte un apartament în fiecare dintre cele două oraşe. Vă veţi simţi oricum mai confortabil decât aici, unde locuiţi izolat, fără curent electric şi fără apă curentă. Nu-i aşa?

El nu spuse nimic. Colonelul continuase:

– Veţi sta pe balcon, la etajul şase, şi veţi aştepta ziarul şi pensia. E mult mai bine decât aici.

Hans Joachim Mayer mai tăcu o clipă, apoi întrebă într-o română fără cea mai mică urmă de accent:

– Dar cu satul ce va fi? Ce vreţi să faceţi aici?

Colonelul zâmbi. Dar răspunse, deşi în aer pluteau o mie de secrete:

– Se poate folosi la multe lucruri. De pildă, drept poligon de simulare a luptelor de stradă.

Chiar în locaşul clanţei casei mele, îşi zicea de atunci deseori Hans Joachim Mayer, chiar acolo, mâine pe vremea aceasta poate se va turti un glonţ.

Vor vântura cu obuzele grădinile şi mortierele vor brăzda aerul. Vor lătra mitralierele şi în şanţuri se vor ascunde aruncătoare de grenade. Weissdorf va fi şters de pe hărţile României, unde nici măcar celălalt nume al său, Plumbuita, nu va mai fi marcat. Iar pe o rază de zece kilometri se va cabla un gard electric cu sârmă groasă. Vrăbiile care se vor aşeza pe gard vor cădea imediat, arse de vii. Doar cerul va rămâne acelaşi.

De fapt, tot mecanismul ceasului din turn se învârtea în jurul tamburului principal, la care erau anexate opt roţi dinţate, de mărimi diferite, şi cu dinţii având pas diferit. Acestea acţionau pârghiile care, pe de o parte, puneau în mişcare acele ceasului, iar, pe de altă parte, acumulau energie în

douăsprezece arcuri greoaie, prinse în lungi tuburi ca cele de orgă, amplasate orizontal, şi care îşi foloseau această energie pentru a permite ceasului să meargă vreme de încă patru-cinci zile. În felul acesta, ceasul trebuia întors doar o dată pe lună. Era o minune a tehnicii din vremea sa, după cum se convinsese Hans Joachim Mayer în lungile sale după-amieze în turn. Trebuia să-şi recunoască slăbiciunea: se îndrăgostise de ceas.

În acea ultimă dimineaţă pe care o mai avea de petrecut în satul copilăriei şi tinereţii lui, vroia să încerce să repună în funcţiune, pentru încă o lună, ceasul din turn. Curăţase toate componentele şi le aşezase la locul lor cu mare exactitate. Găsise şi defecţiunea: o uşoară curbură intervenise de-a lungul bătrânului ax principal, care dădea o abatere de o jumătate de milimetru la cea de-a şaptea roată dinţată. Lucrul acesta a putut fi dres uşor după care, întorcând ceasul, totul ar fi trebuit să meargă fără greş încă o lună.

În seara dinainte amplasase în lăcaşul ei de pe ax roata a şaptea.

Acum, în dimineaţa ultimă, închise capsula de siguranţă a mecanismului. Apoi potrivi acele din rozeta care le permitea manevrarea din interiorul turnului. Când se convinse că arată ora exactă, începu să ridice greutăţile una câte una, ceea ce însemna că întoarce ceasul cel uriaş. Fiecare dintre ele cântărea treizeci şi două de kilograme. Când o ridică şi pe ultima, cea de-a paisprezecea, în turn începu să se audă un ţăcănit liniştitor. Chipul lui Hans Joachim Mayer se lumină fericit.

Coborî din turn şi se întoarse acasă. Îşi scoase valizele în drum după ce se spălă şi se găti cu haina de oraş. Se aşeză pe valiza cea de lemn şi începu să aştepte.

La orele fixe clopotul aluneca luminos peste sat, într-o notă *si* a argintului, cum numai clopotele acelea, de altădată, ştiu.

La orele douăsprezece şi zece, cu zece minute întârziere, un *Aro* murdar cu număr de armată îşi făcu apariţia după cotitură. Hans Joachim Mayer îşi privi ceasul de buzunar şi clătină din cap.

– Gata, tovarăşe Mayer? întrebă căpitanul Buruiană coborând din maşina Statului Major.

El se închină o dată şi trecu valizele una câte una soldatului care le puse în spatele maşinii.

– E cumplit drumul până aici. E tare departe de lume şi calea-i plină de gropi, mai zise căpitanul.

Se urcară în *Aro* şi maşina plecă. La a doua cotitură, se întâlniră cu celălalt *Aro*, kaki, al sergentului-major Moisa, de la compania de genişti, care venise să pregătească noul poligon pentru inspecţia de după-amiază a tovarăşului general. Sergentul-major cunoştea încă de pe vremea când lucrase la biroul de arme şi muniţii uşoara nevroză a tovarăşului general. De aceea, când auzi clopotul bătând de ora unu, spuse caporalului ce-l însoţea:

– Urcă în turn şi opreşte ceasul.

– Nu se poate opri, raportă acela asudat, după o jumătate de oră.

– Bine, zise sergentul-major, care tocmai inspectase un grajd. Pune-i asta şi coboară. O detonezi de jos. Vezi să nu faci vreo tâmpenie.

Caporalul urcă până în turn şi lipi materia aceea diformă de axul central. Înţelesese că în jurul lui e întregul secret al bizarului mecanism. Apoi înfipse în materialul ca plastilina cei doi elemenţi care urmau s-o detoneze. Coborî grăbit din turn.

Sergentul-major îl aştepta.

– Gata? făcu el.

– Raportez, tovarăşe sergent-major: l-am pus conform regulamentului.

Atunci se auzi un fâlfâit de aripi şi din turlă căzu ceva chiar lângă ei doi. Fusese un cocoş mare, pintenat, roşu.

– Cum naiba a ajuns acolo? se întrebă mai mult pentru sine caporalul. Turla e aşa de înaltă! Şi nu l-am văzut când am urcat...

– Bată-te să te bată de lighioană, zise şi sergentul-major, ce m-ai speriat... Am crezut că erai vreun înger.

Tata a vrut televizor sâmbătă seara

Prima oară s-a întâmplat într-o luni. Era înaintea emisiunii omagiale dedicate tovarăşului Nicolae Ceauşescu, în seara de după lucrarea de control la matematică la care am luat patru. S-a stins lumina în mai bine de jumătate din Găieşti, începând de la salonul de coafură şi atelierul de fotografie, pe toată partea dreaptă a străzii principale (care se cheamă *Nicolae Bălcescu*), pe lângă judecătorie şi liceul industrial nr. 2, către autobuze şi către satul Gura Foii, până spre valea râului Potop, cel care se umflă şi de care auziţi la televizor că ia casele şi le duce spre izvoare când, la vreme de inundaţii, începe să curgă invers. Asta mi-a explicat tata. Întunericul m-a prins în casă. De-abia mă întorsesem de la un fotbal unu la unu cu Mache. Nu s-a auzit nici un poc, doar s-au stins toate luminile dintr-o dată. Nu se mai vedea nimic. S-a făcut beznă. Tata a zis:

- Unde e lanterna aia?

- Nu dau de ea, a zis mama căutând orbeşte prin debara.

- Dar lumânările?

- Nu ţinem în casă, trage a rău.

Către mine, căutându-mă prin întuneric:

- Ai apucat să-ţi faci lecţiile?

Nu apucasem. A doua zi am scăpat fără alt patru, pentru că tovarăşa învăţătoare a înţeles că s-a stins lumina. De fapt nimeni nu-şi făcuse lecţiile. Tovarăşa nu ne-a ascultat la geografie. Lecţia era despre sistemul energetic naţional. Ştiam despre hidrocentrala Vidraru, pe care o văzusem când am fost cu şcoala (excursia a costat şaptezeci de lei) şi de termocentrala Turceni, al cărei coş e mai înalt decât turnul televiziunilor din America, după cum scrie undeva prin manual.

După şcoală am jucat fotbal cu Mache şi cu Dan şi cu Laurenţiu şi cu Mircea pe terenul din spate, până au venit nişte băieţi de-a şasea şi ne-au dat afară. Atunci Laurenţiu a spus:

- Tata zice că o să se stingă lumina aşa în fiecare seară.

- N-are cum, a zis Mircea, aseară a fost o pană pe reţea.

Mircea şi-a pus căciula pe cap. Avea o căciulă frumoasă, roşu-albastru, pe care scria *C.S.Tîrgovişte.*

- Atunci de ce-a ţinut de la opt până fix la două noaptea? a întrebat Laurenţiu.

Chiar atunci pe mine a început să mă mănânce urechea. Mă mânca foarte tare.

- Ia te uită ce i-a ieşit, a zis Laurenţiu.

Aşa că n-au mai vorbit de pana de curent, au început să se uite la urechea mea. Se umflase şi se făcuse foarte roşie.

- L-a muşcat ceva.

După aceea am făcut concurs de scuipat pe şanţ, până când Mache a zis:

– Hai să ne cărăm acasă.

Dan stătea către marginea oraşului, la mirişte. Laurenţiu dincolo de gară. Mircea stătea într-un loc care se chema la ţigănie.

Am ajuns acasă şi am început să-mi fac repede lecţiile. Nu mai aveam chef de mers la fotbal. Eram ameţit şi îmi venea să vomit.

– Fir-ar să fie de viaţă, i-a zis mama lui tata. Iar ai fumat în baie şi au prins cearşafurile miros. Mă ustură mâinile de la atâta spălat rufe. Şi tu fumezi în baie.

– Pune-le şi tu la uscat afară, în curte.

– N-ai idee că lu' Popeasca i-au furat macaturile şi cearşafurile şi feţele de pernă de olandă săptămâna asta? Nu mai poţi pune afară nimic. De ce n-ai cerut şi tu apartament cu balcon?

– Bine, atunci fumez afară. Să-ţi arăt întâi ce-am adus.

Şi atunci tata a scos din rucsacul cu care mergea la serviciu o lampă. Era un obiect argintiu, cu oglindă frumos lustruită, cu fitil albăstrui, cu o sticlă înaltă, ca un gât de girafă.

– E frumoasă, a spus mama. De unde o ai?

– Mi-a dat-o vărul Tase. La ei nu s-a întrerupt lumina ieri seară. Lor nu le trebuie acum.

– Cum aşa? s-a încruntat mama.

– Se face numai pe o parte de oraş. Economie şaizeci la sută la consumul casnic. Nu s-a anunţat nimic oficial, dar primăria şi-a luat angajamentul la judeţ. Trei săptămâni pe o parte de oraş, trei pe alta.

Era o toamnă caldă. Când veneam către casă călcam pe frunzele castanilor prin parcul pionierilor, acolo unde se jucase tovarăşa Elena Ceauşescu în copilărie. În parc era un lac pe care cercul de navomodelism venea să exerseze cu vaporul radiocomandat trimis de un club înfrăţit din Republica Democrată Germană. Cu ei coresponda cercul de germană. Anul acela am fost foarte fericit să prind trei minute la cronometru cu vaporaşul. L-am dus până în mijlocul lacului şi l-am trecut de baliză, apoi l-am ghidat înapoi. Am luat nota foarte bine. Îmi plăcea să mă joc în parcul pionierilor.

– Mama, am spus, azi m-a mâncat foarte tare urechea, iar acum mă mănâncă sub piept.

– Taci din gură, hai să vedem cum merge lampa. Ce fel de gaz trebuie?

– N-am decât o sticlă, a zis tata, dar pot să fac rost mâine de mai mult de la autobază. Vărul Tase e prieten cu paznicul de noapte de la IRTA.

Mama a luat lampa şi, cu grija cu care scoţi ouăle din sacoşă, a pus-o pe masă. A turnat gazul, a pus capacul, trecând filtrul prin ochi. A scăpărat chibritul. Lumina s-a aprins imediat. Era ca o lanternă mai slabă.

– Totul e să aibă oglinda curată, a zis tata. Când îl trece pe vărul Tase pe economie şi ne bagă nouă lumină, trebuie să le-o duc înapoi.

– Să nu te mai joci cu mingea prin casă, a zis mama.

M-am dus la baie şi m-am uitat în oglindă. Pe piept îmi apăruseră multe umflături roşii. Am scos din buzunar o monedă de un leu şi le-am acoperit pe rând. Era bine când simţeai rece. Apoi am dat cu apă. A trecut mai mult când am dat cu spirt.

Adică trecea şi după aceea începea din nou.

– Ce faci acolo? a întrebat tata.

– Uite ce mi-a ieşit.

– Ptiu, ce urâte sunt. Te mănâncă?

– Da.

– Spune-i lu' mă-ta.

M-am dus şi i-am arătat mamei.

– E un fel de urticarie. Să te vadă tanti Neli.

Tanti Neli e asistentă medicală la spital. Ea mi-a zis să mai dau cu spirt când apar.

Pe vremea aceea Dobrin juca la C.S. Târgovişte. Nu că ar fi grozav de important pentru povestea pe care v-o spun, dar pentru mine e important. Au venit să joace odată şi la noi, la Găieşti, cu Chimia, echipa noastră, cu Leatu în poartă, şi cu Falcao, Merce şi Păstaie. I-au bătut cu cinci la zero, am fost la meci. Am fost fericit că i-am văzut de aproape. La sfârşit galeria Chimiei a cântat pentru ei, *ori, ora, ceseu' intră-n A.* Am cântat şi eu cu ei. Apoi m-am dus acasă.

În seara aceea s-a stins iar lumina. La ora opt ne-am pus în pat şi am încercat să adormim. M-aş fi jucat cu lampa puţin, dar mama stătea tot timpul cu ochii pe mine. Dormeam pe patul pliant, că fotoliul pat se rupsese şi tata nu găsea stinghie de doi'şpe.

Tata se foia în pat. Atunci s-a ridicat în capul oaselor şi a zis:

– Unde văd eu filmul de sâmbătă?

Era un film despre doi fraţi buni, Rudy şi Tom, şi despre un om rău, pe nume Falconetti, care vroia să-i omoare. Tata se uita la film în fiecare sâmbătă.

– Du-te la vărul Tase.

– Şi cum mă întorc după film? Îmi trebuie neapărat lanterna.

– Nu ştiu unde e.

– Nu mă pot întoarce pe întuneric. La vărul Tase pe câmp ies nişte sârme din pământ, parcă sunt puse capcană. Şi sunt mulţi câini. Îmi trebuie lanterna aia de bicicletă.

– Nu mai ştiu unde am pus-o.

Atunci le-am zis:

– Tata.

– Ce e?

– Nu mai căutaţi lanterna.

S-a făcut o clipă de linişte.

– Mi-a căzut din mână când am făcut experienţe cu ea. S-a spart. Am pus-o la gunoi.

– Futu-i mama mă-sii, a spus tata, calm.

Aşa vorbea înainte să-mi trosnească una. Stătea în capul oaselor în pat. De data asta nu m-a luat la bătaie.

– E foarte greu să găseşti baterii şi lanternă, a zis tata, mult mai greu decât să faci rost de lampă cu gaz.

– Ne trebuie de toate, a zis mama. Ne trebuie şi o lampă a noastră.

– Da, ştiu, a spus tata, ne trebuie şi televizor mare, şi maşină de spălat, şi telefon. Ştiu. Am făcut cereri pentru toate.

Se foia în pat.

– Mă duc la o ţigară, a zis tata.

– Nu mai fuma în baie.

– Nu, nu, a zis el.

A ieşit în pijamale pe scări, în întuneric. A stat acolo şi a fumat toată noaptea. Eu nu mai ştiu, am adormit.

A doua zi tata s-a întors de la serviciu cu două lanterne. Una chinezească, verde, şi una românească, de bicicletă, ca cea cu care mă jucasem eu înainte să se oprească lumina.

– Dacă te mai joci cu ele iau şoriciul de pe tine, mi-a spus tata de cum a intrat pe uşă.

Sâmbătă seara s-a dus dincolo de blocurile de la *Arctic*, şi a văzut filmul la vărul Tase. Ne-a spus, când s-a întors:

– Am trosnit un câine peste bot cu umbrela. Era un câine mic, chior, cred că-şi pierduse un ochi într-una din sârmele alea care ies din pământ.

Tata avea dreptate. Apăruseră mulţi câini chiori în Găieşti în ultima vreme. Mai ales de când se stingea lumina şi de când se terminaseră blocurile de la *Arctic* şi şantierul uitase tot felul de fiare prin tot locul.

A doua zi, duminică, tata s-a urcat pe bicicletă şi s-a dus la Gura Foii, de unde s-a întors către seară cu o cutie de fier, cu sticlă pe o parte. Semăna cu un televizor, doar că era goală înăuntru.

– Ce e porcăria asta? a întrebat mama.

– O chestie, a zis tata.

Şi-a făcut cruce şi a zis:

– Iartă-mă, Doamne, că ciocănesc în sfânta zi de duminică.

Apoi a pus-o pe masa de la bucătărie şi a început să umble la ea. Multă vreme nu m-a băgat în seamă. După aceea a spus:

– Cară-te de aici.

Trăsese trei fire din cutie, fiecare de altă culoare, şi făcuse cu dăltiţa vreo zece găuri pe partea de sus. Prin gaura care ieşea din sticlă, în mijlocul ecranului, trecuse un tub de cauciuc. După aceea nu mai ştiu, că m-a dat afară.

Luni seara n-a mai zis nimic când a venit acasă. S-a dus direct la debara, şi-a luat cutia, şi a început iar să meşterească la ea. A pus înăuntru un fel de roată dinţată de bicicletă, care avea în loc de dinţi palete deschise lateral. Roata era legată în exterior de un fir de alimentare către o baterie *Elba* de 4,5 V, ultima pe care o mai aveam în casă.

– Ce vrei să faci cu asta? a întrebat mama.

– Să-ţi rezolv toate problemele, a spus tata. Absolut toate.

Mi s-a părut un răspuns ciudat, dar n-am zis nimic. Nu ştiam ce avea să urmeze.

De fapt eu l-am văzut prima oară. A înfipt zece ţigări *Mărăşeşti* fără filtru în găurile din susul cutiei, le-a aprins, şi a început să fumeze, trăgând în piept toate cele zece ţigări odată. Atunci s-a făcut galben şi a căzut pe jos, cu ochii daţi peste cap şi pumnii chirciţi.

Tanti Neli, care e divorţată şi are carnet de conducere, a scos *Dacia 1100* din garaj şi l-a dus la sala de urgenţă. L-au dus pe braţe ea şi mama până la maşină, după ce i-au tras palme şi l-au dat cu spirt. Eu le-am ţinut de uşi.

Drumul nu a fost lung. Când eşti în maşină, în Găieşti ţi se pare totul aproape.

La urgenţă tata şi-a revenit de-a binelea când aşteptam la coadă. Tanti Neli a vorbit cu doctorul să-l vadă pe tata peste rând. Doctorul a zis de la prima vedere:

– A, e clar, intoxicaţie cu nicotină. Fumezi mult?

– Două pachete pe zi, a zis tata, săltând din umeri.

– Mda, a zis doctorul. Şi acum trei luni cât fumai?

– Cred că nu mai mult de unul.

– Unde lucrezi?

Tata, trăgându-şi sufletul a răspuns:

– La secţia electrică de la *Chimica*.

– Mda, a zis doctorul. Nu e grav, o să trebuiască să bei lapte mult şi să o laşi mai moale cu fumatul.

– Domnule doctor, a zis atunci mama, i-a luat Dumnezeu minţile, acum şi-a făcut narghilea.

Dar doctorul nu se mai uita la ei. Începuse să mă măsoare lung pe mine.

– De când are băiatul acest simptom?

S-a rotit prin încăpere şi a venit până în dreptul meu.

M-am uitat în oglindă şi am băgat de seamă că petele acelea apăruseră iar. Pe faţă, pe gât, peste tot. Mă mânca peste tot.

Doctorul m-a pipăit pe obraz. Avea degetele calde şi m-a mâncat şi mai tare.

– Cred că e o alergie pe fond nervos, a spus doctorul. Când e stresat face această reacţie.

Mi-a tras de marginile ochilor.

– Da, a spus doctorul.

– Puah, spuse tata, o fi vreun delicat.

– Îi prescriu o reţetă împotriva mâncărimii. Nu ştiu când o să scape de asta. E o chestie. Poate să rămână cu ea toată viaţa.

A avut dreptate, în săptămâna aceea m-a mâncat tot timpul. Atunci, la plecare, doctorul i-a tras o palmă peste fund lui tanti Neli, care a râs. Apoi ea ne-a adus pe toţi trei acasă. Tata a băut un pahar de lapte şi s-a culcat.

A doua zi mama s-a dus la farmacie şi mi-a adus reţeta. Tare bună a fost, era mai bună ca spirtul, îţi lua mâncărimea de tot.

Miercuri după-masa tata a venit de la centrala electrică şi s-a dus direct la debara. Nu şi-a mai găsit cutia.

– Unde mi-e amplificatorul cu fum? a întrebat tata.

– Nu te mai las să fumezi zece ţigări deodată, nesătulule, a spus mama.

– Unde l-ai pus? s-a dus tata către ea cu ochii ieşiţi din orbite.

– Nu te mai las.

– Te omor.

– Ba tu te omori singur. N-ai văzut ce-a zis doctorul?

– Nu e o narghilea.

– Dar ce e?

– Nu îţi spun, a zis tata, unde l-ai pus?

– L-am dus în boxă.

Tata a ieşit imediat în curte şi în cinci minute şi-a adus cutia în bucătărie, ne-a dat afară şi a încuiat uşa cu cheia. S-au auzit bocăneli de daltă şi ciocan până către miezul nopţii. M-am trezit şi mă mânca piciorul drept, deasupra genunchiului. Am dat cu vată înmuiată în soluţie, m-a lăsat mâncărimea şi m-am

culcat la loc.

Aşa a făcut tata toată săptămâna. A bocănit serile în bucătărie, cu uşa încuiată.

Sâmbătă seara mama l-a întrebat:

– Nu te mai duci la vărul Tase să-l vezi pe Falconetti?

– Nu mai e nevoie, a zis tata şi îi râdeau ochii. O să vezi de ce.

– A, nu, asta nu, să nu aduci narghileaua în dormitor, a zis mama.

– Dă-te la o parte, a zis tata.

– Nu fumezi aici.

– Fumul iese prin captator şi se duce pe furtunul ăsta afară. Furtunul are trei metri, ca să nu bată în balcon la tanti Neli. Du-te şi îndreaptă-l spre balconul lu' Popeasca.

Mama aşa a făcut.

Tata s-a aşezat ca un paşă pe perna de pe covor, a băgat ştecherul televizorului sport în lăcaşul de priză al narghilelei pe care abia atunci l-am observat, după care a apăsat pe buton cu un gest mândru. Roata dinţată din narghilea a început să se rotească. Un zgomot ca un zumzet venea dinăuntru. Ţigările se sugeau toate zece deodată.

Tata fuma cum ai cânta dintr-un cimpoi. După câteva clipe s-a aprins un beculeţ mic, roşu. Tata mi-a zis, gâfâind:

– Deschide televizorul.

I-am dat drumul. A început să se vadă. De fapt imaginea era mai mică decât trebuia, dar se vedea foarte bine. Filmul lui tata abia începuse. Ne-am uitat la film câteva clipe, răstimp în care tata a tot fumat din aparatul pe care-l făcuse şi care acum ţinea loc de priză.

– Nu-ţi face rău? a zis mama.

– Nu, că i-am tras un filtru chimic care reduce nicotina la nivelul unui *beteu* de calitate. Mai mult de atât nu pot nici americanii.

După o clipă tata arătă cu degetul către televizor. Zise:

– Al dracu' Falconetti ăsta.

M-am uitat către bezna de afară. În toată partea asta de oraş numai la noi strălucea lumina albăstruie a televizorului.

Sensibile aplicaţii

Anul acesta s-au întâmplat trei lucruri stranii în campus. Întâi, un student de anul întâi a scăpat de sub orice formă de supraveghere şi a băut vodcă prima oară în viaţă în cantităţi pe care poliţia nu le-a putut stabili niciodată. A căzut de la etajul şase în faţa colegiului de ştiinţe juridice, la o oră foarte târzie din noapte. Au scris despre asta în ziarul campusului şi au transmis ştirea la televizor.

Al doilea lucru a avut de-a face tot cu băutura: un student de la şcoala de inginerie a consumat într-un bar atât de mult, încât a intrat în comă alcoolică, apoi a murit la spital, cu toate intervenţiile disperate ale specialiştilor în dezintoxicare. A doua zi, au închis barul *Casa păpuşilor*, pentru absenţa verificării actelor de identitate la intrarea în bar. O breşă periculoasă în securitate, care condusese la moartea unui minor, aşa s-a spus. Era un bar frumos, plin de personalitate, decorat cu zeci de *Pinocchio* şi *Gepetto*, cu imagini din desene animate şi scene de *pop-art,* între care şi o superbă imagine: Marilyn Monroe înconjurată de personajele unei piese de teatru de păpuşi. Într-un colţ, la mare cinste, un tricou de baschetbalist cu semnătura lui Earvin *Magic* Johnson din perioada de glorie, când acesta jucase pentru echipa de baschet a colegiului, câţiva ani înainte de a deveni starul din *dream team* de care ai auzit tu.

Cel de-al treilea lucru straniu de anul acesta s-a întâmplat într-o zi de sâmbătă, şi l-a avut ca erou pe Jonathan McCrory.

În dimineaţa când a plecat spre clădirea colegiului, ploaia încetase. Fuseseră doar câţiva stropi, peste noapte. Norii, altădată aproape de pământ, se risipiseră şi lăsaseră loc luminii strălucitoare a verii. Mai erau două zile până la examenul final al cursului de calcul diferenţial şi avea atât de multe de făcut. Mergea cu paşii aceia balansaţi şi largi care, adăugaţi la statura lui, îi aduseseră porecla *Cocostârcul*.

Câteva ceasuri mai târziu, avea să fie cunoscut de toată lumea din campus. Toată lumea avea să se întrebe ce a mâncat de dimineaţă, cum şi-a petrecut noaptea, de ce îşi lăsase acasă umbrela de care până atunci fusese nedespărţit, deşi în ziua aceea se anunţase ploaie. Una dintre acele zile când tuturor le pasă de tine, când toţi se înghesuie să afle ce crezi, ce zici, ce doreşti, după ce cu câteva ceasuri înainte nu dădeau pe tine nici doi bani.

Se gândea încă la biografia lui Edmund Halley, prezentată în manualul de calcul diferenţial la pagina 724: personajul era înfăţişat în întreaga sa plenitudine în numai un paragraf. Lui Edmund Halley îi era recunoscută, după atâtea secole, calitatea de biolog, geolog, căpitan de navă, pirat, spion în slujba

Majestăţii Sale, călător antarctic, astronom, consilier special în problema fortificaţiilor militare, iniţiator şi director al unor companii comerciale, precum şi excepţionala condiţie de spirit iluminat, matematician, apropiat al lui Isaac Newton, cel care l-a îndemnat pe acesta să scrie *Principia.* În vremea aceea, Edmund Halley reuşise să calculeze că marea cometă din 1682, care în alte părţi ale lumii a înspăimântat de moarte astrologii, se va întoarce în 1758. „Cât o cometă de mare trebuie să fie descoperirea vieţii tale," gândea Jon *Cocostârcul* mergând spre colegiu, „dacă vrei ca posteritatea să adune toate fragmentele disparate ale vieţii tale, să le aşeze într-un unic tablou de consistenţa fiecăreia dintre zilele tale."

De fapt, una dintre problemele lui era că lucra prea mult. Toamna trecută se angajase într-un bar, cu aspiraţia secretă că va învăţa să compună armonioase cocktailuri, şi pentru început a trebuit să se mulţumească doar cu verificarea actelor de identitate ale celor care voiau să intre în bar. Apoi l-au mutat în interior. Luase slujba în perioada când toate barurile începuseră să angajeze băieţi uriaşi în vârstă de peste 21 de ani pentru întărirea supravegherii. „Eşti un uriaş", îi spusese şeful, „cred că te vom folosi lângă biliard, oamenii se liniştesc numai când te văd." Barul închidea la două din noapte şi abia pe la trei jumătate sau patru apuca să adoarmă. La zece şi douăzeci a doua zi avea curs; întârziase la el multe ori. Intra în clasă la zece minute după instructor şi defila prin faţa tuturor cu mersul lui săltat. De aceea şi-a căutat altă slujbă, şi mare a fost norocul cu cea de la Bibliotecă, unde nu avea de făcut mare lucru şi putea studia ziua. Avea de aranjat cărţile restituite de studenţi în rafturi, după cota lor (cota unică, cea din Biblioteca Congresului). În orele când avea de lucru, tot ce avea de făcut era să împingă un căruţ cu cărţi, să o ducă pe fiecare la locul ei, exact la locul ei (avusese o săptămână de instructaj despre asta), şi apoi era liber, multă vreme liber printre rafturile cu cărţi. O singură dată trebuise să iasă pe ploaie, să aducă volumele depuse de cititori în cutia de restituiri *drive-thru.* Dar n-a fost nici o supărare.

Ploaia aceasta parcă vine de nicăieri, adusă de nori coborâţi spre pământ, care toamna se transformă în ceaţă şi îţi dau dureri de cap.

Cursul de calcul diferenţial era unul dintre cele patru pe care le lua semestrul acela. Trei ore de curs şi una de seminar pe săptămână la acest curs. Pentru întrebări, studenţii puteau să meargă la *tutorial room*, un program al Departamentului de Matematică în care se oferea ajutor individualizat. Aşa ziceau ei. Jon fusese prima oară acolo acum multe săptămâni, când materia devenise al naibii de încâlcită, şi când a simţit nevoia să stea de vorbă cu cineva.

Prima oară nimerise o zi ocupată, când aproape douăzeci de studenţi aveau întrebări pentru doi asistenţi. I se păru că sala respectivă arată ca un bar plin ochi, deservit de numai două chelneriţe. Unul dintre asistenţi era un tip cu păr lung şi slinos, cu ochelari, care vorbea mai mult decât trebuie, agitat şi cu ticuri nervoase. Din când în când râdea zgomotos. Al doilea era un asiatic mărunt, un pachet de muşchi, calm şi lent, care nu părea să se grăbească niciodată. Jon a plecat şi nu s-a mai întors pentru câteva zile. Când a revenit, tot cei doi erau acolo.

Ceva se întâmpla cu ei: nu răspundeau la întrebările lui. Erau mereu alături de dialog. Părea că vorbeşte cu ei printr-o pâslă groasă. I se părea că mimau politeţea.

Povestea asta cu integralele multiple e pasionantă. E un joc cel puţin la fel de interesant ca descifratul cuvintelor încrucişate. Îţi poţi rătăci mintea în el ore în şir şi să nu-ţi pară rău pentru timpul pierdut. Pentru începători lucrurile nu se leagă şi, la o primă vedere, n-au nici un sens. Faptele tehnice disparate nu spun nimic. Întregul se recompune mult mai târziu şi trebuie să ai foarte multă răbdare.

Începuse să lucreze toate exerciţiile din manual, cu o meticulozitate de care nu se ştiuse în stare. Ideile dădeau să se lege. Făcea exerciţiile din manual, toate la rând, lucra nopţile după ce ieşea de la bibliotecă, în încăperea lui, sprijinindu-se în cot, pe pat. Anul acesta locuia într-o cameră de la mansarda unei vile de pe *M.A.C. Avenue*, o clădire cam imundă şi care avea probabil şobolani. Proprietarul exagerase cu închirierea camerei de la subsol, unde locuia un student de culoare venit din Alabama, pe nume Augustus. Mirosul de şobolan era atât de puternic, încât nu merita să se bucure la o chirie în plus: omul s-ar fi putut plânge oricând de condiţii nesanitare. Probabil Augustus se mulţumea cu chiria ieftină. Era un tip mititel, cu nişte ochi trişti, care pleca la şcoală pe bicicletă. Jon nu ştia de ce accepta să locuiască în subsol, şi nu vorbise cu el niciodată.

În general nu vorbea cu nimeni. Toţi erau cu capsele sărite, toţi cei şapte chiriaşi de la *M.A.C. Avenue, No. 233.* Unul dintre ei sărea coarda pe prispă, în parcare, la toaletă, în bucătărie. Sărea coarda tot timpul. Altul, obez peste măsură, venea în fiecare zi acasă cu o jumătate de duzină de beri *Tequiza* pe care le torpila singur seară de seară. Joia trecută a schimbat pe *Labatt Blue.* Şi ceilalţi erau la fel de ciudaţi, nu erau doi la fel şi toţi împreună făceau ca vila aceea, care-şi trăise probabil perioada de glorie prin anii '30, să arate ca palatul familiei Adams, cel de la televizor.

Unul dintre chiriaşi era de-a dreptul agresiv. Se numea Greg, cu un nume de familie ciudat, greu de ţinut minte, un tip care spărgea tot ce îi ieşea în cale şi care îndoia mobilele. Avea crize de furie la fel de dese ca ploile toamnei, ploile acestea ciudate aduse de un plafon de nori foarte aproape de pământ.

Când Greg a spânzurat motanul gazdei de lustra din sufragerie, Jon a avut ideea să-şi ia un *Colt,* ca o certitudine într-o lume cu prea multe variabile. Era un *Colt* semiautomat cu repetiţie, un obiect vechi, din vremea filmelor când Clint Eastwood era tânăr, frumos şi nu regiza istorii plicticoase. O sculă ieftină, de nici un interes pentru colecţionari şi de o satisfăcătoare precizie. Jon l-a încercat într-o duminică dimineaţă, într-o pădure de dincolo de autostrada *96*, un loc pustiu, plin cu dune de nisip. A spart un număr oarecare de borcane de conserve. *Coltul* funcţiona eficient, ca un cord de gazelă.

Nu puteai să ştii niciodată când te trezeşti cu vreunul dintre mutanţii aceia în cameră, şi Jon ştia de acum ce avea de făcut. Era o problemă de rapiditate, de practică, de precizie. Chiar şi cu o unealtă ieftină şi veche – se putea să te simţi sigur. Dacă Greg ar fi intrat în cameră, ştia ce avea de făcut, ar fi băgat mâna sub pernă, ar fi scos *Coltul* care aştepta armat şi l-ar fi

aneantizat imediat pe intrus.

În dimineaţa aceea, Jon mergea către colegiu, cu lista de întrebări în buzunar. Era nu mai târziu decât a doua săptămână de când descoperise demonstraţia teoremei lui Stokes. Spre deosebire de biografia spectaculară a lui Edmund Halley, viaţa lui Sir George Gabriel Stokes fusese cam plicticoasă. Jon aşa şi-l imagina. Stokes fusese profesor la Cambridge şi cercetase hidrodinamica, elasticitatea, lumina, gravitaţia, sunetul, căldura, meteorologia, fizica solară. În 1850, învăţase de la un alt matematician, Thomson, teorema pe care câţiva ani mai târziu o propusese la examinarea pentru Premiul Smith, şi care avea să ajungă până la noi drept teorema lui Stokes. Demonstraţia ei e un tur de forţă pentru un student care abia începe să studieze calculul diferenţial şi integral. Jon descoperise o cărticică de numai câteva zeci de pagini al cărei scop nu era altul decât să demonstreze această teoremă. Autorul era un fost inginer convertit la matematici, despre care, în prefaţă, se spunea că scrisese cel mai complet tratat de geometrie redactat vreodată, în cinci volume, tratat pe care Jon l-a dus de două ori înapoi la raft primăvara aceasta. L-a răsfoit încă de prima dată. Nu părea prea inteligibil şi nu părea să ducă nicăieri. Dar cărticica aceasta, cea cu demonstraţia unei singure teoreme, care strângea două veacuri de experimente pedagogice în punctul focal al unei lucrări dense şi lizibile, asta i s-a părut lui Jon mai mult decât rezonabilă. În fapt, i-a luat două săptămâni să o citească. Numai că umpluse exemplarul bibliotecii cu semne de întrebare, chestiuni extrem de precise asupra unor pasaje din carte. Unele lucruri parcă erau scoase din burtă. Adică întreaga carte era foarte accesibilă, decât că în anumite locuri vorbea despre tot felul de chestii care parcă nu aveau nici un sens. Ştii cântecul acela al lui Bon Jovi, *In and Out of Love?* Aşa erau argumentele acelea, *in and out.*

Jon a intrat în *tutorial room* către ora patru a după-amiezei, în ziua de sâmbătă, când foarte puţini studenţi se aflau acolo. Cei doi asistenţi, tipul cu părul lung şi asiaticul molcom erau de serviciu. Aşa se întâmplase, nimerea mereu în timpul orelor lor. Jon şi-a scos manualul albastru şi l-a pus pe masă, iar alături cărticica albă împrumutată de la bibliotecă. A ridicat mâna şi a aşteptat ca unul dintre cei doi asistenţi să îl vadă.

Tipul agitat a venit şi s-a aşezat lângă el.

„Am câteva întrebări", a spus Jon, „despre teorema lui Stokes."

„OK", spuse asistentul cu un aer expert, „secţiunea 14.7. din manual..."

„De fapt," zise Jon, „nu cred că am întrebări din manual. Aş vrea să ştiu ceva anume despre demonstraţia teoremei."

„Dar nu te pregăteşti pentru examenul final?"

„Ba da, dar cred că am mai multe întrebări despre unele calcule din demonstraţie."

„Demonstraţia din manual?" făcu asistentul.

„Nu e completă", zise Jon. „Nu cred că e toată. Dar am găsit la bibliotecă altă carte. Cred că aici e toată demonstraţia. Cu toate detaliile. Sunt şase paşi în demonstraţie. În manualul nostru e prezentat doar unul, un caz particular."

„Nu ştiu cartea asta," zise asistentul, întorcând micul

volum alb pe toate părţile.

„Pe copertă scrie că e un volum clasic," zise Jon, parcă scuzându-se.

„Poate e foarte vechi."

„De fapt, e o ediţie de acum doi ani, reeditată acum doi ani. Nu a fost împrumutată de la bibliotecă de prea multe ori."

„Îmi pare rău," spuse asistentul, „nu cunosc cartea şi nu aş dori să dau răspunsuri greşite înainte de examen. Pe de altă parte, aş putea să-ţi răspund la orice întrebare despre examenul tău final."

„Poate el mă poate ajuta", spuse Jon, şi arătă către celălalt asistent.

Tipul agitat se întoarse spre celălalt şi săltă din umeri.

„Nu cunosc cartea," zise şi celălalt. Se uita la Jon cu un aer indiferent, rece, neutru.

„Ştii a câta oară întreb ceva şi nu îmi răspunzi?" spune Jon. „Este a şasea oară semestrul ăsta." Apoi în şoaptă: „Este a şasea oară."

Cel de-al doilea asistent s-a ridicat în picioare şi a plecat către tablă. Pentru el, discuţia se încheiase.

Jon a băgat mâna în rucsac, a scos *Coltul* argintiu şi l-a armat. Tipul agitat a înlemnit între coşul de gunoi şi coşul de reciclat hârtia. El a fost primul care a văzut. Celălalt asistent tocmai se întorsese cu spatele. Ceilalţi studenţi erau cu nasurile în cărţi. Jon i-a descărcat primul glonţ în faţă. A fost foarte, foarte repede. Toţi au început să ţipe. Sunetul împuşcăturii a făcut să se scuture geamurile. Era o sală foarte mică, a răsunat de s-au scuturat geamurile. Sunetul a făcut înconjurul încăperii de câteva ori.

Asistentul cu figură porcină s-a îndreptat către a doua uşă. A fost o ţintă uşoară de la distanţa asta. Edmund Halley, care a fost pirat în vremurile lui de glorie, trebuie că s-a comportat cu egal sânge rece în bătălie. Jon l-a executat fără ezitare pe tipul cel leneş. Când a tras, ţinta nu mai avea privirea neutră de acum treizeci de secunde. Avea o privire care nu se putea compara cu nimic.

Toate articolele pe care Jon le-a citit în urma masacrului de la Columbine indică faptul că, cel mai probabil, astfel de lucruri se întâmplă în licee, nu în colegii, şi că reacţiile violente sunt compatibile cu vârsta adolescenţei, adică reacţii din partea unor indivizi care nu sunt investiţi cu nici un fel de încredere pe plan social, cum ar fi deosebit de onoranta încredere de a verifica documentele de identitate ale celor care intră într-un bar. Poate ai citit în *Time* că şi Jean-Paul Sartre a scris o istorie despre un tip care iese pe stradă şi împuşcă la întâmplare. Dar lucrurile nu stau aşa, nu stau deloc aşa, lucrurile sunt foarte diferite în realitate. Jon a avut timp să se gândească la toate acestea, trecându-şi mâna stângă prin păr.

La capătul celălalt al ţevii se află un om pe care-l ştii din vedere de luni de zile, care s-a umplut de sudoare imediat ce ai întins spre el ţeava *Coltului* argintiu. Un brunet cu ochelari şi cu coşuri pe faţă, cel aflat în cătare chiar acum. Ţine mâinile la urechi, de parcă asta i-ar fi vreo apărare. Apoi sunetul rotindu-se prin încăpere şi zguduind geamurile.

Fata de la fereastră, care nici nu şi-a dat bine seama ce se petrece, împietrită de groază, o blondă spălăcită cu ochi

îngheţaţi. Poate şi ea locuieşte într-o cameră de la subsol unde miroase a rozătoare. O ţinteşti pentru numai o clipă, apoi încă un zgomot. Plezneşte toată, ca o păstaie, şi zidul se umple de sânge, fereastra şi gura de aer condiţionat, care sufla stropi de sânge în aer. Oare în ce film ai văzut scena asta?

Apoi tipul care adineaori mânca dintr-o pungă de la *Taco Bell.* Apoi individul saşiu de lângă catedră, care s-a băgat sub masă. A rămas la fel de chircit şi după ce a primit glonţul în spinare. Apoi studenta grasă cu pantaloni scurţi şi picioare urâte. Toate gloanţele, câte s-au putut schimba repede în încărcător. Toate, în afară de unul.

Deodată, Jon îşi dădu seama că nu se gândise niciodată la asta. Nu anticipase niciodată că se va întâmpla aşa.

Această lume unde nimeni nu stă de vorbă, unde nimeni nu stă cu adevărat de vorbă, unde nimeni nu vede când ai ceva de întrebat, de spus, când vrei să exişti şi tu. Când nu-ţi lasă decât o ultimă şansă şi tu ţi-o urmezi, şi-ţi iei toate drepturile, de la Dumnezeu în sus, şansa care îţi dă dreptul să termini cu o lume întreagă, când vrei să-i toci pe toţi până la unul cu un *Colt* semiautomat cu repetiţie, după care să fii sigur că îţi vor reface biografia până la ultimul detaliu şi te vor recunoaşte drept ceea ce eşti, Jon *Cocostârcul* McCrory, bibliotecar, barman, matematician şi decodificator secret, student şi vestit pistolar, şi vor vedea această lume năucă, bizară şi mirosind a bere, a pipi de şobolan în subsol, lumea aşa cum e. Mirosuri atât de murdare pe care ploaia aproape continuă, atât de curată, nu le poate înlătura. Deci poţi să îţi pui *Colt*-ul în gură, să ştii că e ultimul foc şi să apeşi fără nici un regret pe trăgaci.

Cestita poveste a corabeei

Numai neşte cuvinte necurmate rămase de la nevreadnecul Misail Călugărul s-au scris despre corabea tărpită de Răzvan Vodă văleato 5746 di Făcerea Lumei ca să plece către ţărele cele noi, direpţ care trebuiea să să facă ştire di cătră mine, pentru că am fost chematu de Sfinţitul staroste Spiredon Athonitul care mi-au poruncit supunere şi în dreptare de gând şi multe rugăciuni, apoi me-au arătat faptele. Nu mulţi omin au eşit vredneci de încredere domnească la ceasul când s-au căutat cei de încărcat pentru corabee. Comisul Stratulat au fost învrednecit de Vodă şi-au trimes de-au plătit opt sute de galbini căpitanului genovez care au vândut galeonul *San Giorgio* şi l-au trecut prin Constantinopole de l-au lăsat la Cetatea Albă cu toate steagurile pre dănsul. Corabea dusese de multe ori ambră leşească la Genova, şi trecuse Bosforul de multe ori. La Cetatea Albă l-au văzut Răzvan Vodă en ziua de optsprezece Florar în anul galeonului. Au urcat Vodă pe corabee cu barbă pusă şi în pălărie acoperit, ca să nu se afle ce şi cum, pentru că ochii Padişahului curmeau de peste tot şi cu nimini nu putei să şti care nu se bucura de trizeci de arjenţi. Întru cât Vodă au placut însăelarea de lemnătură şi meşteşuga probozei care se pretocise la Neapole, l-au îmbrăţişat pe comisul Stratulat pentru buna lucrare şi l-au pus căpetan domnesc de corabee, cu direptu de veaţă şi moarte asupra a tot ce îi viu în şi asupra corabeei, cu poruncă să aducă Moldovei pământuri noauă la ţărele pre care Papa de la Sviatul Scaun le-au dărueit principelor creştini. Şe au dzis Vodă comisului să vină la Moldova aur şi argint şi mirodenii şi omin noi din Indii sau den ţărele unde ominii sunt negri. Comisul au scris carte starostelui, carele mi-au poruncit să mă înfăţeşez cât de degrabă cu Svetele Cărţi şi să fac întocmai ce trebue ca părinte pe corabee. Iar de voi ajunge în ţărele cele noi şi de voi găsi sălbateci care nicediunde nu crede în Domnul Nostru Iisus Hristos, să le cetesc până ce îi aduc pre calea cea bună. Am ajuns la trizeci Florar la corabee, şi am cunoscut pe matrozul Ponedelski, care au fost pe corabii la regele Svediei, pe cetitorul în stele şi gheometrul Kalafis, care ştia hărţele până la Hibraltar pe deasupra, pe mărinarii aduşi de la Chilia şi platiţi în aor din prima zi cu on taler zioua, pe cârmaciul Mueller care fusese pe corabea ducilui de Orania şi Vodă îi trimesese cinczece de taleri la Vieana încă de astă toamnă, şi toţi acei umini pre care au fost socotit Căpetanul, la povaţa şi pe banii lui Vodă, să-i pună pe corăbie. Avea trei catarge di lemn de stejar lăcuit şi fumărit şi întărit cu pobrece pri punte către burta de jos a corabeei, acolo unde catargul cel mare trecea chear prin luminăritul unde durmiau marenarii en plase atârnaturi de grinde. La pânzetul al doelea den mijloc se vădeau văpsit în

roşiu şi cârmiziu crucea mare care ţinea scutul Genovei, pri care şedeau ghearele unei acvile înturnată cu obrazul spre direapta. În botul galeonului se rădica o sirenă al cărei păr cobora zulufi pe peptul rotund, şi rădica spre slave doauă breaţe întoarse. Atunce începu să vii butiile de carne sărată şi apă dulce, polobocii de măsline şi cu barabule şi mere şi grâne. Au încărcat patru vaci şi cinci iepe, şi în spatele corabeei au pusă mult fân, atâta cât două hambare răzăşeşti. Numa că au zis Vodă să nu se afle nemica strugure sau prună pre cea galeon, pentru că la marenarii de la Chilia atâta le-ar fi fost. Nu beutură altă decât apă, apă curată şi asdta să le fii totu, au poroncit Răzvan vodă. Şi au rădicat corabea pânzele la ceas de taină şi nemeni nu au ştiut cine este şi unde se duce, neci care şi cum stau lucrurile. Că aceea avea să fie ultima oară când s-au văzut Moldova şi corabea ei. Au menciună mai mare decât au spus Misail Călugărul nu iaste. Că au dzis că pe ostrovă la Samos au fost piraţii cu luntrii doveditori, şi că au greşti comisul dându-se prea aproape de uscat. Că nici un moldovian n-au scăpat din bătălie, iar de-au fi scăpat fără greşi vor fi vândut pre el la suk la Smirna. Aista ii minciuna. În faptuire, furtuna au arancat galeonul spre stânci înainte de Bosfor, la locul care se cheama Kara Kaleh. Acolo un zvug de peatră neagră au întins în mare un ochi de lut. Bun au fost cârmaciu plătit cu ban grei de Răzvan Vodă, şi censtit lui gândul, dar neamţul nu au ştiut în noaptea neagră unde este stânca şi au îndireptat acolo lemăria, şi când ce-au lovit numa de o dată, o vălureală de ape au năvălit di peste tot, şi am apucat să mă scot den ape şi lemne cu svânta cruce cetită la Putna ţinută asupra fruntei, şi carele ea m-a purtat de am păşit peste ape cum aşi fi mersu pe drum direpţ de ţărnă curată, de am fost singurul suflet care au eşit viu de acolo. Decât că mare au fost spaima şi am perdut viul grai şi nu am mai vorbit niciodată, nici slujit în svântul altar. Acum, când Răzvan Vodă nu mai ieste iar eu sunt bătrân şi am slujit atâta ani la mănăstire athonită, ruşinea şi taina celei tâmplări cu mini luând, am luat peana şi voesc a lăsa care cum a fost. Eri au vinit un ucinic de la Voroneţ, cu lucrături de dantelă şi un Tetraevanghelar de la Hatmanul Epure către preasvita mănăstire, şi el mi-au spus că Moldova toată au aflatu den gură în gură de corabea lui Răzvan Vodă care au plecatu către Americe di unde să adune pâmânturi şi bogăţii, de o mai aşteaptă şi azi.

A trimis diavolul un pian

– Cine să trimită un pachet? Cine să fie? făcu el. Nu ne-a mai scris nimeni de nu mai ştiu când.

– A venit acum, spuse femeia, încruntată. Când a trecut poştaşul în susul uliţei, a bătut la poartă şi mi-a zis: uite un pachet pentru voi, semnează aici. Am semnat. Zicea că abia l-a adus până în vârful dealului, împingând la bicicletă.

El ieşi în tindă, numai în maieu, încă murdar pe mâini de ulei. Pe obraji uleiul i se amestecase cu transpiraţia. Dacă nu reuşea să repare drujba până mâine, pierdea banii pentru tăierea lemnelor la cabană. Chiar dacă turiştii nu mai veneau ca altădată, cabana plătea încă pentru transportul, tăiatul şi stivuitul lemnelor. Drujba era veche, din anii '60, o marcă sovietică. Costase cândva o avere, cât o motocicletă. Numai că până azi mestecase cu dinţii ei de oţel o pădure întreagă, şi abia de mai gâfâia. Iar când se oprea de tot, era greu să afli ce-i lipseşte.

– Ce scrie pe pachet? întrebă el, ştergându-se pe cârpă de ulei.

Femeia stătea pe vine în mijlocul curţii şi se uita la lemnul ambalajului, pe care era scris mare, cu vopsea roşie, *FRAGIL*.

– E numele tău, cu adresa de aici. E pentru noi, Vadu Târnavei, 166, da.

– E greu? întrebă el, parcă ieşit din uimire. Începuse să aibă o teorie despre pachet, îşi imagina un şir de erori ale tuturor oficiilor de poştă din lume care au purtat pachetul până la el.

– Uşor nu e, zise femeia, ridicându-se în picioare. Numai să n-avem de plătit ceva, asta ne mai lipsea. Deodată el rămase ţintuit locului, pe scări. Privea deasupra acoperişului surpat al grajdului, cu ochii unui om care înţelege totul. Zise:

– Tu mai ştii ceva de văru-tău Costache?

Femeia se lumină deodată.

– Nu mai ştiu nimic. Nici lui taică-său nu i-a mai scris. Sau eu n-am auzit.

– Câţi ani să fie de când a plecat?

– Nu mai ştiu. Mai mult de zece, cred. Dar auzisem că s-ar fi prăpădit când a încercat să treacă în America. Sau în Canada, pe-acolo pe unde s-o fi dus. Cică ar fi luat un vapor unde n-ar fi avut voie să fie. După aceea a venit vorbă că nici n-ar fi fost pe acel vapor, c-ar fi de multă vreme pe undeva prin Australia, unde lucrează la o fermă de oi. Am auzit tot felul de lucruri.

El începu să se scarpine în barba nerasă. I se făcuse frică, aşa cum îi era frică de lucrurile pe care nu le înţelegea. Dar nu îi arătă asta femeii.

– Da, zise el atunci, de la el trebuie să fie, ne-a trimis vărul Costache un pachet. S-a aranjat cu banii şi ne-a trimis acum asta.

– Ce să fie înăuntru? se întrebă femeia şi se trase un pas înapoi.

– Cel mai bine ar fi să fie o drujbă nouă. Dar am auzit că aşa ceva nu se mai fabrică. Şi nici nu cred că văru-tău Costache e aşa deştept să ghicească ce ne-ar trebui nouă cel mai tare.

Femeia ridică din umeri:

– N-are de unde să ştie el cum mai e acum aici. Când a plecat el, tu lucrai la fabrică. S-ar mira să audă că ai meserie nouă. Tocmai acum, om cu părul alb.

– Mda, spuse el. Apoi, după o clipă de cumpănire:

– Hai să-l desfacem.

Luă şurubelniţa şi se apropie de pachet. Măsură atent şipcile albe, pline de etichete, ştampile şi semne. Scris mare, negru, pe un colţ se putea citi: *Vama Arad*. Înfipse şurubelniţa între şipci şi împinse uşor. Se opri dintr-o dată şi murmură:

– Crezi că ne pun să plătim cutia?

Femeia nu răspunse.

El săltă prima şipcă şi se uită cu ochii mari înăuntrul cutiei. Un pachet învelit în folie albă. Putea fi orice. Începu să scoată şipcile una câte una. Pentru protecţie, nişte cuburi mari, albe, de consistenţa pernelor umplute cu lână, completau interiorul cutiei. Le dădu la o parte şi scoase la lumina soarelui pachetul învelit în folie. Cutia desfăcută arăta acum ca o cochilie de melc spartă. Şedea în mână cu lucrul acela şi se uita la el fără nici un gând, fără nici o idee. Era uşor şi părea foarte fragil, aşa cum se simţea prin învelitoare. Soarele îl făcea de culoare alb strălucitor. De unde-l ţinea el, folia luase urma uleioasă a degetelor.

– Nu te-ai şters bine, clătină din cap femeia. Toate lucrurile tale sunt îmbibate de ulei şi părul tău miroase a rumeguş.

El rămânea mai departe neclintit în mijlocul curţii.

– Asta nu vine de la vărul Costache, zise el.

Deodată păşi brusc spre tindă, puse lucrul acela pe marginea ei de lemn şi dădu la o parte, cu mare grijă, folia. Pe jos se răsfirară trei cărticele mici, una albă, alta roşie, ultima gri. Se arătă vederii un obiect micuţ, de culoare cenuşie, luminos, pe care scria mic *Macintosh 610*, şi care arăta ca un acordeon fără burduf, numai că în loc de clape avea butoane cu litere. Lângă el era lipit un pachet cu foarte multe fire, care arătau că obiectul acela ciudat se mai aduna cu ceva, că se lipeşte la altceva ca să lucreze, că aici e vorba de o aritmetică ceva mai specială.

– E vreo scrisoare pe acolo? întrebă femeia, care nu se clintise de lângă grajd. Se vede că nu renunţase încă să caute o explicaţie pământească pentru acea apariţie.

– E un fel de maşină de scris, zise el pe jumătate dumirit. Pe fiecare buton e o literă. Să tot fie o sută de butoane. Sunt foarte multe, unele care nu se pot citi.

– Poate îl putem vinde, zise femeia.

– Numai să-l găseşti pe ăla care are jumătatea care trebuie, altfel nu ştiu ce-ar fi de făcut cu el. Deodată se întoarse către femeie şi îi spuse înfuriat:

– Tu eşti de vină! Iei tot ce ţi se dă! Parc'am ajuns de

pomana lumii! Du-te mai bine în drum şi aţine-te la poştaş şi cheamă-l aici când s-o întoarce din susul uliţii.

Femeia tresări speriată şi făcu aşa cum i se spusese. Acum ieşise în mijlocul drumului şi se uita de acolo, prin poartă, către tindă, spre pachetul desfăcut. Se simţea de vină. Se legăna uşor, de pe un picior pe altul, ca bătută de vânt. El se aşeză pe treptele casei, uitându-se lung la lucrul acela. Adună de pe jos cele trei cărticele. Nu le răsfoi. Au stat aşa o bună vreme, până ce poştaşul se zări ridicând praful uliţei către cer, cu bicicleta lui care scârţâia de se auzea din capul satului.

- Bună ziua, zise el intrând în curte.

- Ştii ceva de pachetul ăsta? făcu el de pe trepte, ridicându-se greoi.

Poştaşul era tânăr, aproape un copil, şi bărbatul se uita la el de sus, încă supărat pentru prostia pe care-o făcuse când adusese pachetul tocmai la ei.

- Nu ştiu, răspunse poştaşul. Pe noi ne cheamă la şedinţă la judeţ şi ne spun că primesc plângeri că nu ne facem treaba, că s-ar încurca drumurile scrisorilor, coletelor sau mandatelor. Dar ce-ar fi aşa de greu? Acum e un pachet cu adresa de aici. Eu l-am adus.

Atunci femeia se făcu deodată palidă, se trase doi paşi înapoi, şi scoase un ţipăt.

- Să-l chemăm pe părintele! spuse ea cu voce tăiată. Trebuie să vină să ne citească, să cureţe curtea. Nu ştiu cine a trimis pachetul, dar oricine va fi fost, cuvântul Sfintei Scripturi va şterge.

Bărbatul dădu din cap, stânjenit de cuvintele femeii. Zise:

- Nu e treabă de popă aici. N-ai înţeles că pachetul nu-i pentru noi? E o greşeală.

Poştaşul spuse:

- E numele tău pe el. Uite numărul, satul, judeţul şi ţara. Uite şi locul de unde vine, un oficiu poştal din Canada. Sau ce-o fi asta.

- E pentru tine, spuse femeia ca şi cum i-ar fi citit condamnarea, şi uită-te la el cum e, ca un acordeon la care nimeni nu ştie cânta.

- Nu ştiu, zise poştaşul cu voce obosită, dar vina mea nu e. Să nu faceţi petiţie la diriginte la judeţ, că vă faceţi păcat.

Se întoarse, îşi luă bicicleta pe care o rezemase de piatra de la intrare şi mai privi o dată în curte, către bărbatul năclăit de ulei şi femeia cu privire capie. Se uita la ei doi cu milă. Bărbatul îi văzu privirea, dar nu mai zise nimic. Femeia strânse totul de-a valma în cutie, foliile şi cuburile cele moi, puse lucrul acela înăuntru, apoi se duse în grajd. Bărbatul se ridică, se apropie de masa unde avea, la colţul casei, menghina lângă care aşezase acum drujba, pe jumătate desfăcută. Femeia ieşi în curte cu căruţul pentru butelie. Îşi desfăcu şorţul rupt şi-l puse în cui, nu putea să iasă din casă aşa. Îşi legă baticul sub bărbie. Trânti cutia pe căruţ şi zise:

- Dacă nu-l găsesc pe părintele să-mi citească, poate cântăreţul. Trebuie să ne citească cineva.

Atunci femeia îl auzi pe bărbat conectând maşina, auzi pocnetul, dar nu văzu flama, nici când se umplu, într-o clipă, toata curtea de fum negru, înecăcios. Se simţea miros de pucioasă otrăvită. El se ridică de pe jos, cu faţa albită de spaimă.

Mârâi înfundat:

– Uite aşa arată dracul! Uite aşa! Eu l-am mai văzut de vreo două ori, şi aşa face. Mai bine l-ai aduce pe ţârcovnic să-mi citească la drujbă, că din asta trăim şi asta i-a fost.

Femeia i se împotrivi cu încrâncenare:

– Ba şi eu l-am văzut! L-am auzit vorbind, l-am văzut la televizor, i-am auzit noaptea în întuneric pasul şchiopătat, şi acum l-am văzut trimiţând semn cu poşta. Numai necurăţie mi-a fost dat să văd, Doamne păzeşte.

El zise, cu vocea înecată de fum:

– Cum o să sparg eu acum toate lemnele alea cu toporul? Sunt prea multe. Nu se poate.

Clătină din cap şi se uită la ea, care începuse să-şi facă cruci peste cruci, îl privea cu ochi speriaţi şi rătăciţi, şi îi zise:

– Da' tu ce crezi, o mai fi trăind vărul Costache, pe acolo, pe unde o mai fi el?

Praf de cărbune

În memoria lui René Radu Policrat,
căruia îi aparţine de drept această istorisire

– Şi cum aşa, tovarăşe Dorca, făcu maiorul cu un aer teatral, nu-ţi mai aduci aminte?

Se aplecă spre el şi-i suflă în faţă fumul gros, de ţigară tare. Îl privea încruntat şi totodată ironic, ca un vătaf care judecă din ochi pe cineva intrat pe pământul lui.

– Ba ar trebui să-ţi aduci aminte, pentru că altfel nu e de bine. Hârtiile alea pe care te încăpăţânezi să nu ni le dai sunt ca un şomoiog de paie aprins pe care-l ţii în mână. Adu-ţi aminte ce ai văzut pe front: ai scos cuiul şi acum ai în mână grenada. Ce se întâmplă dacă stai cu ea în pumn? Ascultă-mă: e mai bine pentru tine şi familia ta să-i dai drumul şi s-o arunci.

Năvăliseră în curtea lui duminică noaptea spre luni, la al doilea cântat al cocoşilor, un inspector cu soldaţi după el, şase sau şapte. L-au luat din pat. „Îl cunoşti pe duşmanul poporului Leonard Ghika?" „Doamne păzeşte, domnule inspector, sigur că-l cunosc. Doar ale lui taică-său erau până mai an şi pădurea şi islazul şi toate pământurile acestea." „În decursul anchetei asupra trădătorului Leonard Ghika a reieşit că tu i-ai fost om de încredere." Miros de praf de puşcă amestecat cu mirosul unei respiraţii grele, duhnind a usturoi, şi omul acela aplecat asupra sa. Şi lumina lanternei, galbenă şi puternică, în ochi.

– Ceea ce nu înţeleg eu, făcu din nou maiorul, e de ce îl aperi. În fond e un fecior de moşier, un duşman de clasă al tău, că ai tăi au fost ţărani, neam de neamul lor. Nu ai de ce să-l aperi. Ai face mai bine să vorbeşti.

Lanterna i se apropie de faţă, afară în curte se aud lătrături. Veniseră cu câinii. „Unde se ascunde Leonard Ghika? Tu l-ai ascuns? Dacă e pe aşa, vorbeşte repede!" „Nu ştiu de el, domnule inspector." „Nu încerca aşa că faci rău", îi zise vocea din spatele lanternei. „N-o să mai scapi curând din necaz. O să te luăm la cercetări şi până la urmă o să-ţi aduci aminte unde e omul nostru." Lanterna i se mişcă de câteva ori prin faţă, după care vocea îi spuse: „Nu avem nimic cu tine. Noi urmărim duşmanul de clasă. Cu el avem multe de împărţit, cu tine nimic."

– De ce taci? întrebă maiorul în camera de interogatoriu. Izbi cu pumnul în masă, apoi continuă: Ţi-a dat hârtiile lui. Pentru numele dracului, spune unde le-ai ascuns!

Dumitru Dorca se uită la maior cu acelaşi aer de mirare tâmpă care îl iritase în noaptea arestării şi pe inspector.

„Ridică-te din pat şi îmbracă-te", zisese inspectorul. „Vino cu noi în curte. Arată-ne singur unde să căutăm: pivniţa, podul casei, grajdul, toate ascunzişurile. Nu plecăm de aici până nu le găsim. Îţi întoarcem pe dos şi coteţul de găini." Vocea inspectorului era groasă, pe jumătate răguşită, iar felul cum îi vorbea venea parcă din altă lume, un al şaptelea cer de unde oamenii obişnuiţi se văd ca nişte gâşte pe care le-ai putea tăia şi găti.

– E a treia oară când îl iei pe nu în braţe, spuse maiorul. Nu pot să pierd atâta timp cu unul ca tine. Nici măcar nu eşti unul din cei importanţi. Nu eşti altceva decât un trădător al clasei tale, unul care s-a dat cu duşmanul, un nimeni care tace.

Era o noapte caldă de vară şi picioarele desculţe se răcoreau în iarbă. Cântecul unui greier stingher împărţea în două liniştea. Câinele lor se potolise, nu mai lătra. Restul satului părea îngropat sub un tumul de întuneric, nimeni nu vedea şi nu auzea nimic. Au spart intrarea în pivniţă cu patul puştii. Cu lanterne ca nişte faruri de maşină, trei soldaţi au coborât treptele. Se auzeau cotrobăind cu baioneta prin cartofi. Ciocănind lespezile peretelui. Când una dintre lespezi a sunat a gol, au spart-o. În spatele ei se căsca o gură de mortar uscat. În timpul acesta, alţi soldaţi se urcaseră în pod. Cizmele le răsunau pe bârnele de lemn vechi. În casă, unul dintre copii începuse să plângă cu sughiţuri.

– O să te lipesc unui lot de trădători legionari, reluă maiorul, iritat şi plictisit de interogatoriul acesta în care i se părea că a insistat destul. Procesul vostru se va încheia până de ziua tovarăşului Stalin. Noi avem bilanţ atunci. Până atunci o să le mai dau un lot de bandiţi. Îţi dai seama? Asta vrei? Şi, de fapt, pentru ce? Nişte nenorocite de hârtii.

Trase aer în piept şi zise deodată:

– Ai fost vreodată la teatru?

– Nu, tovarăşe maior, gâfâi Dumitru Dorca. Îl durea buza, şi obrazul vânăt îl ardea când vorbea.

– Fireşte că n-ai fost. Habar n-ai ce e aia. Omule, când un fecior de moşier ascunde în ograda ta piese de teatru cu conţinut contra regimului clasei muncitoare, ştii tu cum e asta?

Au răsturnat coteţul de găini. Buimace de somn, păsările s-au împrăştiat ca nişte gheme bete către fundul curţii. Câinele lup lăsat liber începu să fugărească cocoşul pintenat, care ţopăia în zig-zag. Când soldaţii din pivniţă au terminat de căutat, au intrat în odaie şi au scos în curte femeia şi copiii. Au dat afară boarfă cu boarfă tot ce era în casă, hârtiile puteau fi oriunde. Dumitru Dorca închisese ochii. Îl treceau fiori. Ochii îl dureau de la lumina puternică pe care i-o ţinuseră ceva vreme pe chip. Când îi deschise, fixă privirea pe cuptorul de pâine din mijlocul curţii. Era proaspăt dres, proaspăt văruit.

– Gândeşte-te mai bine ce criminali sunt cei din familia Ghika. Un neam de degeneraţi, duşi la curve şi la ţigănci şi la Paris, siluitori de fete, beţivi şi jucători de cărţi. Exploatatori. Ştii unde se scurgeau banii storşi de la voi, de pe moşie?

Un soldat se împiedicase de cuptorul de pâine, la trei paşi de fântână. În mijlocul bătăturii, cel mai la vedere loc din lume. Cu privire fixă, Dumitru Dorca se uita într-acolo. Era o coşmelie înaltă pân'la piept, pe temelie de lespezi de râu, cu gură rotundă şi uşă de fier ruginit. Soldatul se împiedicase de colţul

cuptorului, şi puşca s-a dat cu ţeava de pământ. Sergentul răcni la el: „Dobitocule!" Dumitru Dorca îşi făcu cruce cu limba-n cerul gurii. Şi nimeni n-a zis să se caute şi la cuptor.

– Numele şi prenumele.

– Dorca D. Dumitru.

– Data naşterii.

– Opt ianuarie o mie nouă sute şaisprezece.

– Căsătorit?

– Da.

– Copii ai?

– Trei, tovarăşe maior.

– Şi tu zici că se merită să crească fără tată, ori cu tatăl la ocnă, pentru hârtiile lui Leonard Ghika?

Când au coborât tot ce se putea coborî din pod şi au scos din casă absolut totul, patul şi laviţa copiilor, inspectorul a zis: „O să vii cu noi să dai declaraţia." De atunci el ştiuse.

Leonard Ghika lipise cu mâna lui fundul cuptorului, pe întuneric, la ceas de noapte. Pe orbeşte, ca un zidar de meserie, că ştia să facă mulaje în ghips şi-n lut moale. Îşi petrecuse mai mult de jumătate din viaţă modelând statui micuţe pe care, spunea el, le făcea întocmai cum le vedea în vis. Şi mai spunea că, atunci când vor fi gata, le va duce la Paris unde oamenii le vor privi. Spunea că nici una dintre formele ieşite din mâna lui nu seamănă cu nimic din lucrurile văzute. Dumitru Dorca se uita lung la el, cum i se mişcau mâinile pe întuneric. I-a zis, părând a zâmbi:

– Dacă ştiam, domnule Leonard, te chemam şi când mi s-a dărâmat soba, că nu m-am priceput să fac fumurile.

– Tu te bazezi pe un lucru, zise maiorul la al doilea interogatoriu, aruncând către el fum de ţigară tare. Te bazezi că nu-l găsim pe Leonard Ghika în timpul care ne trebuie. Dar greşeşti, pentru că eu te pot băga la proces cu alt lot. Şi când l-om prinde, te mai băgăm la o serie, ca de Doamne-ajută. O să mai iei un dou'ş'cinci de ani, după primii. Ne trebuie hârtiile alea. Pricepe odată!

Leonard Ghika avea un cuţitaş de sculptor şi o mistrie cu cioc îndoit la vârf. Cu ele, în noaptea aceea, amestecase ipsosul şi argila. A pus întâi caseta înăuntru, a lipit marginile, apoi a îmbrăcat totul în primul strat de lut.

– O să ia foc aici, sub cuptor, a spus femeia lui Dumitru Dorca.

– Nu are cum. E nevoie de oxigen ca să ardă. În plus, amestecul ăsta e termoizolant, spusese Leonard. Se va face ca un vas călit prin foc. După ce veţi face prima pâine, se va obţine un perete de vas izolant ce înveleşte un mic cufăr solid, lipsit de aer. Nu va arde. Şi nimeni nu va căuta sub cărbunii din vatră.

– Hai să-ţi mai explic o dată, zise maiorul după efortul interogatoriului. Îl dureau palmele, omul ăsta era un încăpăţânat. Hai să-ţi mai explic, ca pentru tine, că n-am văzut om mai bătut în cap. Nu ne jucăm aici. Aici e dreptatea muncitorilor şi ţăranilor. Asta e ţara lor şi noi facem aici dreptate pentru ei şi în numele lor. Iar teatrul e un bordel al burgheziei, un loc unde de multă vreme se strâng cei ce asupresc. De sute de ani se strâng. Acum ştii ce ascunzi? De ce nu spui unde sunt catastifele lui Ghika cel mic?

– Nu, serios, ai nevoie să te ajut la sobă? întrebă omuleţul

plin de var pe mâini. Avea un aer naiv, bolnăvicios şi fragil. Mâini albe, subţiri.

– Nu ştiai că e sodomit? se miră maiorul. Păi bine mă, dobitoc ai fost, nimeni nu vroia să aibă de-a face cu el din pricina asta, numai tu i-ai ascuns otrava la tine în casă. Şi acum tragi pentru asta. De ce crezi că a venit la tine? Pentru că tu nu ştiai.

În timp ce-i percheziţionaseră casa, el stătuse în mijlocul curţii, privind în gol către cuptorul de pâine. Lor nu le-a dat prin cap.

– Ştii ce a spus tovarăşul Stalin despre teatru? făcu maiorul pe un ton înalt. Întrebarea asta părea să sporească în gravitate acuzaţiile care planau asupra lui Dorca D. Dumitru.

– Nu vrea să spună nimic, zise maiorul, iar pe plutonierul Buturugă şi pe mine ne dor palmele.

– Nu-i nimic, zise colonelul, nu e primul caz de ţăran pervertit de moşieri cu vreo prostie de-a lor.

– N-aş fi crezut vreodată că o să ajungem aici, îi spusese Leonard Ghika. Nu ştiu de ce au vrut să mă aresteze, nu ştiu cu ce le fac rău şi nu ştiu până acum cu ce noroc am scăpat. Acum nu înţeleg ce au, că pe tata şi pe unchiul i-au terminat. Eu nu mai am nimic, în afară de paginile acestea. Nu-mi pare rău după casa din Bucureşti cum îmi pare rău după statuile pe care mi le-au spart.

Când a auzit că a scăpat cu cinci ani de muncă, deţinutul Dorca a fost atât de fericit, încât a început să-şi facă cruce cu limba-n gură şi nu se mai putea opri. I se părea că a luat uşor şi că a fost o sentinţă dată de îngeri. Şi i-a mulţumit Domnului când a ajuns la Canal, la poarta G şapte, unde înainte fusese tifos şi crăpaseră şaizeci de bandiţi în trei săptămâni, după cum le spusese un plutonier gardian. În cei cinci ani de muncă în lagăr avea să slăbească optsprezece kilograme. Începuse să arate ca un balot de oase ce se ţin împreună doar prin miraculoasă rugăciune. S-a întors acasă în toamna lui 1957. Când a intrat în curte, i s-a părut că totul zace în paragină. Ştia că femeia şi copiii munciseră între timp, dar toate rosturile păreau pe ducă. Numai cuptorul de pâine arăta ca nou, curăţat şi frumos.

– Mai faci pâine în el? întrebase.

– Da' unde? răspunse femeia.

În a treia noapte de când s-a întors, parcă l-a călărit dracul însuşi. La al doilea cântat al cocoşilor, s-a sculat şi a luat lampa din cui. Din tindă a luat tesla, de acolo de unde o pusese în urmă cu cinci ani.

– Ce faci? l-a întrebat ea.

– Cinci ani, mârâi el, cu privire capie. Mama ei de viaţă şi de canal şi de puşcărie. Pentru nişte hârtii.

Ieşi în curte, clătinându-se ca un om beat. Femeia a mers după el.

– Nu fă asta! i-a zis.

– Acum e numai treaba mea ce fac.

Parcă nu fusese glasul lui, ci o voce străină, groasă şi pe jumătate răguşită. Se întorsese de acolo înstrăinat.

– Te rog eu mult de tot, zisese domnul Leonard Ghika în urmă cu cinci ani şi mai bine. Pe mine poate nu mă prind până vin americanii. Dar tot mi-e frică de ei, te pot strivi ca pe o

gâză, aşa cum au făcut cu tata sau cu unchiul. Logodnica mea e arestată de acum trei luni. Nu mai ştim nimica despre ea. Acum, ştii cum se spune, măcar hârtiile astea să rămână de pe urma noastră.

A izbit întâi cu ciocanul, apoi cu tesla. A râcâit cu unghiile. Plângea cu noduri şi izbea. Gura fără dinţi îi şuiera ca un cimpoi găurit peste ritmul gâfâielii.

– Şi cât ar face astea în bani, domnule Leonard? întrebase atunci.

– Poate nimic. Nu ştiu dacă valorează ceva.

– Atunci de ce se pun deoparte? La ce folos vă gândiţi de la ele?

După ce a dat straturile la o parte, a ajuns la cufăr. I-a căutat mânerul. A tras de el. Se înţepenise acolo. Se împietrise, aşa cum Leonard Ghika a spus că se va întâmpla. Femeia se uita la el de la câţiva paşi distanţă. Nu se apropia.

– Toate aceste hârtii sunt teatru? Nu sunt acte, nimic altceva decât lucruri despre teatru? întrebase.

– Da, spuse Leonard Ghika. Vrei să-ţi arăt?

Săltă capacul micului cufăr şi băgă mâna înăuntru. O scoase neagră. În cei cinci ani de captivitate, hârtia făcuse drumul pe care materia organică îl parcurge în milenii din carbonifer până la huila zilelor noastre, un proces chimic lipsit de oxigen din care nu mai rămăsese decât un soi de praf negru, lucios, mai închis la culoare decât cenuşa.

– O să facem aşa, spusese Leonard în noaptea când au ascuns hârtiile. Fireşte că pot să-ţi povestesc cum e la teatru. Dar e mai bine să asculţi. Îţi citesc o piesă. Una scurtă. Cinci personaje, în două acte.

Erau numai ei doi, în odaia din spatele grajdului unde Dumitru Dorca ţinea porumbul pentru cocoşul pintenat şi pentru găini. În aer se simţea un puternic miros de bălegar.

– Actul întâi, scena întâi, citi Leonard. Paris, Rue Saint Denis, la o oră târzie din noapte. Un felinar luminează strada. În întuneric se aud râsete înfundate şi un acordeon îngânând o melodie bretonă. Personajul nostru se apropie...

Dumitru Dorca îşi scoase pălăria, aşa cum stătea pe buturugă, şi rămase stană de piatră mai bine de-un ceas.

– Şi toate sunt aşa, despre locuri de departe, despre străinătate, despre întâmplări pe care eu n-am să le trăiesc niciodată?

Leonard Ghika zâmbi ostenit. Luă o gură de apă din ploscă şi închise ochii aşa cum se afla, în picioare. Era fericit că îşi mai jucase o dată una dintre piese. Asta se întâmpla în prima săptămână de când fusese dat în urmărire generală.

Cinci ani mai târziu, cu mâinile adânc cufundate în praful negru lucios, Dumitru Dorca izbucni în râs. I se părea că a trăit o istorie dintre acelea care se aflaseră în cufăr şi care se făcuse scrum împreună cu celelalte.

– N-are cum, repetase Leonard Ghika atunci. Argilă termoizolantă şi texte. De unde să vină oxigen ca să le facă să ardă?

Ultimul diamant al coroanei

La prima oră a dimineţii mama i-a adus la capul patului cafeaua şi cornul prăjit, însoţit de margarina dietetică şi marmelada fără zahăr.

A mângâiat-o pe păr şi a privit-o cu dragoste. *„A îmbătrânit fata mea”,* şi-a spus mama.

Edith i-a mărturisit prima dată mamei sale convingerile ei comuniste în vara anului 1968, pe când era în colegiu. Mama nu a fost îngrijorată decât treizeci de ani mai târziu, când a remarcat că nimic din ardoarea pasiunii politice de odinioară nu s-a stins, ci s-a adăugat oboselii şi decepţiilor pentru a converge azi spre o nouă interpretare marxistă asupra civilizaţiei americane. Punctul de vedere oficial al Edithei. Chipul candid al domnişoarei brunete cu ochi migdalaţi se schimbase, prietenii de altădată fuseseră demult uitaţi şi toate rănile inimii cicatrizate într-o solitudine sincronă doar ceasurilor înserării. Totul se decolorase – în afara pasiunii pentru Iosip Broz Tito şi pentru crezul comunist. Căci Edith nu era o comunistă obişnuită, ci o devotată a cauzei titoiste. Avea teoriile ei despre cum ar trebui guvernată o federaţie. America, cea de astăzi, spunea ea, stătea foarte rău.

– Nu am visat nimic toată noaptea, mamă.

Edith locuia foarte aproape de campus. Cumpărase casa acum zece ani, când a realizat că va îmbătrâni în acel oraş. Plătea rate la finele fiecărei luni. Rebela de altădată preda acum cursul de *Istorie a Culturii şi Civilizaţiei Americane,* în discursul căruia se simţea ca acasă. Improviza mult în timpul prezentării şi îşi expunea fără teamă opiniile asupra capitalismului. Orele ei semănau mai degrabă concertelor Sandrei Bernhardt decât unui discurs academic. Improvizaţie, conexiuni culturale şi ritm. Trecându-şi mâna prin păr, în faţa unui amfiteatru arhiplin, spunea:

– Capitalismul pur şi simplu nu lucrează. Nu merge. Indivizii nu sunt programaţi pentru concurenţă, aşa cum sunt corporaţiile, după cum indivizii nu sunt obligaţi să înghită tonele de reclamă comercială ale culturii pop. Cultura a devenit peste noapte exponentă a capitalismului. Nicicând n-au fost mai mulţi factori de presiune culturală asupra omului liber. Vrei Michael Jackson, ţi-l reprezinţi doar la pachet cu *Pepsi Cola*. Vrei drepturi individuale, trebuie să le iei la pachet cu George W. Bush.

Pentru o astfel de frază fusese invitată la o discuţie în biroul decanului.

– Dragă Edith, îi spusese acesta privind fix în cafea, cred că avem cu toţii opiniile noastre. Totuşi, spaţiul universităţii nu e pentru a ni le expune şi pentru a face presiuni asupra studenţilor. Cred că la ora când aveai de discutat Toni Morrison,

din câte am fost noi informaţi de unii părinţi ai studenţilor...

– O, nu, i-a răspuns Edith, discuţia asta nu are cum să mă sperie. Ştiu că procesul meu de titularizare nu e încheiat. Ştiu că mai am doi ani. Dar până la a mi se sugera să-mi reţin opiniile e cale lungă. Eu voi preda adevărul, întotdeauna. Copiii din amfiteatru sunt mai puri decât îşi imaginează unii. Ei sunt minţile nepervertite ale Americii de mâine. Asta să fi rămas din visul american? Ameninţări voalate?

Şi se ridicase în picioare.

În dimineaţa aceea mama a mai mângâiat o dată fruntea Edithei. Mama dorea s-o trezească frumos. Îi zise:

– Astăzi predau la prânz. De ce m-ai trezit acum?

Vocea ei era răguşită şi baritonală. Mama i-a răspuns:

– Mi-ai spus că vrei să mergi undeva. Ai spus ceva de un consilier, dar am uitat unde.

Mama îmbătrânise. Mama trecuse de optzeci de ani. Mama dorea numai binele fetei ei frumoase, pururi tânără şi cu ochi migdalaţi.

– O, făcu Edith. Aşa e, îmi aduc aminte.

La prima oră a dimineţii obrazul ei era măsliniu şi ridat, ca al unei indience bătrâne. Din fericire găsise toate remediile moderne ale problemei: cămăşi albe, care contrastau plăcut tenului, rimel potrivit, cremă de ten care ştergea umbrele, ruj moderat (unele rujuri ar putea fi cancerigene, nu din acelea; alte rujuri fuseseră testate pe animale, nici din acelea). Remedii curate, pure.

Se ridică în capul oaselor şi o cuprinse în braţe pe mama.

– Ce ai spus?

– Nimic, îi răspunse Edith. Sunt foarte obosită.

Diagnosticul de oboseală cronică fusese pus abia în urma cu trei ani, după primul ei an sabatic, dar primele urme datau încă din era preşedintelui Johnson. Nopţile de veghe şi focurile de protest peste care năvălise poliţia călare. Atunci Edith stătuse închisă trei zile în decursul anchetei. Un avocat din oficiu care a sfârşit prin a se îndrăgosti de ea. De ochii ei neobişnuiţi. Ea l-a înjurat în sala de şedinţe, când onorata instanţă se afla în pauză. Pe o peliculă a poliţiei fusese surprinsă strigând: „*One, two, three, four, we don't want your fuckin' war"* şi demontând în acelaşi timp o gură de apă a pompierilor. Până la urmă a fost găsită nevinovată, deşi se putuse demonstra că a produs daune bunului public. Atunci nu dormise cinci zile şi cinci nopţi. Era obsedată că ar putea fi violată în închisoare.

Acum dormea uneori şi paisprezece ore pe zi. De când Edith era mai bolnavă ca mama.

– Da, iubito, ştiu, îi răspunse bătrâna.

– Dacă n-ai fi tu, mama, aş fi foarte singură.

Mâna dreaptă căută cana de cafea. Gustul era foarte amar în dimineaţa aceea. Mai amar ca de obicei.

În faţa ferestrei, Edith privea casa de vis-à-vis.

– N-au mai fost scandaluri de ceva vreme, mama, îi spuse bătrânei sorbind din cafea.

– Aşa e, zise ea.

– Nu l-am mai văzut pe tânărul acela obraznic de o bună bucată de timp. Nu ştia altceva decât să dea muzica atât de tare încât se auzea până la noi.

– Negrul acela? întrebă mama. Cel cu care te-ai certat de

câteva ori şi căruia i-ai strigat că ar fi mai bine să crape?

– Da, zise Edith. Acela tuns la piele, cu bluze largi. Un tip cu privire foarte ciudată. Parcă era diavolul.

Gustul cafelei începuse să revină la normal. Ziua se întorcea ca un şarpe: curgea în tiparul ei obişnuit.

* * *

Înainte de ieşirea pe autostradă e un doc cu piese de schimb al unei firme de camioane. În spatele lui, un loc larg de parcare, în faţa unei barăci pe care scrie: „*Texeira, Indian Fortune Teller".*

Edith a oprit *Chevrolet*-ul chiar în faţa intrării. Se dădu jos din maşină şi privi ceasul. Era în întârziere, dar nu prea mult. Deschise uşa de lemn vopsit în galben şi pătrunse într-un hol neutru, asemănător celor din barăcile companiilor de închiriat maşini. O perdea cu motive navajo se vedea în stânga.

– Hei, e cineva aici?

După ce aşteptă câteva clipe, dădu draperia deoparte. O încăpere slab luminată în care ardeau lumânări frumos mirositoare, aruncând umbre asupra unui interior simplu asemănător unui salon japonez.

– Te aşteptam, îi spune vocea dintr-un colţ.

Bătrâna îi făcu semn să ia loc în faţa ei.

– Am vorbit la telefon când am fixat întâlnirea.

– Ştiu, zâmbi ea în semiîntuneric, ştiu totul despre tine.

Îi arătă cărţile de tarot din faţa ei, aşezate pe masă într-un semicerc larg. Edith nu putu distinge nimic, dar luă loc pe covor acolo unde i se arătase.

– Cărţile au vorbit. Ai avut o viaţă frumoasă, în care ai cunoscut şi dragostea, şi ura, în care te-ai îngrijit de toate câte sunt date omului.

Edith se trase înapoi:

– De ce vorbeşti aşa? Vorbeşti despre toate ca şi cum ar fi trecut.

Femeia se aplecă spre ea şi o privi în ochi cu subînţeles.

– Ştiu ce visezi noaptea. Ştiu despre singurătatea pe care o simţi atunci când nu visezi nimic.

Edith întinse spre ea mâna dreaptă şi mângâie cărţile. Nu ştia nimic despre tarot şi nu înţelegea nimic din simbolurile acelea. Credea însă în cultura navajo. Credea că cel mai mare trib din America e depozitarul unor adevăruri profunde, care au răzbit până-n ziua de azi doar pentru a fi desluşite unor iniţiaţi. Se dorea în spaţiul iniţierii.

Acum câteva săptămâni au venit visurile. Un cadavru pe un catafalc de ciment, într-o încăpere fără nici o ieşire. Visul s-a repetat de trei ori la rând. Multă vreme nu crezuse în vânătoarea de vise, despre care se spune că ar fi una dintre puterile şamanilor navajo. Până într-o zi, când a citit într-o reclamă din ziarul local: *Recent s-a stabilit nu departe de campus Texeira, vestita vindecătoare din Vest, ale cărei renumite calităţi suprasenzoriale sunt la dispoziţia dumneavoastră. Acceptă plata şi prin credit card, nu însă prin cecuri personale.*

– Ştiu că nu îţi place lumea în care trăieşti, dar că o înţelegi foarte bine. Viaţa e ca o coroană cu diamante: cum înţelegi încă un lucru în plus, cum mai adaugi diademei încă o

strălucire. Ai ajuns foarte departe pe acest drum. Energia astrală din jurul tău este aproape completă. Fluxul tău se simte. Visurile din ultima vreme sunt o dezlegare de taină, sunt despre viaţă şi moarte, poate despre o crimă, poate despre un accident. Tăcerea din anumite nopţi vorbeşte şi ea.

Edith duse mâna la buze. Întrebă în şoaptă:

– Mama e în vârstă. Ar putea fi mama?

Texeira tăcu.

– Doamne Dumnezeule, făcu atunci Edith, atunci e vorba despre mine? Crezi ca o să mor?

Tăcerea se retrase după câteva clipe:

– Nu ştiu, spuse vindecătoarea Texiera. Nu ştiu numele, pentru că eu nu pot citi decât semnele faptelor. Semnele nu aduc nume, ci sunt ca urmele paşilor pe nisip: anonime. Descrie-mi încă o dată visul tău.

– Doamne, zise Edith ducând mâna la inimă, sunt atât de obosită. Ai putea să îmi dai un pahar cu apă?

Texeira se ridică de pe covor şi îi turnă apă din carafa de pe masă. Edith bău paharul pe nerăsuflate şi începu:

– Se făcea ca o deschidere către munte, şi o clădire înaltă, cu exterior de cărămidă roşie, cu arhitectură complicată. În această clădire, într-un loc secret, e o încăpere. Această încăpere e izolată de exterior. Acolo, pe un catafalc...

– Înţeleg! spuse Texeira. Cunosc mai departe. Un cadavru al cărui chip nu se distinge. De unde priveşti tu această clădire?

– Din afară, spuse Edith, şi parcă de foarte departe. La începutul visului.

– Da. Cred că distanţele mari din visurile tale vin din oboseală. Iar oboseala din preaplinul vieţii tale. Dar fără îndoială moartea e atât de aproape. O simt.

Şi bătu cu degetul pe una dintre cărţi.

Edith întinse mâna şi o strânse puternic de încheietura stângă.

– Îmi pare rău, clătină din cap Texeira, nu ştiu să-ţi spun mai mult.

* * *

Locul ei de parcare din campus era rezervat prin permis special. Obţinuse acest permis anul trecut, după ce produsese dovada medicală că oboseala ei ar putea influenţa calitatea cursurilor pe care le predă. Plus certificatul de invalid, obţinut în aceeaşi perioadă. *Chevy*-ul icni scurt când se izbi de bordură. Coborî şi se uită din nou la ceas. Doar o întârziere de zece minute. Dar nu contează. Nu contează.

La intrarea în clădire se întâlni cu decanul. Omul care de ani de zile se interesează pe căi secrete despre ceea ce ea prezintă la curs.

– Bună, Edith, cum merge azi?

– Bună, îi răspunse, şi îl privi atent.

Părea de două ori mai mic decât ea. Scund şi îndesat, avea pe creştetul capului o chelie rotundă, ca de călugăr franciscan, care strălucea deasupra unei fiinţe cenuşii. Edith se gândi că ar putea fi vorba despre moartea decanului. O bucurie secretă îi încălzi inima, ca altădată, în seara aceea de vară, când Jack Tigrul – cântăreţul de jazz – o strânsese de pulpe cu o

mână nervoasă. Se gândi la decan ca la un om mort, şi asta îi făcu infinită plăcere. Un exponent perfect al capitalismului corporatist american extrapolat în mediul academic. Gândul acesta o ajută să-i zâmbească.

– Cred că ai auzit vestea cea nouă, spuse decanul cu un aer secret.

– Nu, îl privi Edith cu îndoială.

– Se discută ca Departamentul de Cultură şi Civilizaţie Americană să fuzioneze cu Departamentul de Engleză. Scrie în ziarul de azi. Noi nici nu am fost întrebaţi încă. E o tăiere de buget, cu anumite consecinţe academice.

Ea se dădu un pas înapoi. De ce i-o spune aşa, pe stradă? De ce o priveşte aşa? De ce pare a zâmbi aşa secret?

Edith se gândi atunci dacă nu l-ar putea ucide. Poate prin strangulare. Privi în jur.

– S-a luat deja o decizie?

– Nu încă, nu e ceva definitiv. Administraţia a înaintat-o spre aprobare consiliului. Dar nu ştiu de ce vreunul dintre cei cinci împuterniciţi ar fi împotrivă. Chestiunea nu e în mâinile noastre.

– Şi ţie îţi place asta? Nu o să mai fii decan.

– Cred că fiecare are drumul lui în viaţă. Nu plănuiam să mor pe funcţia asta.

– Ţi-am spus eu că tu gândeşti lumea ca pe o junglă şi că te simţi bine în ea.

Decanul dădu din umeri, ca şi cum n-ar fi înţeles despre ce e vorba.

Edith îl privi încă o dată în ochi. Părea sănătos. Dar s-au mai văzut cazuri de oameni aparent sănătoşi care aveau ceva incurabil.

* * *

Cursul pe care îl preda marţea şi joia se ţinea într-o unul dintre cele mai mari cămine din campus: *Wonders Hall*. Un singur amfiteatru la parter, vis-à-vis de cafeneaua uriaşă, cu zeci de mese. Avea de parcurs câteva sute de paşi de la biroul ei până la amfiteatru.

Din mijlocul parcării, privi *Wonders Hall*. Părea o versiune lipită de pământ a navei spaţiale din *Star Trek.* Abia atunci observă că exteriorul clădirii este din cărămidă roşie. Ca al clădirii din vis.

În fapt, capitalismul operează cu astfel de simboluri. Un exterior simplu. Dar clădirile acestea produc anual un profit de zeci de milioane de dolari: cafeneaua, restaurantul, chiriile studenţilor care locuiesc în cele zece etaje, reclama rulând zi şi noapte pe panourile publicitare din faţa clădirii. Universitatea e o corporaţie care produce. Dar, gândi Edith, ce produce de fapt?

Era foarte obosită. Nu avea chef să predea această oră de curs. Treptele de ciment ale clădirii. Holul bine lustruit, automatul de bani, automatul *Pepsi,* automatul *Snickers.* Paşii ei pe podeaua bine lustruită.

Clădirile acestea în care locuiesc sute de oameni au un miros ciudat.

Un miros anonim, dulceag, sufocant, oricât ar inspira gurile de aer condiţionat. Edith îl simţea din ce în ce mai

insistent în ultimele săptămâni.

Mirosul se amesteca în apropierea cafenelei cu mirosul mizer al produselor de patiserie stătute. Parcă devenea aroma înţepătoare a zahărului stătut şi umed.

Trei fete aşteptau la coadă la cafea. Vorbeau şi râdeau. Nu păreau să acorde nici o importanţă mirosului. Sau poate era ceva ce simţea numai ea? Edith le privi şi îşi aminti de serile ei fericite de altădată.

Împinse uşa de metal a sălii de curs.

Nu mică îi fu surpriza să constate că amfiteatrul este pe jumătate gol. Se îndreptă către catedră, activă microfonul, şi spuse:

– Hei, ce se întâmplă cu voi? Nu vă place John Steinbeck? Pentru că asta avem de discutat azi.

– Bine, spuse un tip subţirel din primul rând, John Steinbeck e OK, doar că în amfiteatrul ăsta e un şobolan mort sub podea şi miroase zdravăn.

Cei răspândiţi prin sală începură să chicotească.

Atunci Edith îşi dădu seama că studenţii ar putea avea dreptate. Mirosul acela ciudat ar putea veni chiar din amfiteatru. Corporaţia a trimis-o să vorbească despre *La răsărit de Eden* într-un amfiteatru sub podeaua căreia mor şobolanii.

Se va răzbuna.

– OK, spuse ea scoţându-şi haina şi rămânând în bluza ei albă cu dantele, atunci vom vorbi despre altceva, o temă mai potrivită atmosferei. Vom discuta despre conotaţiile anticapitaliste din proza lui John Kennedy Toole. Cunoaşteţi, întâi de orice altceva, povestea acestui autor? Biografia lui, a unui om zdrobit de sistemul corporatist? Trebuie să vă povestească cineva adevărul şi cred că e de datoria mea să fac asta.

Povestea ei începu să curgă, asemeni istoriilor din vremea Şeherezadei, cele care ţineau pe loc viaţa şi moartea.

Se întrerupse o dată când observă că pe mâneca ei dreaptă se vedeau distinct urme de ruj. Când oare să se fi pătat?

Se întrerupse şi când Valerie, fata subţire şi blondă care obişnuia să ia loc în stânga, se ridică şi părăsi grăbit amfiteatrul, ducând mâna la stomac. Ca şi cum i-ar fi venit brusc să vomite. Mirosul acesta.

Se mai întrerupse şi când unul dintre băieţi încercă să deschidă larg una dintre gurile de aerisire.

Cele cincizeci de minute au trecut repede. Ultimii studenţi au părăsit amfiteatrul. Edith şi-a pus haina pe umeri şi a încercat încă o dată să şteargă urmele de ruj de pe mânecă. Nu e nimic, va merge direct acasă.

Urcă treptele amfiteatrului. Senzaţie de oboseală şi sufocare.

La ieşirea din amfiteatru, într-un miros puternic, întreg decorul părea schimbat: se părea că starea de asediu pusese stăpânire pe campus.

Oamenii şerifului erau strânşi într-un colţ, în jurul unui tip în civil cu o privire fixă. Doi pompieri stăteau de vorbă în faţa tejghelei cafenelei. Nu se vedea nici urmă de vreun student. O echipă paramedicală dădea să iasă din clădire. În dreapta, doi dintre oamenii şerifului evacuau trecătorii din hol. Un sergent întindea banda galbenă pe care scria *crime scene.*

– De unde veniţi, doamnă? întrebă unul dintre poliţişti. Un personaj tânăr, înalt şi cu perciuni lungi.

– Aţi ieşit din acest amfiteatru?

Edith se întoarse către el cu aerul de altădată.

– Sunt obligată să răspund? Dacă ai de formulat vreo acuzaţie, dă-i drumul.

Tânărul se trase un pas înapoi.

– Doamnă, aici anchetăm o crimă.

Edith se întoarse către sala cea mare a cafenelei şi privi zecile de locuri libere, ca şi cum ar fi fost nişte trupuri golite de viaţă.

– Deci, acum este vorba despre o crimă, zise ea cu un aer absent.

Personajul înalt făcu semn către un domn în vârstă, cu pălăria pe cap, probabil şeriful. Acela se apropie şi zise:

– Dacă aveţi ceva de spus, vă rog faceţi-o acum.

– Am simţit mirosul de acum două săptămâni, zise ea. Am ajuns să-l visez nopţile. Au fost multe semne. Nu se poate vorbi despre Hemingway într-un amfiteatru în care mirosul morţii e peste tot.

– Doamnă, cu tot respectul, am aprecia dacă aţi aduce date relevante asupra situaţiei. Cadavrul este în amplă stare de descompunere. Doriţi să participaţi la încercarea noastră de identificare?

Ea dădu din cap că nu. Obrazul i se crispă.

– Unde l-aţi descoperit? făcu Edith ducând mâna la inima.

– În camera frigorifică a cafenelei. Nu mai fusese deschisă din august. Probabil a rămas încuiat înăuntru. Corpul unui tânăr negru, fără acte la el.

Edith se aplecă şi puse mâna pe zid. Simţea că îi vine să verse. Şeriful o susţinu de braţ o clipă, şi ea îşi reveni. Îi şopti, cu ochii aprinşi de febră, ca şi cum i-ar fi mărturisit un mare secret:

– Sistemul e făcut să genereze crima. Ar trebui să ne gândim la asta tot timpul.

Şeriful o privi pentru o clipă foarte serios. Apoi îi făcu cu ochiul şi îi zâmbi (lucru total nepotrivit cu situaţia):

– Conduceţi-o pe doamna la aer.

Apoi se întoarse către tipul în civil şi îi spuse:

– Campusul e plin de oameni ciudaţi.

* * *

– Alo, mama. Da, voi veni acasă în curând. Abia de am putere să merg. Nici nu-ţi imaginezi ce s-a întâmplat. Îl mai ţii minte pe tânărul acela negru care locuia în casa de vis-à-vis şi care dădea petreceri? Petrecerile acelea obositoare, mama. Cred că am vorbit despre el azi-dimineaţă... L-au găsit mort, mama, îngrozitor, în camera frigorifică de lângă sala unde predam eu. Când vorbeam la numai câţiva paşi distanţă despre John Kennedy Toole. Nu, mama, nu am văzut cadavrul. Am văzut o fotografie a lui la televizor, când am ajuns la birou. La o oră după ce l-au găsit au dat anunţul la *ştiri locale,* e chestia zilei. Cum să mai trăieşti după una ca asta? Desigur, mama, o să vin direct acasă.

Poveste cu un acordeon

Lui Oliver Dragičević

–Nu încape, spuse locotenentul, mai îndeasă-l şi tu.

–Dar nu merge aşa, spuse băiatul. Începuseră să-l treacă sudorile.

–Trebuie să încapă. Nu avem voie să lăsăm pe nimeni înăuntrul Palatului Cotroceni fără ca obiectele însoţitoare să treacă prin scaner.

–Daţi-mi voie, făcu impresarul, care deveni brusc foarte atent. Aici e vorba de o neînţelegere. Marian Ionescu e câştigătorul festivalului de acordeon clasic de la Karlový Vary, şi se află aici pentru a interpreta la invitaţia Preşedinţiei. Nu e un terorist care introduce nu ştiu ce în acordeon.

– Da, spuse locotenentul, dar regulamentul e foarte precis în legătură cu asta. Trebuie să scanăm toate obiectele de anumite dimensiuni. E o măsură firească de securitate. Trebuie doar să îndesăm puţin.

– Nu, spuse Marian.

– Staţi puţin, zise din nou impresarul. Aş putea vorbi cu domnul colonel? Cred că ne vom clarifica. Totul e în regulă, nu s-a întâmplat nimic.

– Sigur, zise locotenentul. Să-l chem prin staţie. Dânsul e la poarta doi. În seara aceasta mulţi invitaţi intră pe acolo. E protocol.

– Ştiu, zise impresarul, mi-a zis să vin pe acolo. Dar am parcat de partea asta a palatului. Poarta de aici era cea mai apropiată. Şi afară începuse să ningă. Am intrat pe unde am nimerit. Vă rog anunţaţi-l dumneavoastră prin staţie.

– Desigur, spuse locotenentul. Nu fac altceva decât să urmez ordinele de protecţie a instituţiei prezidenţiale.

– Sigur, sigur, zise impresarul, nu s-a întâmplat nimic.

– E incredibil, îi spuse băiatul în şoaptă impresarului. A vrut să-mi îndese acordeonul în scaner. N-am mai văzut atâta lipsă de înţelegere şi de respect. N-a văzut că nu încape. Să plecăm.

Impresarul râse discret, ca la o glumă numai între ei doi.

– Nu putem pleca pur şi simplu. Aici e vorba de recunoaşterea ta pe plan naţional, e vorba de bursa europeană care ţi se va da cu recomandarea comitetului fundaţiei, e vorba despre foarte multe lucruri. Nici nu-ţi imaginezi câţi ar fi vrut să interpreteze în seara asta aici.

– Dar nu poţi îndesa un acordeon. Nu e un obiect. Oamenii ăştia m-au jignit deja când l-au privit ca pe un obiect

în care s-ar putea ascunde ceva. Un instrument are suflet, şi are înăuntru un duh. Nu e vorba de balansul lui, de amploarea burdufului, e vorba de duhul instrumentului. Nu poţi să-l striveşti, după aceea n-o să-ţi mai stea alături niciodată.

– Mda, spuse impresarul uitându-se la ceas.

– Arta stă în sufletul instrumentului. Cu el eşti în dialog, cu el faci totul. Să plecăm.

– Nu, spuse impresarul. Au vrut iniţial să invite un interpret de taragot, şi a trebuit să-l luxez. Acum au făcut o festivitate aşa de specială, totul e orientat către muzică clasică, era natural să fie interesaţi de prezenţa ta, Chopin pe instrumentaţie de acordeon. Iar seara asta e ca Mozart la Salzburg.

– Dragul meu! spuse din spate colonelul. Te pup. Când aţi venit? O, el e Marian? Îmi pare bine. Vai, se poate, eram la poarta cealaltă. Ştiţi, ambasadorul Germaniei.

– Problema e acordeonul, spuse foarte în şoaptă impresarul. Băiatul de la poartă vrea să-l îndese în scanerul antitero. Îmi strică scula de patru mii de parai şi o să sune de tot necazu' după aceea. În plus, mi-l enervează pe asta micu, ţi-am spus la telefon că e cam labil.

– Domnule locotenent, zise colonelul, te rog frumos ajută-l pe domnul Marian să ducă acordeonul. Dă-l pe după scaner te rog. Nu e nici o problemă.

– Am înţeles.

– Îl pot duce eu, spuse Marian. Nu, sunt superstiţios, luaţi mâna.

– Bine, desigur, spuse colonelul, pe aici.

Au intrat pe coridor, au ieşit în curte, apoi au intrat în clădirea Palatului printr-o aripă laterală. Au urcat scările şi, la etaj, colonelul a deschis uşa unei încăperi mici.

– Vă rog, simţiţi-vă ca acasă. Mai avem douăzeci de minute şi trebuie să ne pregătim să mergem în culise.

– Avem o oglindă aici, făcu impresarul.

– Da, sigur, e după draperia asta. Aici s-a pregătit şi Placido Domingo, la oglinda asta.

– Câteva clipe de linişte ar fi bine, zise impresarul.

– Da, desigur, spuse colonelul. Vă rog. Dacă aveţi nevoie de ceva, soneria e aici. Vin după voi imediat.

Marian şi-a scos pardesiul, cam subţire pentru vremea de afară, apoi începu să desfacă acordeonul din husă. Era o husă de piele neagră, cu capse argintii. Impresarul se uită la el, apoi îşi scoase piaptănul. Se uită câteva clipe în oglindă. Îşi deschise buzele într-o grimasă care oglindea dantura. Se întoarse către Marian.

Marian era ciufulit ca naiba. Stătea aplecat peste acordeon, numai în cămaşă. Fracul stătea aruncat pe pat, în ţiplă. Întinse acordeonul. Când îl strânse, începu să interpreteze un fragment.

– Nu-l aud, zise.

– Ce să auzi? făcu impresarul. Sună perfect.

– Duhul.

– Nici o problemă, îţi spun eu, totul e în regulă.

– Nişte brute.

– Asta e adevărat, râse impresarul.

Încercă alte câteva game.

– Cred că ar fi bine să pregăteşti fracul şi *papillon*-ul.

– N-am ajuns încă acolo, spuse Marian. Fără duhul instrumentului la ce bun fracul şi tot restul.

– OK, zise impresarul, nu te grăbi. Ia-o încet, linişteşte-te.

Se uită la ceas.

– Gata? zise colonelul intrând pe uşă.

– Da, da, zise impresarul, să mergem, te pieptăn eu când ajungem acolo.

Marian nu spuse nimic şi, luându-şi acordeonul, plecă pe coridor cântând. Armonii. Aceeaşi frază muzicală, reluată de zeci de ori. De la cap.

– Parcă aş merge la mândră, zise colonelul şi-i făcu cu ochiul impresarului.

– Şşş, făcu acesta imperceptibil. Adăugă în şoaptă: e un băiat de aur, da' acu' i se pune.

– E cam crud, zise colonelul.

– Aşa eram toţi.

– Eu nu, eu la şaptişpe ani ziceam să trăiţi, nu umblam pe la festivaluri.

Deschise uşa de la camera uriaşă care ţinea loc de culise. Într-un colţ, un alt domn în frac, cu părul alb, şedea într-o poziţie rigidă pe un scaun cu motive brâncoveneşti. Când dădu cu ochii de el, Marian opri suita gamelor. Rămase nemişcat pentru o clipă, apoi lăsă cu multă grijă acordeonul jos. Se înclină către domnul în vârstă.

– E pentru mine cea mai mare onoare să deschid concertul dumneavoastră, spuse. Vă admir de când v-am auzit prima oară. Sunteţi pentru mine un model. Cel mai mult admir, dintre interpretările dumneavoastră, adaptările pentru pian ale coralelor din Bach. De la Dinu Lipatti nu s-a mai auzit aşa ceva.

Domnul în vârstă se ridică şi îi întinse mâna:

– Şi eu v-am ascultat pe dumneavoastră. Ştiu că aţi interpretat Bach şi v-am auzit la Sala Radio, toamna trecută. Remarcabilă acurateţe. Sunteţi dintre cei mai talentaţi tineri interpreţi români de azi. Daţi-mi voie să vă îmbrăţişez.

Colonelul îi făcu cu ochiul impresarului.

– Acum o să-i treacă.

– Care e programul? zise impresarul cu ochii pe ceas. Vreo schimbare de ultimă clipă?

Colonelul răspunse cu glas tare:

– În curând, Domnul Preşedinte începe discursul de recepţie. În sală sunt domnii Ambasadori ai Olandei, Statelor Unite şi Germaniei. Vor urma probabil răspunsuri protocolare. Cum sunt gata cu partea diplomatică, domnul consilier îl anunţă pe Marian. Pe scenă e deja pianul. Marian vine în faţa pianului, sunt patru microfoane de recepţie: unul coboară din tavan, unul e pe stativ, două lipite de pian. E o cruce mică, roşie, pe covor, Marian va sta pe ea. După Marian, domnul consilier va anunţa concertul de pian al maestrului. Marian are 15 minute, maestrul 30, totul e cum am convenit. După ceremonie, mergem la cocktail, în Sala Bizantină.

– OK, zise impresarul. Eu stau aici, în culise.

– Am nevoie să mai repet ceva acum, spuse Marian.

– Nu putem acorda instrumentul aici, zise colonelul politicos, se aude în sala de concert, şi acum vorbeşte

preşedintele.

Într-adevăr, microfoanele amplificau vocea preşedintelui. Citea ceva. Integrarea europeană a României. Linia de forţă a politicii noastre. Spiritualitatea comună europeană. Civilizaţie şi cultură. Problemele globale ale omenirii, azi.

– Un acordeon nu se acordează, spuse Marian. Nu ca un pian.

– Da, desigur, spuse colonelul. Nu putem face zgomot aici, se aude.

– Nu e zgomot, e muzica. E sufletul.

– Ieşim pe hol, zise impresarul.

– E frig, spuse Marian.

– E OK, zise colonelul, mergem în cabina de montaj şi transmisii radio.

– Vin cu tine? întrebă impresarul.

– Nu, mă duc singur, zise Marian.

După zece minute se întoarse nepieptănat. Fracul stătea strâmb. Întrebă:

– Cât mai vorbeşte preşedintele?

– Habar n-am. Gata cu instrumentul? întrebă impresarul.

– Da, spuse Marian luminat. Acum aş putea interpreta orice. Toţi zeii sunt cu noi.

Pe obrazul lui infinită lumină.

– Vino să te pieptăn eu. Uite cum trebuie să stea umerii fracului, şi doar ţi-am mai zis. Dacă făceai aşa şi-n Cehia...

– Cred că preşedintele se cam lungeşte, spuse maestrul către colonel.

– Ei, diplomaţie.

– Nu, pe bune, zise Marian către impresar. A trecut sfertul de oră peste programul anunţat.

În microfoane se auzea: dinamica lumii de azi, ingerinţele practice ale raţiunii, abordările pragmatice actuale, privatizare, artă.

Marian începu să asculte atent. Se întoarse către maestru:

– Dumneavoastră ascultaţi ce spune?

– Nu, zâmbi calm domnul în vârstă, nu-i ascult niciodată. Nu îmi pasă de asta. Mă duc acolo, mă aşez la pian, interpretez. Asta e tot.

Marian se uită la maestru. Maestrul îşi feri privirea. Marian privi în burduful acordeonului, ca şi cum şi-ar fi privit lungul nasului.

– Mă duc afară, zise impresarul, am absolută nevoie de o ţigară.

– Mă duc să vorbesc cu domnul consilier, spuse colonelul. Să văd dacă totul e gata în Sala Bizantină.

Apoi s-au auzit aplauze. Câteva voci. Râsete. O glumă a unui ambasador, probabil.

Vocea domnului consilier. Un scurt discurs introductiv, de prezentare.

– Unde e Marian? intră colonelul năvălind în culise.

– Era aici adineaori, spuse maestrul.

– Îl anunţă acum, zise colonelul.

– Poate e afară.

Colonelul deschise în fugă uşa camerei izolate fonic. Nu era acolo. Atunci intră şi impresarul.

– Unde e Marian? făcu colonelul.

– Aici, înăuntru, zise impresarul.

– Nu, nu e.

Impresarul deveni livid.

– Nu cred, făcu colonelul.

– Am stat în dreptul uşii, zise impresarul. N-avea pe unde.

– O fi la budă.

Colonelul intră în corpul sanitar. Strigă. Apoi ieşi brusc şi începu să alerge. Ningea la fel ca-n poveşti. Colonelul se uita pe unde calcă, era în pantofi. Zăpada începuse să se aşeze. Simţi ud la ciorapi. O luă către poarta doi, pe unde Marian intrase. Când ajunse acolo, după alergătura prin ninsoare, gâfâia tot. Întrebă pe locotenent:

– A trecut pe aici Marian Ionescu, acordeonistul?

– Domnule colonel, am onoarea să raportez, da. Acum trei minute.

– Şi unde e?

– A părăsit incinta.

– De ce l-aţi lăsat?

– După program, am crezut că şi-a încheiat concertul acum zece minute... Mi s-a părut ciudat că pleacă aşa repede.

– Uf, făcu colonelul, nici măcar n-a cântat. Uf, e groasă. O încurcăm toţi.

– Aţi alergat.

– Să nu fac aprindere. Încotro a luat-o?

– Pe poartă, apoi la dreapta. Avea acordeonul cu el, în husă.

Colonelul deschise uşa şi privi strada. O stradă lungă, străjuită de case vechi, din anii ’30. Nu se vedea nici ţipenie. Prin zăpadă, plecând de la poartă, nişte urme proaspete.

Urşi experimentali

Bunicii mele, Veronica Banu,
de la care am primit această istorie

Îţi aminteşti, fireşte, pasiunea pentru vânătoare pe care o încerca fostul preşedinte al României, în acele vremuri când sângele tuturor vieţuitoarelor avea un cu totul alt preţ. Pe vremea aceea, el începuse să fie îngrijorat că munţii patriei ar putea rămâne fără animale. Din cabinetul lui, privind biserica Cretzulescu fără s-o vadă, simţea că ceva în ordinea ancestrală fusese stricat şi că universul întreg alunecă într-un dezechilibru fără ieşire, în care nu se mai ştia cine e vânatul şi cine vânătorul. Oierul Ioan Marchitan din satul Valea Rea, ultima aşezare dinspre munte cum o iei pe valea Râului Doamnei, a fost cel dintâi gata să mărturisească tuturor că o arătare uriaşă, fără măsură în această lume, s-a dat la oi şi a rupt cinci mioare. Asta n-ar fi fost nimic neobişnuit, căci urs care să se dea la oi s-a mai văzut, numai că acesta era alb cu desăvârşire, asemenea urşilor din pozele pentru *Fram, ursul polar.* Oamenii l-au certat pe oier pentru scornelile sale, şi, în zilele acelea, mulţi i-au spus în faţă că de frică a văzut el urs alb în Făgăraş. Numai una dintre bătrânele satului l-a crezut şi i-a dat sfat să-şi cresteze bâta de corn de trei ori la vârf şi s-o farmece stropind-o de trei ori cu apă neînceputã, cum a rămas din vechime pentru dezlegare de fiară sălbatică.

A doua oară s-a arătat un urs alb devale, pe o pajişte unde luau masa la iarbă verde nişte rătăciţi veniţi de la Bucureşti. Numai bine că ursul acesta a fost blând ca un mieluşel, a mâncat dulceaţă, a lins pe obraji un copil, a ronţăit biscuiţi *Camelia* şi a tors ca un pisoi atunci când patru persoane l-au mângâiat pe burtă. Fireşte că era la fel de uriaş, un urs polar nemaivăzut, adus în Carpaţi de un vânt străin. Într-un interval de o săptămână, alte cinci apariţii aveau să alunge orice îndoială: în munţii aceştia există urşi polari. Au fost văzuţi lângă hidrocentrală, lângă fabrica de cherestea, pe Măgură, în satul Secături, care ajunsese să fie pe jumătate părăsit, lângă baza militară de la Dragoslava. Toată lumea părea să descrie un urs înalt de aproape doi metri şi care, ridicat în două labe, ar putea atinge patru metri. La paşii lui se cutremura pământul, iar comportamentul lui părea bizar, trecând brusc de la infinită tandreţe la absolută sălbăticie. O asemenea ferocitate nu mai văzuseră munţii aceştia de la Facerea Lumii. Atunci când începea

să sfâşie, atacând turmele, ucidea cu mult mai mult decât ar fi avut nevoie să mănânce, astfel încât, după trecerea lui, pajiştile arătau ca după război. Multă vreme s-a crezut că e vorba despre vreo lighioană scăpată de la circ ori de la o grădină zoologică, până când, într-o seară, bătrâna cea oarbă din satul Valea Rea a spus ceea ce numai ea vedea cu limpezime:

– Nu e vorba numai de un singur urs, ci de mai mulţi. Şi nu din întâmplare sunt aici, ci cu rost: să umple de viaţă munţii aceştia.

Asta se întâmpla pe vremea tristei istorii cu accidentul de la Cernobîl, la câţiva ani după defrişarea Pădurii Roşii şi după ce floarea de colţ dispăruse fără de urmă de pe Moldoveanu.

A trecut ceva timp până să umble zvonul despre încrucişările ce avuseseră loc, la o staţie biologică siberiană, între ursul carpatin şi cel polar, ale căror odrasle au fost lăsate de acum în libertate pentru adaptare şi studiu de comportament. Natura e mai surprinzătoare decât ne putem imagina. La scurt timp de când fuseseră zăriţi prima oară, s-a aflat despre primul om sfâşiat de urs alb, şi tot atunci despre prima casă aflată la marginea unui sat în care ursul a intrat în miez de zi şi a ucis fiecare suflare vie, de la pui de găină la om.

Şi fu ordin să nu se împuşte sau ucidă vreunul. Se cerea locuitorilor să-şi păstreze calmul şi să aibă încredere în trupele de specialitate, a căror misiune e să apere totul, căci vieţile acestor creaturi costaseră mult. La lăsatul iernii a venit zvonul c-ar fi unsprezece urşi, că nu hibernează niciodată şi că, atunci când le e foame, atacă întotdeauna, uitând tandreţea zilelor de vară şi a pajiştilor cu turişti.

Primul dintre urşi fu omorât chiar de oierul Ioan Marchitan, în ograda lui, în miez de decembrie. La cercetarea care a urmat, s-a aflat că fiara atacase din spate şi fusese lovită o singura dată, în frunte, cu o bâtă de corn crestată la vârf cu briceagul de trei ori, care nu cântărea cu totul mai mult de un kilogram. Ioan Marchitan nu a fost arestat, pentru că istoria lui nu suna deloc credibil, şi alte dovezi nu existau. Blana ursului, din care el şi-ar fi făcut sarică, a fost reţinută pentru cercetări, iar oierul a trebuit să semneze o declaraţie prin care mărturisea că urşi albi nu există şi că el nu i-a văzut niciodată.

Probabil vestea morţii celui dintâi urs alb a grăbit desfăşurarea vânătorii regale, pusă la cale după protocolul aşa-numit de tip european, rămas neschimbat de pe vremea regelui Filip al II-lea al Spaniei. Căci, în tot acest timp, preşedintele se interesase în repetate rânduri de soarta urşilor albi. Abia aştepta să se afle faţă în faţă cu una dintre aceste gigantice creaturi şi să-l devanseze în clasamentul suveranilor pe marele Filip al II-lea, care ucisese într-o singură zi în pădurile Bavariei patru astfel de animale uriaşe. Vânarea unui singur exemplar aducea patru mii de puncte pe scara marilor maeştri ai vânătorii, dacă lovitura mortală era dată în condiţii naturale unui animal care a crescut în deplină libertate. Înainte de această vânătoare care s-ar fi dorit să rămână în istorie, alţi doi urşi albi fuseseră omorâţi de săteni în condiţii niciodată clarificate. Mai încolo, la jumătatea lui ianuarie, unul dintre urşi fu găsit înţepenit de ger pe Măgură, cu ochii sticloşi şi aerul pierdut al vrăbiilor rătăcite în labirintul gerului.

După marea vânătoare, nu a mai supravieţuit decât o

ursoaică solitară care, deşi era de dimensiuni enorme, avea un aer uşor debil. Era singurul dintre urşii albi care, în ciuda iernii, nu se comporta sălbatic. S-a refugiat, poate din instinct, la stâna Repedea. La început fu spaimă mare la vederea ei, dar când şi-au dat seama că e tot atât de blândă pe cât de uriaşă, au lăsat-o în pace, aşa cum s-ar fi cuvenit ultimului supravieţuitor al seminţiei sale. Învăţă repede să bea zer la fel ca şi câinii şi învăţă să nu calce mieii care începuseră să vadă lumina zilei la acel ceas de iarnă întârziată. Câinii se ghemuiau în blana ei şi-i ţineau de cald, iar berbecii o miroseau îndelung, neştiind ce-ar putea fi creatura aceea cu miros de femelă, înaltă până la cer. Şi se dovedi, în ultima noapte cu ger a iernii aceleia, că urşii aceştia, care nu hibernau şi nu trăiau nici unul dintre ritmurile naturii, încrucişare ce a dat o seminţie necuprinsă în arca bătrânului Noe, urşii aceştia suferă cumplit de frig. Şi adevărat se mai povesteşte că muri de frig ultima descendentă a urşilor polari carpatini, în uimirea şi lipsa de înţelegere a tuturor, sub ochii calzi ai mieilor ce miroseau întâiul lor ger, pe când umbra îndepărtată a regelui Filip al II-lea se rătăcise la ceas de iarna în inima munţilor Făgăraş.

Ireparabile

– L-aţi văzut pe Mitică? întrebă şeful, deschizând uşa de la atelier.

– Era pe-aici, pe sub *Fordul* ăla ruginit, zise Romeo. Nu i-ai zis să lucreze pe burtă?

Şeful se întoarse spre el:

– Prea mulţi deştepţi pe aici. Într-o zi o să iei în cap cheia aia franceză.

– De ce eu? se supără mecanicul. Permisul meu de muncă e în regulă. Nu pe mine mă vânează ăştia de la imigraţie.

Romeo ţinea în mâna dreaptă un furtun lung, pe care tocmai se pregătea să-l monteze unde-i era locul. Mustaţa neagră îi stătea ridicată a zâmbet.

– Te-am cules de pe stradă, şi acum faci bot, zise şeful. M-am săturat de tine. Nici măcar nu fuseseşi mecanic în ţară.

Şeful se şterge de ulei pe prosopul galben, care acum arăta ca dracu'. Lângă el, negru de unsori din cap până-n picioare, Romeo îşi arătă dantura aurie.

– Nimeni n-a fost în ţară ce trebuie. Câştigi *greencardu'*, apoi devii ce trebuie.

Din dreapta atelierului, celălalt mecanic, Pamfil, zise:

– Şi chiar te-a luat în ţară poliţia? Ce povesteai? Zi înainte.

– De trei ori, făcu Romeo. Odată a fost înainte, la Timişoara, pentru adus de la sârbi piese de tractor. De două ori a fost acuma, de curând, pentru tot felul de prostii pe care le face toată lumea. În Mangalia le făcea toată lumea. Da' bătaie n-am mâncat niciodată.

Pamfil agăţă la locul lui, în cui, ciocanul de treizeci de livre. Îl porecliseră *monstru'*.

– Mangalia e un oraş de ţigani, zise Pamfil.

– Ţigan eşti tu, zise Romeo, d'ăla urât, din Găieşti.

Pamfil lucrase multă vreme în Găieşti, unde încercase o afacere cu un *service* la ieşirea dinspre autostradă. Treburile nu ieşiseră cum socotise el. Acum nu se mai gândea la asta.

– Nu am timp să vă ascult pe voi, spuse şeful. Unde e Mitică? – am în curte un *Chevy* putred şi am nevoie de o mână subţire la deşurubat. N-am văzut motor mai halit de rugină. Nu trece computerul prin el. L-am legat la computer de trei ori şi nimic nu se poate citi. Fieru-i fier, l-a pălit rugina de tot.

– Era aici acu', înainte să vii. Pe bune că omu' ăsta e numa' pe burtă.

Când venea câte un client nou cu o maşină de reparat, şeful trecea în birou şi discuta cu el. Îi arăta tabelul, făcea evaluarea preţului, discutau. Apoi venea în atelier şi le spunea la mecanici ce să lucreze. Şeful era mecanic bun, ştia ce spune. Când treaba se împuţea, îl chemau şi punea el mâna şi le explica ce şi cum. Acum le dăduse de lucru şi el vedea de clienţi.

– Aici sunt, şefu'.

– Unde naiba te-ai ascuns?

– Am fost până în spate. Cred că iar mă ţine de la stomac mâncarea ăstora.

Mitică era galben la faţă, şi cu barba nerasă de trei zile arăta ca sculat din morţi. Părul năclăit de ulei îi cădea pe frunte.

– Eu ţi-am spus să nu mai mănânci conservele alea de peşte. Ceva nu e în regulă cu chestiile astea aduse de la mexicani.

– Da's ieftine. Şi n-au gust rău.

Mitică strângea bani pentru când s-o întoarce. Îi spuseseră de mai multe ori că sare peste cal.

– Da' nici n-ai venit în America să stai trei luni pe budă. Hai să te pun la un *Chevy* ruginit. E treabă de trei ore.

– Da' mai avem la jafu' ăsta de *Ford Escort.* Mamă, ce seamănă ăsta cu o *Dacie.* Numa' fier şi jeg. Mai am la el vreun ceas.

Era o maşină argintie, roşie pe dedesubt. În partea dreaptă, acolo pe unde se pune benzina, ruginise zdravăn, la vedere. Umiditatea.

– Las' că trece Romeo pe aparat. Nu-l vezi că altfel face burtă?

– Haida de, făcu Romeo.

– Îi dai toate căcaturile lu' Mitică, făcu Pamfil. El nu zice nu, că altfel nu-şi scoate nici banii de biletul de avion. Nu e cinstit.

– Lasă-l, zise Romeo, nu s-a jurat el pe ochii lu' mă-sa la Consulat că vine să facă turism în America? Lasă-l să viziteze cât mai mult din ea, că nici neam de neamul lui n-a văzut d'astea.

– Am mai lucrat *Chevy,* zise Mitică. Am lucrat unul şi în ţară.

– Şi cât ai luat pe el? Ai lucrat o zi şi ţi-a ieşit de-un ţoi. Cât înveţi când eşti plătit cât de-un tuns şi-o barbă? Nu înveţi nimic: zici că e *Dacie* şi-l repari la noroc. Când eşti grăbit şi ai asta-n mână, toate arată ca *Dacia.*

Romeo învârtea prin aer o cheie uriaşă, dintre cele cu care se demontează elemenţii de baterie. Pe mânecă i se lăţise o pată largă de ulei.

– Gata cu scandalul, făcu şeful, avem de muncă de ne spargem. Într-o oră închidem şi vreau să terminăm pe lângă astea două şi parbrizul de la *Mazda* izbită de parapet.

– Aia e treabă de un om două ore, făcu Romeo, trăgând cu cheia cea mare de un şurub înfundat. N-avem cum o termina patru oameni într-o juma' de oră. E o problemă de clasa a doua.

– Uite-l neamule pe omu' cu şcoală, făcu şeful.

– *Jack, anybody here?* se auzi o voce în dreptul uşii.

– *Yeah,* făcu şeful cu un glas spart. Şeful descoperise că de când răspundea la numele Jack, cifra de afaceri se dublase. *Let's go in my office and talk about it.*

În dreptul uşii, se afla un tip de culoare, foarte înalt, cu aer de baschetbalist. Dădu din cap cu un gest şleampăt şi se întoarse către cealaltă uşă. Şeful se mai întoarse o dată să se şteargă, apoi se duse în birou. O comandă nouă.

– L-ai văzut ce buze avea, făcu Romeo. Parcă erau o coroană de palmier.

– Mitică, făcu Pamfil, ieşi tată de sub maşină că nu-s gaborii.

– Da' ce caută clienţii direct în garaj? întrebă Mitică.

– Dacă e client vechi, o fi venind direct în garaj. Ştie rostu'.

– Dom'ne, eşti de o săptămână aici şi tot mai sari să te-ascunzi când vine câte unu'. Nu e potera, bă.

– Lasă, că aşa e bine. Şeful a fost de treabă şi m-a primit.

– Hai sictir. Face bani pe tine.

– Tu ai fost mare comunist la viaţa ta, zise Pamfil către Romeo. Numa' d'ăstea de la sindicat bagi. Ce naiba ai venit la New York dacă n-ai chef de patron? Ba nici de muncă, bag de seamă.

Erau numai ei doi în atelier. Mitică se strecurase ca o umbră şi trecuse să lucreze în spate, la *Chevrolet*.

– Să-ţi spun cum zic eu că e cu şefu' nostru, făcu Romeo. A sărit gardu' la austrieci înainte de '89, şi d'asta a ajuns la New York înaintea ta sau a mea. A făcut cheag muncind prostii, dup'aia a cumpărat şandramaua asta. Cum avea cineva de reparat un ştift, hai la români, că e ieftin. Când avea mult de lucru, mai angaja câte-un ameţit d'al nostru, ştii că e plină lumea şi ştii cum ne adunăm. După aia au venit italienii la el şi i-au spus că dacă mai umblă cu preţuri de spart piaţa îi cade cărămida în cap. I-au dat tabelu' şi acu' nu mai merge nici la privată decât după tabel. Nu i-e frică de agenţia muncii că-l prinde cu mână neagră, da' i-e frică de italieni că-l prind punând mâna la comenzi ieftine. Îl plăteşte ieftin pe Mitică, un sclav vara asta, altul la anu', cui i-o da viza din câţi trag s-o ia. Zi şi tu, aşa se ţine o afacere?

– Romeo, eşti prost, zise Pamfil, văzându-şi de treabă pe jumătatea lui de *Ford.* Nu-ţi mai aduci aminte cum era înainte să dai de el. Ţi-am zis cum e prin alte părţi. Eu am lucrat şase luni la o companie de *truck*-uri, şi prima dată m-au pus pereche cu o huidumă de om, unu' Vaughn, care mi-a făcut cu ochiu' şi mi-a zis: noi o să conducem mai mult de zece ore pe zi. Ştii cum e când conduci peste timpul legal: poţi să vezi şi mititica. Şi Vaughn priza dimineaţa, pe stomacu' gol, ochii i se făceau ca de sticlă, nu mai pricepea nimica, punea monstru' de camion la optzeci de mile pe oră şi putea s-o ţie tot aşa şi patru'ş'opt de ore, dacă-l tăiai nici sânge nu curgea din el. Aici, la atelier, ştii sigur că la cinci pleci acasă. Când mergeam cu Vaughn în cursă nu puteam băga mâna-n foc. Am mers în Kentucky cu icoana Sfintei Filofteia la mine, am pus-o în spatele lui Vaughn când s-a urcat la volan.

– Ura, zise şeful intrând brusc în atelier, ne-am mai făcut cu o montare de bloc motor. Iar s-a şters o maşină de parapet şi i-au căzut toate maţele. Iar e mai ieftin s-o facă la noi. Mâine oraru' e plin, da' trecem la ea joi. Ar trebui s-o dăm gata în câteva ceasuri, că suntem o armată.

– Când putem pleca acasă? făcu Romeo.

– Când terminaţi *Fordul* ăsta.

Jumătate din piese erau pe jos, într-o dezordine totală. Bateria nu era încă gata. Agăţat la semiînălţime în macaraua hidraulică, *Fordul* argintiu arăta ca judecat de Vlad Ţepeş.

– Păi e gata.

– Taci şi dă la cheie, făcu Pamfil. Te-a căcat lenea.

Pamfil avea pe obraz o cicatrice de la un fier care-l tăiase la obraz mai demult. Mâinile lui erau negre până la cot, iar mânecile suflecate erau pătate abundent. Pe sub salopeta albastră, se iţea un tricou negru cu scris portocaliu: *Go Pistons.*

– Ce faci acolo, şefu'? se uită Romeo la el.

– Mă joc, zise şeful, scoţând din nişa din perete eprubetele şi substanţele.

– Să-l chem şi pe Mitică, să vadă şi el cum dai în mintea copiilor?

– Vedeţi-vă de ale voastre, zise şeful cu un aer sărit de pe fix.

– La ce lucrezi acum?

– Mă gândesc tot la chestia aia cu cherosenul îmbogăţit.

– O să-l distilezi până o să scoţi din el apă, râse Romeo mânzeşte.

– O să îmbunătăţească mult performanţele motoarelor, zise şeful fără să-i tresară un muşchi pe obraz. Cu bujiile potrivite o să dea lovitura de graţie OPEC. O să dea în boală şeicii din Golf. O să scoată America din toate crizele.

– Păi dacă dai drumul acum la pompă, o să-i ia câteva ceasuri, zise Pamfil de sub *Ford*. Nu vrei acasă, nu ţi-e foame?

– Mai pot sta câteva ceasuri. Vreau neapărat să încerc reacţia asta.

– Da' tu crezi că urâţii ăia de la *General Motors* sau de la *Ford* nu s-au gândit la aşa ceva? Crezi că toate laboratoarele lor de cercetare nu duduie ca să facă ce faci tu?

– N-au idee cum.

– Şi de ce tu ştii? făcu Romeo, aruncând către tavan cheia franceză.

– Pentru că ştiu. Mai ţii minte motorul ăla de *jeep* al etiopianului care lucrează la magazinul cu supe? În atelierul italienilor l-au dat ireparabil.

– Şi nu era aşa? zise iar Romeo, lăsând la soare dantura aurie.

– He, făcu şeful, îndreptându-se către masa din colţ. Eu pot repara multe lucruri pe care alţii le-ar da la aruncat.

Ridică husa şi scoase la lumină un ansamblu parcă dezafectat de fiare foarte roşii de rugină. Trebuie să vezi aşa ceva ca să crezi că există. Era conectat la o baterie *Die Hard* nouă.

– Ireparabil, făcu şeful, strângând mustaţa. Uite aici mâna lu' Edison. L-am lucrat ieri noapte.

Şi îi dădu o dată contact. Nu se mişcă nimic, în afară de un gâjâit adânc.

– Hai cu tata, spuse şeful.

La a doua cheie, motorul mai scârţâi o dată, apoi începu să duduie ca o maşină de tuns iarba.

– Vezi, mă Romeo? zise şeful. Mă pricep să ţin un atelier în New York care te plăteşte şi pe tine. Mă pricep să repar orice e făcut din fier. Iar acum o să fac şi cherosenu' cherosenului, ăla care o să dea un randament atât de ridicat d-o să ţi se scoale numa' când o să-l miroşi.

Se uită către el şi fu mulţumit să vadă uimirea pe faţa lui.

– Hai, dom'ne, cu *Fordu'* ăla, mârâi şeful. Terminaţi-l anu' ăsta. Am nevoie de linişte în laborator.

Istorie duminicală

Cel mic stătea în picioare în pragul uşii, cu obrajii roşii după bătaia pe care o mâncase de la maică-sa. Nu plânsese. Ţinea în mâna stângă o carte ferfeniţită, manualul de istorie, cu un Mihai Viteazu scorojit pe copertă.

– Zi-i şi tu ceva, mă Grigore, spuse femeia. Parcă n-ar fi copilul tău. Ne scoate peri albi. Ne face de ruşine.

Grigore duse mâna la buzunarul vestei. Nu găsea chibriturile.

– N-a învăţat nimic nici ieri, nici azi. Dacă rămâne repetent şi anul ăsta, ce ne facem cu el?

Grigore ieşi în tindă şi se aplecă la maşina de gătit să-şi aprindă ţigara. Era o maşină ingenioasă, pe care o scosese din combinat acum şase ani piesă cu piesă, o improvizaţie mai bună decât plita cea veche.

– Da, zise el cu răbdare. Şi întorcându-se către cel mic:

– Ce ai pentru mâine, omul lui Dumnezeu?

El se clătină în faţa lui taică-său de parcă ar fi fost beat.

– Spune ceva, îl îndemnă maică-sa.

– Războaiele de apărare ale poporului român.

– Foarte bine, încuviinţă Grigore, care îşi aminti vag că această lecţie se studia undeva la istorie.

Undeva, departe, se auzi fluieratul gâfâit al unui marfar. De când închiseseră combinatul trenurile treceau tot mai rar.

– Şi, făcu Grigore. Ce e cu războaiele alea?

– Poporul român e un popor bun şi viteaz, zise cel mic. El are virtuţi. El n-a asuprit niciodată pe nimeni, doar s-a apărat când l-au atacat duşmanii.

Cu ţigara fumegând în colţul gurii, Grigore zâmbi:

– Virtuţi, duşmani. Aşa, mă, foarte bine! Zi mai departe.

– Ştefan cel Mare era bun şi drept şi blând şi înţelept. El a scris o carte: *Învăţăturile către fiul meu Teodosie*, în care-l învăţa pe băiatul lui să fie drept şi bun.

Grigore ieşi în curte şi îşi şterse fruntea cu dosul palmei.

– Ce faci? spuse femeia. Acuma pleci de acasă, când să-l asculţi pe ăsta mic?

– Nu-l vezi că ştie? Dacă-ţi place aşa tare lecţia asta ascultă-l tu.

În urma lui, femeia rămase zicând vorbe de amar.

Grigore ieşi în drumul cel mare şi privi către deal. Satul părea toropit pe veci. Nici n-ai fi zic că Bucureştiul e pe undeva pe aproape, la nici douăzeci de kilometri. În faţa lui, din coşul unei case vecine ieşea un fum negru, scorburos. În rest, la ceasul amiezii casele într-o rână păreau părăsite până şi de umbrele lor.

Fără să se gândească la nimic, Grigore plecă încet către

curtea din vârful dealului unde îşi făcea în ultima vreme veacul de cum avea ceva timp liber. Şi, de ce să se plângă, timp era la nesfârşit. Trăgea cu poftă din ţigară. De când nu mai avea de lucru fuma numai porcării, trebuia să tragă zdravăn din ele ca să simtă că e tutun.

– Bună ziua, spuse Grigore parcă fără chef.

– Bună să fie, răspunse Iordache.

Grigore înălţă poarta şi o smuci din loc. Intră în curte. Pe poartă era agăţat un placaj pe care stătea scris cu cretă: *Vindem băutură.*

– Una mică? întrebă gazda.

– Da. Ca de obicei.

Iordache intră în casă şi se întoarse cu un clondir mic, de sticlă, în care se zbătea un lichid uleios. Adusese şi un pahar. În curte erau două mese. Grigore se aşezase la una dintre ele şi se uita lung la câmpul gol şi năpădit de buruieni. Gazda scoase dopul clondirului şi îi turnă în pahar, apoi îi lăsă toate în faţa lui, pe masă. Fără să zică nimic, se întoarse la colţul casei unde începu să învârtă la o menghină.

Grigore goli paharul dintr-o înghiţitură şi închise ochii. Apoi, ca trezit din somn, privi iar câmpul gol şi întrebă:

– Ce meştereşti acolo?

– Nimic, spuse celălalt. Nu lucrez duminica, să nu fac păcat. Dreg un gânj de la gard.

Atunci s-a auzit un zgomot de cauciucuri strunite brusc. Grigore întoarse ochii spre câmpul viran. De la casa lui Iordache începea câmpia, iar mai încolo se vedeau ca nişte lumânări înfipte în orizont plopii ce străjuiau lunca Argeşului, acolo unde începea canalul neterminat ce-ar fi trebuit să lege Bucureştiul de Dunăre. Aproape de casa cea din urmă a satului se afla răsturnată o caroserie de tractor. Resturi de piese, şuruburi ruginite, fâşii de cauciuc – împânzeau tot locul. Într-acolo îşi întorsese privirea Grigore, ca şi cum s-ar fi aşteptat ca tractorul cel mort să înceapă să umble iar.

Băiatul alerga pe bicicletă din toate puterile. Venea pe drum cu o viteză de curse. În urma lui se afla maşina, o marcă străină pe care Grigore n-o cunoştea, gri metalizat. Mergea la trei paşi în urma biciclistului, cu aceeaşi viteză ca şi el, ca şi cum l-ar fi pândit. El nu a mai rezistat şi a căzut. S-a dat peste cap şi a trecut cu bicicletă cu tot dincolo de şanţ. Maşina a oprit lângă el.

– Ce fac ăştia, măi Grigore, întrebă gazda lăsând menghina în pace.

– Nu ştiu, spuse Grigore. E treaba lor.

Din maşină coborâră doi bărbaţi. Unul mai înalt, cu figură de şmecher, celălalt mărunţel, cu mustaţă, parcă stătea să mârâie. Cel care căzuse cu bicicleta se răsucea de durere undeva între buruieni. De unde se afla, Grigore îi vedea faţa schimonosită de vaiet, murdară de pământ. Nu era prea departe de el.

Deodată, sări de la pământ şi o rupse la fugă. Nici trei paşi nu făcu şi se împleteci pe loc. Nu putea să calce pe stângul, văzu Grigore. Dar nu era treaba lui să bage de seamă asta.

Unul dintre cei doi coborâţi din maşină ridică în soare o lamă albă. Totul s-a petrecut atât de repede încât Grigore nu a înţeles cum s-a întâmplat. Acela nu a lovit decât o singură dată.

Dar cel tânăr, din iarbă, cu mâinile răşchirate, înţepeni. Căzu la pământ şi nu mai mişcă deloc.

Cel mărunţel zise ceva celui înalt. Acela şterse sângele de pe lamă pe iarbă. Se uită împrejur şi nu văzu pe nimeni. Câmpul gol şi un sat mort, în care nu se vedea nimeni.

Se întoarseră la maşină. Priviră şi spre curtea în care Grigore şi Iordache, la umbra a doi araci de vie, rămăseseră nemişcaţi. Probabil nu văzură pe nimeni prin frunziş. Cei doi se urcară în maşină şi plecară. Au lăsat în urma lor un nor de praf.

– Ai văzut? făcu Iordache cu voce gâtuită. Aveau număr de Iaşi. Era un *Audi* gri metalizat.

Sări de lângă menghină şi dădu să iasă din curte ca să treacă spre terenul gol unde fugarul rămăsese nemişcat în praf.

– Nu ştiu, spuse Grigore cu voce egală.

Iordache se uită la el şi-l văzu că-şi umple liniştit paharul.

– Asta a fost moarte de om. Nu ai văzut? Nu-ţi dai seama că nu se poate să rămână aşa...

– Ba aşa rămâne, spuse Grigore. Că cineva cu gâtul tăiat la noi nu se mai întoarce, iar tu n-o să ajungi sfânt dacă ţii minte tot ce vezi.

Goli al doilea pahar şi se ridică repede de la masă. Lăsă pe colţul mesei o bancnotă mototolită. Îi spuse celuilalt, care stătea în poartă ca fulgerat, neştiind dacă să treacă strada sau nu:

– O să-ţi fie mult mai greu dacă te gândeşti la asta. Cel mai bine e să nici nu te gândeşti.

Iordache se uită la Grigore şi-i văzu ochii roşii. Doar nu se îmbătase din atât de puţin.

– Poliţia o să vină şi o să întrebe.

– Se poate. Eu eram cu spatele. Începusem să beau.

– Nu-l cunosc. Nu l-am mai văzut pe aici. Dar se poate face vuiet mare. E moarte de om. La noi în sat nu s-a mai întâmplat niciodată una ca asta. E aproape de Bucureşti, o să vină ziariştii...

Grigore ieşi pe poartă şi o luă către casa lui. Spuse:

– Mă duc să văd dacă fiu-meu şi-a învăţat lecţia. Învăţătorul spune că ceva nu e în regulă cu el, că-l încurcă pe Ştefan cel Mare cu toţi ceilalţi voievozi.

– Maică Precistă! izbucni Iordache. Aici, la doi paşi, sub nasul nostru, a fost omorât un om. L-au făcut ca pe un porc. Jap, cu cuţitul. Două mişcări, atât a luat. Cum ai bate din palme, aşa i-au luat zilele. Şi tu te gândeşti la ale tale!

– Ne încurcăm cu toţii, zise Grigore, întorcându-se pe jumătate cu spatele. – Amestecăm treaba rău de tot. Dacă lumea s-a întors cu fundul în sus, asta ar mai lipsi: să ne luam după ea.

Iordache se gândi ca înainte să treacă strada să meargă în casă şi să dea telefon. Îşi şterse fruntea de sudoare. Nu ştia încă ce să facă. Se mai uită o dată în jur. Pe drum, Grigore mergea fără să ridice praf, de parcă ar fi fost nevăzut.

Un obiect tensionat cu neobişnuite aplicaţii

Primăvara aceasta am primit întâia confirmare a calculelor mele: răspunsul mi-a venit cu poşta aeriană, un referat ştiinţific de la o Universitate din Japonia. A durat mai bine de un an până ce am calculat primul prototip al unei suprafeţe care era tensionată în fiecare punct, dar nu într-un mod omogen ori simetric, aşa cum este tensionată sfera sau arcul de susţinere al unui apeduct, ci într-un mod care să creeze tensiune între emisferele aparent disjuncte ale obiectului. Marea dificultate era distribuirea acestei tensiuni într-un mod inteligent echilibrat în jurul unei axe de rotaţie, astfel încât obiectul să se rotească la nesfârşit, cum un canar insomniac pe balansoar în colivie. Primele calcule sugerau că aşa ceva ar fi fost fără îndoială posibil cu un obiect patru-dimensional într-o lume ambient cu şase dimensiuni. Marea dificultate a fost să pot reproduce această idee din patru dimensiuni în două, aşa încât obiectul final să poată fi reprodus ca o suprafaţă. Minuţiozitatea referentului japonez a fost excepţională: a acoperit sârguincios fiecare detaliu de calcul şi, în două locuri, mi-a sugerat simplificări ale raţionamentului.

Nu este prima oară când se încearcă aşa ceva. La ieşirea din Târgu Neamţ, cum treci podul peste Ozana cea frumos curgătoare şi limpede ca cristalul, se face drumul către Mânăstirea Doi Frasini. E un loc mai puţin cunoscut şi, din fericire, în afara traseelor turistice. Ctitorită de Petru Rareş în ultimul său an de domnie, mânăstirea a fost înzestrată încă de la începuturi cu o bibliotecă de sorginte domnească. În veacul al şaisprezecelea, câţiva călugări învăţaţi s-au ocupat cu traducerea în moldoveneşte a unor lucrări de patristică, între care şi prima ediţie a *Patericului.* Ani mai târziu, unele pasaje au fost serios puse sub semnul îndoielii de slujitorii bisericii, iar sursa autenticităţii unora dintre ele a fost serios discutată în vremea din urmă, întrucât *Patericul* de la Doi Frasini era pe alocuri diferit de versiunea valahă pregătită la Muntele Athos, şi pe care dumneavoastră o citiţi în ziua de azi, probabil în ediţia pregătită de Episcopia de la Alba Iulia. La pagina 97, putem găsi începutul slovei I, unde primul titlu este *Pentru Avva Colov.* Varianta athonită spune: *Povestit-au unii pentru avva Ioan Colov, că mergând către un bătrân tebeu la Schit, şedea în pustie şi luând avva lui un lemn uscat, l-au răsădit şi i-au zis lui: în fiecare zi adapă acest lemn cu câte un ulcior de apă, până ce va face roadă. Şi era departe de dânşii, încât se ducea de cu seară şi venea dimineaţă. Iar după trei ani, a trăit lemnul şi a făcut roadă şi luând bătrânul rodul lui l-a dus la biserică, zicând fraţilor: luaţi, mâncaţi rodul ascultării!*

În versiunea de la Doi Frasini, istoria e completată cu o

frază misterioasă care povesteşte că fratele a găsit cum să ude lemnul de la distanţă, chiar şi atunci când el era departe. Urmează descrierea obiectului. În principiu, este vorba despre o pompă rudimentară, aparent nealimentată de nimic, care picura echivalentul unui mic ulcior în fiecare interval de douăzeci şi patru de ore. Nu am folosit acea descriere în calculele mele, dar sunt sigur că este vorba despre aceeaşi idee tehnică, dar realizată diferit, ceea ce probabil demonstrează că modelul despre care discutăm nu este unic şi are multiple reprezentări în realitate. Numai lipsa mea de îndemânare a făcut să-mi ia atât de mult timp până am confecţionat una. Mai mult încă, ideea nu este cu adevărat nouă: omenirea a cunoscut-o dintotdeauna. Modelul nu a fost făcut cunoscut pentru că, în epocă, nu s-a ştiut foarte clar de unde provine şi dacă un asemenea obiect rotitor care aduce apa de la distanţă are binecuvântarea Domnului Dumnezeu. Chestiunea a făcut în 1641 obiectul unei dezbateri la care a participat, între alţii, şi Varlaam. Opiniile au fost atât de diferite încât şi la mai bine de un veac mai târziu de la realizarea controversatei traduceri subiectul era controversat: părea să existe ceva ameninţător în legătură cu pompa cu mişcare perpetuă menţionată de *Patericul* de la Doi Frasini.

Imediat după ce institutul ştiinţific japonez de care aminteam mi-a confirmat calculele, am vândut patentul invenţiei companiei *General Electric,* care a fost extrem de interesată de aplicaţia pe care le-o propuneam. Era vorba despre înlocuirea sistemului de propulsie de tip clasic la automobile cu un sistem bazat pe simetrie axială dublată de asimetrie de tensiune. Practic, propuneam ca motorul unui automobil să conţină, în locul clasicelor bujii, un gizmo extrem de tensionat, fabricat dintr-un oţel înalt aliat, care s-ar roti continuu doar pentru că nu poate sta locului, mai precis pentru că tensiunea din corpul oţelului îi imprimă rotaţie. Nici ideea aceasta nu e nouă: despre automobilul cu arc s-a tot discutat încă de pe vremea revoluţiei franceze. De data aceasta însă, lucrurile sunt extrem de serioase şi abordarea e profund diferită: geometria obiectului imprimă tensiune, iar tensiunea este controlabilă. Aceasta e denumirea oficială a proiectului şi a patentului pe care l-am înregistrat: obiect cu tensiune controlabilă.

Primul prototip de automobil nu a depăşit o viteză de douăzeci de mile pe oră. Adevărul e că mi-a fost teamă să construim un prim prototip cu mai multă tensiune: dacă ar fi luat-o la goană cu pilot cu tot? Am vrut ca primul experiment să fie sigur, şi să se afle sub întregul meu control.

Cel de al doilea s-a comportat ca o maşină normală, şi în curând se va trece la producerea lui în serie. Cine n-ar vrea să-şi cumpere un automobil care nu se încălzeşte, care n-are probleme de aprindere, care nu consumă benzină şi nici ulei? Preţul maşinii va scădea de aproape zece ori şi costurile ei de întreţinere vor deveni aproape nule.

Câteva zile după primul experiment reuşit cu o maşină la viteză normală, am primit un straniu raport CIA, prin amabilitatea direcţiunii companiei *General Electric,* căreia îi mulţumesc şi cu această ocazie. Se pare că sistemul de propulsie al rachetelor balistice nord-coreene incorporează o formă de energie bazată pe tensiune controlată. Lipsa de

precizie a acestor rachete este atribuită dificultăţii de a distribui în mod optim energia generată de tensiunea geometrică pe obiectul care susţine propulsia. Daţi-mi voie să nu spun mai mult despre acest proiect la care lucrez acum şi care, în dispoziţiile administraţiei de la Washington, e de înaltă confidenţialitate. Partea cu totul specială a invenţiei mele ţine de precizia extraordinară cu care tensiunea se poate controla. Nu cred că nord-coreenii au ajuns până acolo. Cred că eu ştiu ce le-ar trebui.

Faptul că numele meu nu a ajuns încă la dumneavoastră în asociere cu sistemele de propulsie alternativă nu este de mirare: există o amplă conspiraţie a inginerilor împotriva mea. Întreaga presă din ţara mea de origine este condusă de o mână de absolvenţi ai *Politehnicii* care ţin sub control *Cotidianul, Evenimentul zilei, Ziua, Adevărul*, precum şi diverse sectoare ale radioului şi televiziunii. Îi cunosc personal şi fiecare dintre ei m-au rugat, în repetate rânduri, să le explic sistemul pe care se bazează invenţia mea. Am făcut-o, perfect conştient că visul secret al fiecăruia dintre ei era acela de a-şi construi singuri, gratis şi fără să plătească nimănui nimic, un motor de automobil cu propulsie prin tensiune controlată. Nici unul dintre ei nu a înţeles despre ce este vorba şi mi-i imaginez, în afara orelor de serviciu, încercând în diverse garaje din Bucureşti să sucească obiecte de tablă pe care apoi să le comprime, măsurând cu aparate primitive câtă tensiune conţin. Îi previn şi pe această cale că experimentele de acest tip sunt îngrozitor de periculoase: arcuri calculate rău s-au văzut de când lumea, cel mai celebru fiind cel care a luat viaţa lui Ptolemeu al XIII-lea, fratele reginei Cleopatra (un alt personaj coleric care experimenta cu realitatea). Pentru că nu înţeleg, colegii mei ingineri-jurnalişti nu publică nici un fel de ştire despre invenţia mea, preferând să o treacă sub tăcere, în aşteptarea zilei când ei vor pricepe.

Unul dintre aceste obiecte a fost expus anul trecut la Teatrul Naţional din Bucureşti. Cătinel se învârtea pe un ax în mijlocul sălii de la etajul III, sub privirile incredule ale unui public care a fost minţit de atâtea ori în ultimii ani, încât nu mai credea în absolut nimic, nici măcar în ceea ce vedea de la doi paşi distanţă. Singurul care a ştiut ce să facă sărmanului obiect rotitor din metal înalt aliat a fost poetul Paul Daian, care a suflat în el, exploatând facilităţile de trompetă sferică ale obiectului expus. Sunetul a preluat forma zidurilor şi s-a extins asupra întregului Bucureşti aşa încât, preţ de câteva minute, un fel de jazz năuc a putut fi auzit de către toată lumea. Am fost întrebat de un jurnalist de la *Associated Press* dacă ştiam despre virtuţile muzicale ale obiectelor cu tensiune controlată. Fireşte că ştiam (rezultă din calcule), dar nu m-a interesat niciodată să dezvolt diverse aplicaţii. Nu sunt o persoană muzicală, eu sunt un inventator. Un prieten mi-a transmis recent că Wynton Marsalis exersează chiar acum un concert cu o trompetă rotitoare, compoziţie pe care intenţionează să mi-o dedice în curând pe un CD lansat la *Columbia.* Sunt primul Ionescu pentru care s-a scris o compoziţie de jazz. Dacă urmăriţi jazzul actual, o veţi asculta, fără îndoială.

Cel mai dificil pentru compania *General Electric* a fost să găsească o formă de a opri un motor cu tensiune controlată

odată pus în mişcare. Ideea aceasta a fost încă şi mai strălucitoare decât prima: axul rotitor se scufundă într-o mică baie cu mercur. Principiul ştiinţific aflat la baza acestei invenţii complementare este legat de schimbarea tensiunii în spaţiul ambient. În anumite condiţii (nu încercaţi cu alcool în garajul dumneavoastră, e periculos), schimbarea coeficientului de frecare al spaţiului ambient este echivalentă cu schimbarea curburii ambiente. Costul de producţie al acestei componente de motor nu depăşeşte costul unui termometru medical.

Am fost întrebat până acum, în repetate rânduri, ce legătură este între istoriile orientale, ca de exemplu cea menţionată mai înainte şi provenind din *Pateric,* şi acest nou exploatat principiu dinamic. Aş dori să fim practici şi să nu intrăm în speculaţii legate de paternitatea conceptului: nu pretind că acest principiu a fost inventat de mine. El a existat de când lumea şi, după cum am mai spus, ar putea admite reprezentări diverse. Lumea e plină de tot felul de obiecte perpetuu săltătoare, rotitoare, levitante, oscilatorii. Faptul că atmosfera nu e plină de ele ţine de compoziţia aerului, de puritatea metalelor, de foarte multe lucruri legate de stranietatea inertei noastre planete. Acest principiu dinamic a călătorit sub formă de secret iniţiatic în întregul Orient şi a ajuns în veacul XVI în Moldova, după cum a ajuns, la finele veacului XX, în atenţia guvernului nord-coreean. Motive cu aură legendară se păstrează în diferite culturi şi nu am amintit aici decât câteva. Legendă pentru unii, fapt ştiinţific pentru alţii, a venit vremea să luăm act că lumea e mai degrabă înclinată către mişcare sinusoidală perpetuă decât spre repaos sau spre mişcare rectilinie şi uniformă. Un reporter al agenţiei *Reuters* a dorit să îmi cunoască opinia despre vestitele trâmbiţe ale Ierihonului, despre acel val sonor de o devastatoare forţă care a fost capabil să dărâme ziduri de cetate. I-am răspuns că nu, nu cred că e vorba despre acelaşi principiu. În chestiunea zidurilor Ierihonului (şi cred că istoria, aşa cum a ajuns până la noi, e adevărată cuvânt cu cuvânt), e vorba despre un alt principiu dinamic, profund legat de posibilitatea călătoriei prin unde. N-aş dori să spun un cuvânt mai mult despre asta, întrucât e vorba despre un proiect încă nedefinitivat la care lucrez acum şi care interesează enorm Departamentul Apărării. De altfel, domnule doctor, dumneavoastră îmi sunteţi realmente simpatic şi mi-a făcut plăcere să vă spun istoria mea.

Anii noştri cei mai frumoşi

Stăteam pe prosop, ne prăjeam la soare în mijlocul mulţimii şi ascultam *Radiovacanţa* Costineşti. Pe vremea aceea, cel mai de preţ lucru care venea din difuzoarele de pe plajă era tonul: semăna atât de mult cu *Europa Liberă* încât nu ne mai trebuia nimic. Era altceva decât festivalul de muzică corală contemporană transmis pe programul 1. Berea se încălzise, iar ţigara ne ardea pe gât. Simţeam sticla caldă în mână şi urmăream pe cer un nor în formă de tub. Îngropasem radioul în nisip.

Prietenul meu mă trezise dis-de-dimineaţă, în camera noastră de la căsuţe, ca să mă aducă aici, pe plajă, unde un milion de concursuri se desfăşurau în faţa celei mai pestriţe lumi care se adunase vreodată. Îşi pierduse minţile ieri noapte din pricina reginei frumuseţii. Parcă îl lovise cineva în cap şi-l schimbase cu totul. „Repede!", făcea trăgând de mine în zori, „o să înceapă". Prea multă bere în seara de dinainte: eram sfârşit din prima clipă a zilei.

Acum ne uitam către terasă. El se uita mult mai atent, eu zăceam la soare, fără să ascult nimic, plutind într-o somnolenţă vărătecă. Eram pierduţi între cei o mie privind cu gura căscată la noua regină a frumuseţii, proaspăt încununată ieri seară, către miezul nopţii. Părea înaltă, de acolo de unde o priveam noi, cu nasul ei în vânt şi aerul ei orgolios, mai potrivit starletelor din anii '50 decât vedetelor de mucava ale anilor noştri. Prea multă bere în cursul dimineţii, mă purtase nălucă dincolo de gânduri, dincolo de durere. Prin mine treceau sunetele, trecea soarele. Deschideam ochii numai din când în când.

Pe vremea aceea Serbările Mării însemnau ceva. Nu era carnavalul de la Rio, îţi mai aduci aminte, dar când Neptun răsărea în zori din spatele unei perdele de fum aruncată dinspre mare, parcă înnebuneam cu toţii, curgeam pe plajă din căsuţele de vacanţă în care doar cei norocoşi locuiau doi în două paturi, sau cei singuri, sau cei ca noi. În anul acela, desantul mirabil cu vestale şi simboluri marine a venit purtat de o sută de bărci dinspre lac, şi am alergat într-acolo cu toţii, am sărit să smulgem suplimentul *Secvenţa*, proaspăt editat la Constanţa de uniunea tineretului comunist şi de redacţia unui ziar local, o fiţuică plină de şopârle prin ale căror sensuri navigam cu conştiinţele noastre imberbe şi imature. Aerul era plin de glume deocheate care ne făceau să ne simţim mai deştepţi decât eram şi puternici nevoie mare.

E adevărat că doar bere se găsea de băut zilele acelea în Costineşti, în afară de bitterul autohton, care nu mergea decât rece, şi nimic nu mai era acum rece pe planeta Pământ. Clătinam sticla de bere în soare şi mă uitam la ea cum se încălzeşte: nu mai puteam înghiţi. În schimb, regina frumuseţii de anul ăsta

era şi mai şi decât cea de anul trecut, pe care mi-o aduceam foarte bine aminte. Avea şi prietenul meu dreptatea lui. Dar aici parcă nu el alesese. Parcă intrase necuratul în el.

Deodată, amicul meu a sărit de pe cearşaf, s-a ridicat deasupra mulţimii şi a ridicat mâna în sus, zicând: „Eu!" A trecut peste pustiul de trupuri înghesuite şi s-a îndreptat către terasă. M-am ridicat şi am plecat după el, fără să ştiu încotro merg. „Ce te-a apucat?", am zis, „unde mergem?". „Să stau în cap", şi mi-a aruncat peste umăr un „haide".

Asta mi-a adus aminte de după-amiezele în care profu' de sport ne-a cerut ca, pentru un exerciţiu din clasa a IX-a, să realizam un şir de mişcări de gimnastică care includeau şi statul în cap. M-am chinuit teribil în primăvara aceea şi cea mai mare reuşită a mea în acel an a fost că până la urmă mi-a ieşit. Arătam groaznic: aveam un cap enorm, aşezat pe un gât subţire, care se sprijinea pe o burtă perfect sferică ce se prelungea spre pământ prin intermediul a două picioare subţiri. Când le-am ridicat prima oară în sus în faţa clasei, gâtul mi-a tremurat şi a stat să se frângă, dar şi-a împlinit menirea. M-am antrenat două luni pe perne, saltele şi pături. Asta se întâmpla pe când păturile ne-au luat foc de la o priză care se aprinsese de la un calorifer improvizat. Mă antrenasem acasă pe pături care miroseau a ars. Cu ele se învelea tata noaptea.

L-am urmat până spre terasă, până în locul unde unul dintre oamenii de ordine ne-a oprit. „Eu sunt pentru concursul de stat în cap", a zis prietenul meu, şi l-a privit pe acela de sus, de foarte sus. „Şi ăsta ce caută aici? Cum ar fi dacă toţi ar năvăli pe terasă, cu sticlele de bere în mână?" a făcut arătând spre mine.

„Am nevoie de el, trebuie să-mi ţină lucrurile." „Bine, dar să nu-l vadă nimeni." Mi-a arătat un loc unde puteam să stau, la o oarecare distanţă. De fapt, nu avea nici un fel de lucruri să i le ţin. Era gol, adică doar în slip, şi nu avea la el decât prosopul de plajă.

Atunci am realizat că nu e nici o glumă. Ameţeala începu să mi se risipească. Vedeam marea în culoarea ei de la ora prânzului (e adâncă spre mal în partea aceea, îţi mai aduci aminte ce ruptă din rai e plaja la Costineşti) şi vedeam mii de capete pletoase înfruntând eroic soarele amiezii, privind spre terasă ca spre o scenă.

Prietenul meu se îndreptă chiar spre prezentator, care îl arătă cu un gest teatral mulţimii. Atunci am auzit prima oară regulile. Era vorba despre un concurs: cine va reuşi să stea cincisprezece minute în cap va primi drept premiu o plimbare în larg cu hidrobicicleta reginei frumuseţii, însoţit chiar de ea. Era însăşi gloria.

Ar fi trebuit să ne dăm seama că ceva e putred: a fost singurul concurs organizat vreodată în Costineşti la care nu s-a prezentat decât un singur voluntar. De obicei năvăleau cu zecile.

Deodată am realizat cât se poate de limpede: pericolul era serios. În decursul primăverii, prietenul meu fusese radiografiat pe toate părţile şi ajunsese la Bucureşti pentru consultaţii specializate, întrucât o tulburare hormonală descoperită la nişte analize de rutină dezvăluise că întreg organismul lui este anapoda. Ficatul îi sălăşluia în partea stângă, avea trei rinichi, dintre care unul aşezat oblic şi în sus, iar

apendicul îi era la fel de mare ca un plămân. În plus, una dintre artere se ramifica şi se învârtea ca o plasă de păianjen în jurul inimii.

Şi-a împăturit atent prosopul de plajă, o zdreanţă galbenă nu prea groasă, şi l-a pus pe podea, la doi paşi de tronul reginei frumuseţii. S-a aplecat şi pentru o clipă a stat nemişcat, în liniştea absolută a mulţimii, apoi a ridicat picioarele în sus şi a rămas din nou neclintit. Dinspre plajă au vuit ropote de aplauze. Mii de priviri se îndreptau către umerii lui arcuiţi în jos, către abdomenul lui întins de efort. Un trup subţire desenat pe cer.

Ea stătea pe fotoliul învelit în crini care se ofileau la soare, ferită sub o umbrelă ce reunea toate culorile curcubeului. Purta un costum de baie albastru, dintr-o piesă, şi o coroană mică în păr. Văzută de aproape, era sălbatic de frumoasă.

Imediat după ce doctorii i-au descoperit anatomia inversată şi stranie, prietenul meu a încasat o bătaie serioasă de la taică-său, pentru nişte experienţe chimice regizate în baie, prilej cu care a amestecat elemenţi de aparat de sudură, var, piatră ponce, margarină şi sodă. O vreme a încercat să mintă, deşi nu ştiu: chiar o fi vrut să bea din acel amestec imposibil? Adevărul e că-i intrase în cap că are anatomia altfel şi-şi testa puterile speciale încercând diferite lucruri. E adevărat că putea bea de două ori mai multe beri ca mine, că putea merge pe funie, că juca fotbal superb şi putea să facă foarfeca pe ciment fără să-şi frângă nimic, că dansa, alerga şi dribla, că ştia Târgovişteа ca pe buzunarul lui, dar nu se oprea deloc şi-n fiecare zi voia să-şi dovedească tot mai mult. Că e altfel decât ceilalţi – asta îi intrase bine în cap.

Se înroşise tot după un minut. De acolo de unde eram, se ghicea tremurul uşor al picioarelor. Mulţimea îi vedea silueta verticală din profil, căci avusese grijă să se aşeze cu faţa către regina frumuseţii, pe care o privea de la doi paşi, de sub scaunul ei. Mi-a trecut prin minte că s-a oferit voluntar numai ca s-o poată privi pe ea atâta vreme de aproape şi dintr-un unghi din care n-o privesc de obicei bărbaţii.

Asta se întâmpla în vara în care pe şanţ, adică pe strada aflată de-a lungul zidului cetăţii de altădată, au descoperit cadavrul unei blonde superbe. Nu s-a aflat nici până azi autorul îngrozitoarei crime, şi nici zvonurile oraşului n-au scos la iveală nimic. Aceea a fost pentru noi o vară specială, despre care ne vom aminti, pentru totdeauna, toate detaliile. Ca de pildă seara când i-am spus prietenului meu ce mare nedreptate a făcut Vlad Ţepeş Târgovişteі noastre când a mutat capitala la Bucureşti şi ne-a lăsat pe toţi singuri şi părăsiţi, într-o lume de provincie care nu s-a mai trezit niciodată. El a fost de acord: se vedea clar cum într-unele zile tot oraşul se plictisea de moarte.

Cum şedea el în cap în faţa a o mie de oameni, la doi paşi de regina frumuseţii, eu am observat ceea ce o lume întreagă putea să vadă în protuberanţa crescândă a slipului lui. O privea şi murea întors invers. Tremurul siluetei se amplificase şi vinele gâtului începuseră să i se dilate. Încheieturile mâinilor, sprijinite pe podeaua terasei, în echilibru, tremurau şi ele. Ochii lui furau realitatea.

Prezentatorul era însă ocupat cu anunţul concursului de stat pe stâlpi. Concurenţii, câte doi, legaţi între ei cu sfoară,

trebuiau să stea pe nişte platforme strâmte, ridicate ca nişte locuri de pedeapsă la trei metri deasupra plajei. Zeci de voluntari s-au îngrămădit într-acolo, şi privirile s-au îndreptat o vreme în altă parte.

Am văzut-o de la locul meu pe regina frumuseţii măsurându-l atent pe prietenul meu şi am văzut că ea a văzut. Pe cât slipul lui se făcea cuprinzător cât luna în amurgurile târzii de septembrie, pe atât orgoliul ei, la doi paşi distanţă, părea a se topi. În cele din urmă, redevenită din regina frumuseţii femeie, îl întrebă: „Te simţi bine? Ai nevoie de ceva?" Am auzit-o de la distanţa la care eram.

A fost o greşeală. Pentru că, între timp, prietenul meu încercase să uite de ea, să închidă ochii şi să ostoiască valul de tensiune şi ameţeala pe care o înţelegi şi tu. Dar acum ea nu-l lăsa în pace. „Ggggg", făcu el, semn că nu-şi doreşte nimic.

Pe plajă, perechi nebune începuseră să se caţere pe stâlpi. Pe terasă, unul dintre fotografi începu să imortalizeze momentul pentru ziarul *Secvenţa.* Aşa scria pe ecusonul lui. Eu cred că fotografia din plăcere.

Trecuseră opt minute. Ştiam foarte bine că nu a rezistat niciodată să stea în cap atât de mult. Nu cred că încercase vreodată asta, deşi unii oameni se antrenează pentru aşa ceva. Nu era cazul nostru. Nu ne stătea mintea la *yoga*, aveam o viaţă de trăit, de ascultat *Iris* şi *Compact,* de mers la filme, de mers în Ring. Mintea noastră era la altceva. După berile din ultimele zile, mă mir că nu ne-au crescut aripi.

Apoi slipul s-a liniştit, s-a strâns la loc, iar el s-a făcut vânăt. Se clătina ca o frunză în vânt. Atunci au pus la *Radiovacanţa* unul dintre cântecele pe care le ascultam şi noi: *Imagine,* cu John Lennon.

Înainte să plecăm la mare, prin mai, prietenul meu începuse să se plimbe prin oraş cu una dintre colege, şi atunci a încercat prima oară să impresioneze pe cineva cu anatomia lui deosebită. Mi-a povestit că fata nu doar că n-a fost deloc încântată de ideea că el ar avea trei rinichi, dar a pretextat ceva şi l-a lăsat singur în mijlocul străzii şi al confesiunii. Se întorsese acasă căzut în plină mizerie şi mi-a dat telefon.

M-am uitat la ceas. Ar mai fi avut de rezistat vreo două minute. *Imagine all these people,* zicea cântecul.

De fapt, s-a întâmplat după paisprezece minute şi douăzeci de secunde. S-a prăvălit pe ciment ca un sac de cartofi, a făcut un buf atât de sonor, încât sunetul s-a ridicat în văzduh, a alergat pe faleză până la ruina de vapor din larg, dincolo de plaja nudiştilor, către satul de pescari şi cazematele din vremea nemţilor, unde marea aduna hoiturile de foci.

Stătea pe burtă, gâfâind tot, ca un câine bine alergat. Se freca la unul dintre genunchi, cel care se îngropase zdravăn în ciment la căzătură. John Lennon terminase ce a avut de spus. Căzătura a fost o încurcătură pentru organizatori, probabil, căci nu-şi pregătiseră nici un fel de premiu de consolare.

Atunci, regina frumuseţii şi-a reluat aerul ei de glorie ce o purtase deasupra vestalelor la miezul nopţii trecute, s-a ridicat din tronul ei, s-a aplecat către prietenul meu şi l-a îmbrăţişat. Am crezut că vrea să-l ajute să se ridice. Dar nu, îi spunea ceva. Părul ei îi cobora lui pe umăr.

Apoi prezentatorul a făcut câţiva paşi către ei şi a zis:

„Să-l felicităm pe concurentul nostru din Târgovişte, care s-a aflat atât de aproape de performanţă...” Şi a mai zis câteva chestii care nu însemnau nimic.

Am coborât de pe terasă pe lângă omul de ordine uriaş care se uită la noi ca la nişte pigmei. Ne-am aşezat la o masă pustie de lângă gogoşeria închisă şi ne uitam unul la altul. Nu ziceam nimic. Scaunul metalic mă ardea pe pulpe, dar n-aveam chef să mă mişc. Zgomotul mării era acoperit de gâjâitul megafoanelor: dădeau ceva de *Modern Talking*. Pe prietenul meu în general îl cam enerva muzica asta. Nici măcar nu mai era amuzant. Ţăndări se făcuse toată bucuria vacanţei.

Înfrânţi, ne simţeam aruncaţi la marginea unei lumi care se bucură fără de noi de ferecate miracole. Simţeam singurătatea.

Deodată, prezentatorul anunţă cu un aer bombastic următoarea întrecere a Serbărilor Mării: „Să prezentăm pentru dumneavoastră echipa de medici specialişti de la Spitalul Universitar din Cluj, comisia următorului concurs desfăşurat sub egida ministerului sănătăţii şi a asociaţiei studenţilor comunişti. Ei au pregătit la bar o sală de radiologie mobilă. Pentru că următorul nostru concurs se intitulează – *Cea mai bizară anatomie!* Regulamentul e simplu: cea mai neobişnuită radiografie va primi marele premiu. Îi rugăm pe candidaţi să se prezinte pe terasă. Câştigătorul va primi ca premiu o plimbare în largul mării însoţit de regina frumuseţii, pe o hidrobicicletă acoperită cu ghirlande de flori!...”

Prietenul meu se întoarse spre mine cu ochii sticlind a febră. Zise, ca dintr-un vis: „Pe ăştia o să-i înţepenesc de uimire. Dacă nici cu trei rinichi nu se câştigă, atunci cu ce?” Şi îmi făcu repede cu ochiul, de deasupra unui zâmbet năuc, în timp ce-mi aruncă prosopul şi dispăru spre terasă. Atunci mi-am adus aminte şi am plecat să-mi caut radioul pe care-l îngropasem în nisip în urmă cu două ceasuri, când mă supărase muzica aceea corală.

Zidul

În seara zilei de miercuri, imediat după asfinţit, acceleratul care venea dinspre Bucureşti şi avea ca destinaţie nordul Moldovei s-a izbit în plină viteză de un zid. Mecanicul Ioan Grigore avea să declare câteva ceasuri mai târziu, la etajul întâi al clădirii Securităţii, unde avea loc prima analiză a cazului, că pe parcurs totul fusese în regulă, totul până la ora accidentului. N-au avut nimic de remediat la plecare şi pe întreg traseul respectaseră ca niciodată orarul. Trenul mersese întocmai după grilă. Chiar şi după Buzău, unde şeful de staţie reţinuse garnitura şapte minute mai mult decât trebuia, au reuşit să recupereze şi să respecte programul.

– Ştiţi, tovarăşe colonel, la Mărgineni trenul trebuie să treacă prin staţie cu viteza de 40 km/h. Nu mai mult, e interzis de regulament. Dincolo de staţie, pe dreapta, se văd nişte case. Sunt mici, gri, cu nişte coteţe spre calea ferată, de unde sare uneori câte o găină, alteori un căţel. Odată mi s-a întâmplat să lovesc cu trenul un porc alb, mare cât toate zilele. Animalele astea, care cresc aproape de calea ferată, nu se mai sperie de nimic. Unele dintre ele, în asfinţit, parcă înnebunite de zguduitura trenului, se aruncă singure sub roţi. Am intrat în curba de la Mărgineni cu viteza scrisă în grilă.

Atunci a văzut zidul, luminat de farurile locomotivei. A frânat brusc, mai mult din surprindere decât cu bună-ştiinţă. Distanţa era, oricum, prea mică. Trenul a intrat în zid în plină viteză şi l-a spulberat pe dată. Locomotiva s-a clătinat ca la vreme de cutremur. După primul moment al şocului, simţi dacă eşti în pericol să deraiezi sau nu. Experienţa, poate. Şi a simţit greutatea trenului, sutele de tone care veneau în urma lui, le-a simţit cum preiau lovitura, cum oscilează în toate direcţiile şi cum, după destul de mult timp, se stabilizează.

Asta fusese povestea lui. I-o consemna colonelul Vespasian Popa, de la acea direcţie a Securităţii care se ocupa de sabotajele economice. La zece minute după ce mecanicul relatase prin staţie impactul cu un zid pe calea ferată în apropiere de Mărgineni, colonelul a primit un telefon pe firul roşu, în biroul unde îşi făcea serviciul de 24 de ore ca şef al unui colectiv de intervenţii de urgenţă. Nu mai fusese nici o alarmă de doisprezece ani, de când sărise în aer un rezervor la rafinăria de la Brazi în zilele conferinţei naţionale a ţărănimii cooperatiste. De aceea colonelul era totdeauna relaxat în orele sale de serviciu. Un interval de timp care-i era suficient pentru un somn bun, plus o răsfoire a unui volum de Arthur Conan Doyle. În afară de aventurile submarinului Dox, nu citise niciodată nimic altceva cu atenţie. Între distracţiile lui favorite cea dintâi era omorârea timpului în orele când era de serviciu pe

direcţie.

În seara aceea, miraculos, într-o secundă, s-a scuturat de orice plictiseală. A dat la rândul lui două telefoane pentru a stabili ultime detalii, apoi, împreună cu alţi trei ofiţeri, a plecat spre aeroport. Un elicopter al armatei îi aştepta pentru a-i duce la Bacău, unde avea să se constituie cartierul general al anchetei.

Ceea ce ei încă nu ştiau era că la aceeaşi oră demara o anchetă amănunţită pe linie de partid. Primul secretar al judeţului Bacău transmisese prin telex către Comitetul Central: *La orele 18:45 a avut loc o tentativă de a provoca deraierea acceleratului 515, pe traseul dintre comunele Mărgineni şi Voronca. O construcţie bine pusă la punct, compactă, se afla instalată pe calea ferată într-un loc cu vizibilitate redusă. Nu există pierderi materiale sau de vieţi omeneşti. S-au luat toate măsurile pentru ca cetăţenii să nu intre în panică, în aceste istorice zile în care se pregăteşte în Capitală desfăşurarea Congresului al XIV-lea al Partidului.*

Se pare că această formă a relatării incidentului a fost cea care a ajuns prima pe masa secretarului general al partidului. I-a stârnit curiozitatea şi a provocat semnarea următoarei rezoluţii: *Vreau să ştiu. Vreau să fiu informat.*

Într-o lume puţin pregătită pentru extraordinar, evenimentul de la Bacău apăru învăluit într-o aură de fantastic. De acum, toate măsurile de precauţie, de prevenire, de protecţie şi securitate, toate grijile pentru apărarea liniştii, ordinii şi cuceririlor revoluţionare ale poporului, toate acele infinite strădanii căpătau sens. În sfârşit, avusese loc un act terorist, de sabotaj.

Demarase, aşadar, o anchetă pe linie de partid. Mai aveau loc o anchetă a C.F.R.-ului, o anchetă a miliţiei, una a procuraturii şi o anchetă teribil de tehnică a pompierilor, care aveau să analizeze în laborator totul, până la urmele de scântei pe care impactul le-a trasat de-a lungul locomotivei. Dar cea mai temeinică dintre anchete rămânea cea a securităţii, şi era o anchetă care se baza pe oameni.

– Am primit ordin ca vinovatul pentru atacul terorist de la Mărgineni să fie găsit până cu trei zile înainte de Congres, le zise colonelul Popa ofiţerilor din echipa sa.

– E simplu, zise un colonel de miliţie. Vă pot face eu portretul atentatorului. Nu are fişă la miliţie, dar are una groasă la securitate, poate pentru că ascultă *Europa liberă* sau spune bancuri cu conducătorul iubit. Are în jur de patruzeci de ani şi n-a fost promovat recent la locul de muncă. Are vagi cunoştinţe de zidărie şi are deja un alibi pregătit pentru seara de miercuri. Aşa arată omul nostru.

Ancheta scoase la iveală un detaliu curios: cu cinci minute înainte de acceleratul 515, pe aceeaşi cale ferată de la ieşirea din Mărgineni, în acelaşi sens, trecuse un marfar transportând ciment de la Fieni, Dâmboviţa, către combinatul de creştere a porcilor de la Dorohoi, Botoşani. Un marfar ca oricare altul. Atentatorul aşteptase ca marfarul să se scurgă leneş în noapte şi, cu abilitate profesionistă, înălţase un zid în doar cinci minute. Se vădea clar scopul: ca deraierea acceleratului să aibă loc.

Colonelul de miliţie a pus întrebarea cheie:

– De câţi zidari e nevoie ca să ridice în cinci minute un astfel de obstacol?

După ce s-au sfătuit cu nişte meşteri adevăraţi, au putut calcula că ar fi fost nevoie de trei, care să asambleze pe calea ferată componente pregătite dinainte.

– Atunci căutăm trei zidari, deduse colonelul. Vârsta: în jur de patruzeci de ani, ascultă *Europa liberă*, spun bancuri.

– Te rog, spune-mi, îşi continuă colonelul Popa şirul întrebărilor către mecanicul de locomotivă, te rog descrie-mi cum era aşezat zidul acela pe şine. Poziţia zidului. Ce unghi de înclinare avea faţă de direcţia trenului?

Mecanicul închise ochii şi zise:

– A fost prea repede, nu ştiu. Nu cred că-mi dau seama.

– Încearcă, mai spuse colonelul. E foarte important.

Deodată mecanicul spuse:

– Era pus drept pe şine.

– Drept? Nu se poate să fi fost drept, intenţia lor era să provoace deraierea.

Mecanicul spuse:

– Îmi aduc aminte că în momentul ciocnirii am avut reflexul de a duce mâna la frunte, pentru că ceva a sărit din zid. Un drug, sau aşa ceva. Era pus deasupra, drept.

– Un drug? Parcă raportul de la faţa locului consemna doar cărămizi.

– Da, se poate să fie aşa, dar nu era omogen... Avea amestecate în el diferite lucruri.

Colonelul Popa se lămuri că zidul fusese ridicat în cinci minute şi că, pentru a provoca o deraiere, ar fi fost necesar ca poziţia lui să fi fost oblică, cu tendinţa de a deplasa locomotiva de pe şine. Ceva nu se lega aici.

Pentru că în orice poveste cineva trebuie să fie de vină, anchetele începură să ia cursuri distincte. Miliţia arestă toate echipele de trei zidari din judeţul Bacău (erau exact şapte), şi-i anchetă cu maximă severitate. Pompierii amendară chelnerii de la vagonul restaurant. Ofiţerii criminalişti izolară la locul faptei sute de fragmente de cărămidă şi mortar, o mănuşă de zidar rătăcită, zece drugi de fier culeşi de la oarecare distanţă de calea ferată şi a căror prezenţă în impact nu era certă, o cutie cu vaselină, pioneze, cuie, şuruburi, capse, fragmente de întrerupătoare electrice, tot felul de obiecte ce nu-şi justificau locul pe câmp şi care s-ar fi putut afla, tot atât de bine, în zid.

– Ce se aude cu zidul de la Bacău? a întrebat tovarăşul secretar general la prima oră a dimineţii.

Fu informat pe scurt că anchetele sunt în curs. El zise:

– Mâine la prima oră vreau toate concluziile.

Pe vremea aceea, trăia în Mărgineni un plutonier de miliţie a cărui pasiune de-o viaţă era aceea de a cunoaşte pe toată lumea şi de a citi în minţile cele mai bizare. Îl chema Nicolae Rufea, şi pe el nu l-a băgat în seamă nici unul dintre secretarii cu probleme organizatorice, coloneii, inspectorii sau procurorii care au trecut în zilele acelea prin Mărgineni. L-au văzut, dar nu l-au implicat în nici una dintre anchete.

În dimineaţa zilei de vineri – accidentul avusese loc miercuri seara – plutonierul ajunse la propria sa teorie în legătură cu zidul de pe calea ferată. Ieşind din postul de miliţie, trecu puntea peste pârâul Şistea, sări pârleazul către islazul

comunei, bägă mâna în şanţul de scurgere care fusese săpat acolo pe vremea marii revoluţii agrare şi apucă de guler un trup inert care, se pare, petrecuse noaptea în acel loc.

– Scoală şi spune tot, zise plutonierul, că tu ai făcut şi pozna asta.

– Nu lovi! se crispă cel din şanţ.

– Scoală şi vino cu mine, ai să-mi povesteşti ce s-a-ntâmplat.

Atunci cel din şanţ începu să ţipe, un ţiuit ca un bocet de femeie care a aflat că i-a pierit bărbatul. Se înecă şi începu să tuşească.

– Iar ai băut, Marinică, zise plutonierul, şi-i trase o palmă. Continuă: Nu te mai saturi. Bei până faci pe tine. Mai ţii minte când te-ai culcat pe şosea? Ai avut noroc cu camionul ăla care te-a ocolit.

El dădu din cap. Nu-şi mai amintea nimic. Ce aveau acum cu el?

– Haide, zise din nou plutonierul. Avem treabă.

Şi îl trase de guler, îl ajută să se ridice într-o poziţie omenească.

Omul fără de căpătâi şi fără de amintiri se pripăşise în sat în urmă cu zece ani. Vorbea fără şir şi ieşise cu acte în regulă din azilul celor care uită totul, atunci când în spital apăruse o criză serioasă de spaţiu. Atunci cei mai zdraveni dintre pensionari fură trimişi în lumea largă.

– Vă vede şi vă va scormoni pe toţi! strigă el la intrarea în sat.

Apoi, vreme de câteva zile, avea să strige în diferite locuri din sat că tuturor măruntaiele le vor fi răsturnate, că cel ce n-are colţi de lup, nici gheare de vultur, va veni pentru o vreme de vai şi-amar pentru ei toţi *Timpul! Timpul calcă pe urme!* li s-a părut unora a-l auzi spunând. Dar nu era foarte clar. Nu era clar nici ce animal fantastic ameninţă satul, aşa că-l lăsară în pace.

Locuia pe maidanul de lângă calea ferată, pe un teren viran, într-o cocioabă pe care şi-o ridicase singur. Colecţiona în curtea ei tot ce s-ar putea imagina şi ce nu: cufere de zestre din vremea războiului de independenţă, pari de gard, potcoave, sârme de aluminiu, ochi de pisică pentru biciclete (avea două sute, toate de furat), piese de tractor (de la I.A.S.), cărucioare de plimbat copiii, ceasuri vechi, un braţ de armură, tot ce se învecheşte sau rugineşte în lumea asta bătrână.

Plutonierul îl aduse de guler până la gardul din drugi de fier şi-l îmbrânci în curte.

– Spune-mi, Marinică, cu ce ai făcut zidul?

– Nu da! făcu el, nu ştiu nimic.

– Ba de data asta trebuie să spui...

Plutonierul îi dădu drumul. El se împleteci şi căzu pe pământul uscat. Plutonierul îl ocoli şi intră în coliba de carton şi chirpici, săltând uşa de tablă.

Înăuntru se afla un pat de campanie cu o saltea veche, umplută cu fân. În chip de masă, o carcasă albă de frigider, răsturnată. Pe această masă se aflau două sticle. Le luă şi le mirosi. „Da, e aşa cum am bănuit”, îşi spuse. Apoi rosti către cel rămas în curte, pe jos:

– Să nu dispari de aici, că-ţi rup oasele.

Fără să se grăbească, ieşi din aşa-zisa curte, părăsi maidanul şi se întoarse în sat. Merse câteva sute de metri şi intră într-una dintre casele de la şosea. Dădu buzna înăuntru fără să bată la uşă. Găsi repede pe stăpânul casei, ale cărui afaceri îi erau bine cunoscute. Fără nici o introducere, îl luă de guler şi-i spuse:

– Ce i-ai dat să bea alaltăieri seară lui Marinică? Ce am discutat noi despre asta?

Acela făcu ochii mari şi răspunse:

– Dom'şef, să-mi moară copiii...

– Eu ţi-am zis că-ntr-o zi se va întâmpla şi c-ar fi mai bine să nu fie de la tine. Tu amesteci şapte soiuri de alcool, toate interzise, tu le distilezi, tu le vinzi. Mirosul chestiei pe care-o fabrici tu pluteşte prin şapte sate. Despre asta o să discutăm altă dată. Acum vreau să-mi răspunzi *ce* i-ai dat să bea.

Plutonierul se întoarse pe maidan ducând, într-o plasă murdară, două sticle. Intră în cocioaba de chirpici cu acoperiş de carton şi-l ridică de pe patul de campanie, unde adormise adânc.

– Haide, Marinică. Acum mergem să aşteptăm seara.

Teoria şefului de post ţinea seama de una dintre ipotezele clasice privind mecanismul uitării. Chiar şi pentru persoanele amnezice, condiţii similare sau tulburări de mediu asemănătoare pot provoca aduceri aminte involuntare, din spaţii ale memoriei ce s-ar fi putut considera pierdute. Plutonierul avea propriile lui teorii şi despre evoluţionism, şi despre resorturile crimei, dar nici una dintre acestea nu erau relevante în cazul de faţă.

Către prânz îi dădu chiar el să mănânce bătrânului paria, în arestul postului. Avea să-l întrebe:

– Are gheare timpul?

– Mari, de culoare neagră, -- îi confirmă acela, înfulecând – şi toate sunt ca de mâna stângă, strâmbate aşa.

Chiar atunci se auzea un elicopter militar survolând zona. Pe şosea treceau *Dacii* negre, cu număr mic, de Bucureşti.

Şeful de post ştia că, pentru omul din arest, lumea începea să capete culoare şi sens numai către orele târzii ale după-amiezii, când se trezea din somnul de peste zi. Atunci îi strecură printre gratii una dintre sticlele cu alcool ilegal, după ce mai verifică o dată că uşa este bine încuiată.

– Haide, îl îndemnă, bea...

Ochii i se luminară. Cunoştea băutura după miros şi după felul sticlei. O puse la gură şi, ca unui naufragiat ajuns la ţărm, respiraţia şi bătăile inimii păreau să-i revină la normal pe măsură ce bea. Se ştergea la gură. Bea iarăşi. Plutonierul îl urmărea printre gratii.

„Cam trei sute de grame", îi socoti din ochi. „Le-a băut ca pe-o cană de apă". Apoi îi zise scrâşnit printre dinţi:

– Marinică, mama ta care te-a făcut...

Atunci el scoase un urlet înfiorător. Lăsă sticla pe jos şi se repezi ca înnebunit de durere cu capul în grilajul arestului. Urlă ca lovit de o disperare fără margini.

– De ce ţipi, omule? făcu şeful de post.

Ştia că el traversează o primă etapă, un moment de primă violenţă, nu neapărat punctul cel mai de jos al deranjamentului

său. Se izbi de mai multe ori cu capul de gratii, până când, epuizat, începu să se tăvălească pe jos. Într-un târziu, rămase nemişcat şi începu să scâncească asemeni unui căţel. Deodată zise cu o coerenţă şi un glas sigur, cum la trezie nu avea:

– Am văzut cerurile cum se deschid şi cum ei ne cuprind pe toţi. Am văzut arhanghelii chemându-mă şi i-am auzit zicându-mi: uită ce ai făcut pe pământ, uită ce a fost acolo, vino şi aşează-te la masa noastră. Aripi vei avea, mi-au spus, ca noi. Mi-au arătat palatul lor, din piatră scumpă, cu porţi ferecate-n argint.

Se ridică-n patru labe, luă sticla ce rămăsese pe pat şi o bău până la fund. Când îşi recăpătă respiraţia zise:

– Îmi aduc aminte ce m-ai întrebat. Pot să-ţi spun.

Şi se uită la plutonier cu o privire capie, ca de pe fundul apei. Îi ştia privirea aceasta, i-o mai văzuse o data, demult.

– Ei mi-au spus: te-om primi în ceruri, dar numai să fii vrednic. Din vrerea şi porunca noastră, fă şi tu ceva! Opreşte timpul. Omoară ceasurile, fă ca ceea ce merge şi împinge timpul înainte să se oprească. Cocoşii care dau semnul zorilor, luna de pe cer, ce vrei tu. Opreşte un semn.

Plutonierul destupă a doua sticlă şi i-o întinse prin grilaj. El o apucă şi, cu ochii injectaţi, continuă să bea. Ochii priveau către ceva nevăzut, un punct fix situat între încăpere şi ceruri.

– Să faci un zid, mi-au poruncit, un zid la ceas de vrajă, şi să amesteci în el lucruri pe care nu le macină timpul, fier, cărămizi, iar la sfârşit să-l stropeşti cu apă vie. Şi aşează-l să oprească timpul.

Continuă să bea. Într-un târziu, se ridică de pe jos şi se mai izbi o dată cu capul de gratiile arestului.

– Să n-aveţi parte, spuse. Nimeni dintre voi să n-aibă parte.

Plutonierul redactă un raport complet, de trei pagini. Către ceasul zece al serii, se duse la sfatul popular unde ştia că se află cartierul general al anchetelor în curs.

– Marin Tănase, bolnav psihic irecuperabil? citi colonelul Popa şi strâmbă din nas. Cine mai e şi ăsta?

– Tovarăşe colonel, e un om care trăieşte din gunoaie, spuse plutonierul. Se îmbată cu spirt contrafăcut, de contrabandă. Abia atunci se poate ţine drept şi poate munci, dar ce face el nu poate avea nimic în comun cu ceea ce fac oamenii normali. Nu e chiar muncă. Dar a putut ridica acel zid pe calea ferată, foarte repede. Probabil o fi învăţat în tinereţe pe undeva.

Ochii colonelului scăpărară scântei.

– Şi ai venit să-mi raportezi că el a pus la cale *asta?*

– Tovarăşe colonel, e adevărat. El a făcut zidul, şi se poate arăta cum.

Colonelul izbi cu pumnul în masă. Începu să ţipe:

– Miliţia e plină de imbecili ca tine! Încerci să arunci în spatele unui biet nebun un atentat împotriva cuceririlor revoluţionare ale poporului, un act clar de sabotaj! Noi suntem pe cale să găsim duşmanul poporului care a fost atât de aproape să întunece zilele Congresului al XIV-lea! Cum vrei să raportez eu la Bucureşti că un nebun a clădit pe calea ferată un zid pentru că aşa i-au poruncit arhanghelii? Ce crezi că se va zice despre mine la Minister sau la C.C.? Arhanghelii nu există în mintea nimănui din ţara asta! Ieşi afară!

Plutonierul ieşi abătut. Trecu uliţa şi se duse la post. Intră în încăpere, apoi în micul hol din spate, de unde descuie uşa arestului. Zise:

– Du-te acasă, Marinică. Nu m-au crezut. Să nu bei mai mult decât ţi-am dat eu azi, că iese moarte de om. Când i-ai dat în cap pădurarului din Arini, le-am dat până şi arma crimei, iar ei nu m-au crezut. Atunci cred că băusei mai mult ca acuma. Şi apoi, de data asta, cu zidul, nici nu mai e atât de grav. Doar n-a murit nimeni. Să te duci direct acasă, nu te opri pe nicăieri. M-ai auzit?

Se uită în urma lui. Cu ochii goi, privind către dealurile din depărtări, mergea foarte drept şi se ţinea bine pe cărare.

Am vrut să ştiu de unde-i lumina

Atunci când Maria Cremene a născut un prunc cu două capete şi patru mâini, tot satul s-a speriat de moarte, calculând că anul 1980 trebuie să însemne sfârşitul lumii. Copilul a apucat să trăiască două ceasuri. A deschis către lume două perechi de ochi cumplit de miraţi, a dat din mâinile lui ca nişte aripioare de crap o bună bucată de vreme, apoi s-a stins fără măcar a scânci sau a scoate vreun sunet către lumea aceasta. Peste două luni, vara Mariei Cremene, care era de-o vârstă cu ea, a fost şi ea să nască. De data asta copilul care a venit pe lume a fost atât de înspăimântător, încât moaşa a izbucnit în ţipete de groază, l-a lăsat între aşternuturi şi a rupt-o la goană prin sat, închinându-se. Poate c-o fi neamul acela blestemat, ziceau oamenii. Poate li s-a stricat sângele aşa de rău, încât au ajuns să nască lighioane, nu oameni. Ies la lumina zilei, trăiesc două ceasuri, apoi se sting fără a plânge ca toţi copiii. Pentru ei nu se află nimic în lumea asta, nici de văzut, nici de plâns. Veneau să tulbure oamenii – apoi se duceau nebotezaţi în lumea lor.

De fapt, în anul acela, nu s-a născut în sat nici un copil normal. Din cele şase naşteri, fără a pune la socoteală cele opt lepădări de prunci pe care nimeni nu le-a provocat şi nimeni nu le-a putut înţelege, nici una nu a adus pe lume un pui de om cu două mâini, cu doi ochi, cu două picioare şi un singur cap. În fiecare duminică biserica se umplea de oameni tineri, îmbrăcaţi în straie de doliu, care plângeau înaintea altarului şi se temeau în rugăciunile lor că în curând cele şapte peceţi se vor desface şi va scrie cu sânge pe cer.

Atunci când Ioana Cremene, altă vară a femeii care trăise cea dintâi nefericirea unei naşteri absurde, a adus pe lume un prunc cum sunt pruncii de când lumea, tot satul se strânse la ei la poartă, să-l vadă pe cel mic şi să se bucure cu toţii de dezlegarea de sub blestem. Cu obrajii roşii, cu ochii albaştri pe jumătate închişi, cel mic plângea de ofilea iarba. Oamenii au râs, s-au bucurat. Tatăl pruncului a scos din beci butoiaşul cu palincă şi l-au desfăcut acolo, în curte. Au băut. S-au îmbătat atât de tare, încât au început să se sperie unii pe alţii printre umbrele ce li se năzăreau în miez de zi, făcând pe monştrii.

Când copilul a tăcut, au tresărit cu toţii. S-au scuturat din beţie, s-au speriat de moarte. Au năvălit unii peste alţii în odaia lui, să vadă ce i s-a întâmplat.

Adormise. Ca un pui de om fericit ce era, înainte de a se rătăci şi a zăbovi la lumina zilei o întreagă viaţă, se odihnea. Era zdravăn şi obrajii lui arătau sănătate.

După două luni, în timp ce tată-său amesteca jarul în sobă şi mamă-sa cârpea o cămaşă, cu o voce abia auzită, pruncul a întrebat:

- De ce azi s-a înserat aşa devreme?

Spaima lor a fost atât de mare, încât au trimis numaidecât să vină părintele, cu cartea şi tămâia lui, ca să citească copilului.

- Dar n-am nimic! a protestat el.

Părintele Dimitrie nu mai văzuse niciodată prunc care să vorbească înainte de botez, şi în ceaslovul cel cu Vieţile Sfinţilor aceasta nu era defel una dintre minunile întâlnite în lumea creştină.

- Da, părinte, a zis pruncul, am auzit că nu se întâmplă.

Glasul lui era slab, abia de înţeles, dar timbrat cu o siguranţă pe care n-o au nici cei maturi.

Era peste măsură de înţelept, ca şi cum s-ar fi născut deja bătrân, deja înţelegând toate lucrurile vieţii. La şase luni cunoştea toată lumea din sat, avea scurte dialoguri politicoase cu fiecare om în parte şi făcea, atunci când se strângeau lângă leagănul lui mai multe persoane, glume al căror spirit îi ajuta pe toţi să mai uite de necazuri, ca şi cum vorbele lui i-ar fi transformat pe toţi în copii.

Pe atunci l-au întrebat care ar vrea să-i fie numele şi el, râzând, le-a răspuns că de-ar fi întrebaţi pruncii, nici unul dintre ei n-ar dori nume. Au prea mare depărtare de cuvinte. Aşa că, i-a rugat el, nu mă numiţi în nici un fel, deocamdată.

Iar când taică-său a pierdut cheile de la pivniţă, de faţă cu numeroasele rude ale mamei sale, pruncul i-a spus:

- Le-ai lăsat în hambar, în cuiul de la grindă. Du-te şi ia-le de acolo.

Pruncul nu fusese niciodată în hambar şi nimeni nu-i pomenise vreodată de cuiul acela. N-au înţeles cum a făcut asta, dar au priceput că are darul înaintevederii. De aceea, aflând că poate găsi fără greş toate obiectele care s-au pierdut vreodată pe cuprinsul munţilor, au început să-l înconjoare cu întrebări. Unii au vrut să ştie unde e gura peşterii în care se afla ascunsă comoara haiducilor fugiţi către munte din calea poterei lui Caragea-Vodă, alţii au vrut să afle poteca unde-şi pierduse inelele pe vremea răscoalei boieroaica Ştirbey, în timp ce oamenii cei mai simpli nu vroiau decât să li se spună unde să-şi sape fântâna în curte sau unde să-şi dea copiii la şcoală, la oraş. Pruncul le dădea tuturor cele mai bune sfaturi, iar de era vorba de ghicitori încurcate ale destinului, răspunsurile lui erau fără greş. El a provocat în felul acesta venirea camioanelor blindate ale armatei pentru a verifica dacă în peştera cu gura acoperită de o lespede nu se află cumva o comoară care ar fi trebuit luată în proprietatea statului. Cufărul ce se afla acolo era plin cu pistoale cu pâlnie şi burduf, dintre cele socotite moderne la 1848, iar vorbele despre inelele boieroaicei s-a dovedit a fi pură fantezie. Cuvintele pruncului şi zvonurile despre spusele sale aduseseră în sat mai multă vânzoleală a armatei şi securităţii decât în anii '50, pe vremea când arestaseră jumătate din partea bărbătească de pe-acolo, ca să-i interogheze despre cei care se ascunseseră în munţi, înarmaţi, şi aşteptaseră să vină americanii. Prin sat se vânturau maşini blindate ale armatei, de teren, venite de la baza militară din munte, de la Dragoslava; maşini de oraş, negre şi cu număr mic, venite de la Bucureşti; salvări dotate cu cămăşi de forţă şi gardieni pricepuţi, toţi aceştia gata să ridice pe orice sătean ce ar fi spus că dă crezare profeţiilor unui prunc.

Sătenii îl credeau cu toţii. Doar acea şiretenie pe care n-o au decât ei, acel fel de a glumi şi de a spune pe jumătate adevărul, doar acele strategii elaborate i-au salvat pe toţi în decursul examenelor psihiatrice, interogatoriilor şi testelor cu detectorul de minciuni la care a fost supusă toată suflarea satului. Era pe vremea când partidul se lupta la Bucureşti cu membrii aşa-zisei *secte transcendentale*, ale căror obiective greu de imaginat se zvonea c-ar fi fost exact acele minuni pe care le înfăptuia, fără de greş şi fără nici un efort, pruncul.

În vremea aceea, el a învăţat să scrie şi să citească într-o după-amiază de joi, când cineva uitase lângă leagănul lui ziarul *Scînteia*. Pe baza unor deducţii extrem de rapide, a realizat că între lumea cuvintelor şi pozele cu secretarul general al partidului există legături care pot fi repede înţelese. Cu adunarea, înmulţirea, extragerea radicalului şi logaritmul neperian a fost mult mai simplu, pentru că a descoperit, într-o luni dimineaţă, uitat pe masă de tatăl său, un manual rupt şi scorojit al muncitorului forestier, unde se calculau cantităţile de metri cubi de lemn după circumferinţa şi lungimea copacilor tăiaţi. Până la vârsta de doi ani ajunsese de departe omul cel mai respectat din sat, aşa încât atunci când doi tineri care se iubeau voiau să se căsătorească, de la el veneau să ia binecuvântarea.

Îl întrista peste măsură când îi vedea cum se iubesc, se doresc, şi cum în nici un an ajung să dea naştere unui pui de monstru care nu trăia decât câteva ceasuri. Îşi muncea capul cu întrebarea despre pruncii loviţi de blestem, dar nu putea încă spune de ce de la venirea lui pe lume nici o altă naştere normală nu se mai întâmplase în sat.

Părinţii lui au devenit tare îngrijoraţi atunci când au înţeles că el avea virtutea lacrimilor. Plângea nopţi întregi pentru suferinţele altora. În plus, se dovedi că picioarele nu-l ascultau, erau moi şi, în loc să crească, ele se chirceau pe zi ce trece, până în ziua când le fu clar tuturor că nu va putea umbla niciodată şi că toată viaţa şi-o va petrece în leagăn, în scăunel sau în căruţ.

El era cel mai puţin afectat de asta. Cei din jur îl ajutau ori de câte ori era nevoie, iar Ioana, mama lui, stătea totdeauna aproape ca să-i slujească cum numai unui domn. Pruncul întreba de acum despre toate: despre mersul celor politice, despre câţi miei au fătat anul ăsta oile faţă de anul trecut, despre manualele de trigonometrie sau de fizică nucleară care se găsesc în comerţ, despre romanele *S.F.* care pot fi citite la biblioteca sătească, despre previziunile asupra viitorului elaborate de Arthur C.Clarke sau Alvin Toffler, despre sănătatea lui Leonid Brejnev, care se pare că s-a şubrezit cu vodcă. Toate aceste întrebări ale sale, toate rugăminţile lui de a-i aduce radio şi ziare şi cărţi, au fost rostite până în acea zi de duminică în care l-au sărbătorit cu toţii, rude, veri şi verişoare, pe el, care împlinea doar trei ani. Stătea în capul mesei, lăsat pe braţul stâng, când deodată făcu semn cu mâna şi spuse, livid:

– Niciodată în satul nostru nu se vor mai naşte copii normali.

Se făcu o linişte ca de biserică. Câteva femei, după clipa de stupefacţie, au izbucnit în plâns.

– Nu e vina noastră, continuă el. Nici a vrăjilor, nici a descântecelor, nici a blestemelor.

Le povesti apoi cum în a doua jumătate a anilor ’60, după vagul conflict ideologic dintre comuniştii români şi cei sovietici, armata română primise ordin să facă depozite de materiale radioactive care să scoată, la nevoie, România din orbita de influenţă militară sovietică. Laboratoarele patriei le-au produs în mare secret şi cu atâta exces de zel încât reziduurile operaţiunilor, precum şi produsele finite, au fost generate în cantităţi mult mai mari decât s-a plănuit vreodată. Generalii au găsit soluţia: totul se va stoca la baza militară de la Dragoslava, într-o peşteră naturală, amenajată special pentru scopuri militare. De acolo s-au scurs elemente radioactive în pânza freatică ce alimentează toate fântânile satului, şi de atunci copiii ce se nasc nu par a fi veniţi pentru această lume, ci pentru alta.

Le-a spus toate aceste lucruri trei zile înainte de a se stinge, palid şi împăcat, fericit de a fi înţeles teoria cea mai modernă despre mutanţi şi despre efectul radiaţiilor asupra fiinţelor vii, după ce desluşise cel mai mic detaliu al tainei naşterii sale şi după ce simţise că singurul lucru care face ca lumea aceasta plină de erori să aibă un sens este dragostea. S-a stins la doi ani după ce gospodarii armatei au decis să desfacă pe piaţă ciupercile de excelentă calitate din ferma anexă a unităţii militare Dragoslava. Erau dulci ca mierea şi pline de substanţe hrănitoare, erau ieftine, creşteau teribil de repede şi erau avantajoase economic. În fiecare zi, sute de kilograme de ciuperci cum nu sunt decât pe la noi creşteau în serele fermei. Camioanele le încărcau în zori şi până la orele zece le aduceau, proaspete, în pieţele din Sibiu, Braşov şi Bucureşti. Atunci s-au publicat cele două tratate celebre în arta culinară, lucrări de renume mondial: *Preparate tradiţionale româneşti pe bază de ciuperci de munte.*